

ŽELEZAR

TEDNIK – GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

ŠTEVILKA: 22. LETO: XXVII

JESENICE, DNE 8. JUNIJA 1978

Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl – Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ – Železarna Jesenice. Številki internih telefonov: urednik 483, administracija 484. Tisk: GP Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72

OSREDNJA POZORNOST NAMENJENA PRAVILNIKU O OSNOVAH IN MERILIH ZA DELITEV OD

Čeprav je bil predsednik republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije Vinko HAFNER s svojimi sodelavci v jeseniški občini 1. junija ves dan in sodeloval na treh razgovorih, se bomo v našem zapisu omejili le na razgovor, ki je tekkel na razširjeni seji izvršnega odbora konference osnovnih organizacij sindikata Železarne, na katerem je bila osrednja pozornost namenjena pravilniku o osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov. Kajti s to tematiko se povezuje in odpira vrsta ekonomskih, političnih in organizacijskih vprašanj, kakor je bilo poudarjeno na razgovoru.

V četrtek, 1. junija, je bil v jeseniški občini na celodnevem obisku predsednik republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije Vinko Hafner, ki sta ga spremljala Srečo Mlinarič, sekretar republiškega odbora sindikata delavcev kovinske industrije in France Godina, direktor centra za samoupravno sporazumevanje o delitvi dohodka in osebnega dohodka pri ZSS. V jutranjih urah se je predsednik najprej pogovarjal z vodstvom delovne organizacije Železarne o njenem trenutnem ekonomskem položaju, njenem perspektivnem razvoju in o samoupravnih organiziranosti. Za tem si je predsednik ogledal hladno valjarno Bela in razstavo Človek, delo, kultura, ki so jo pripravili

delavci TOZD Remontne delavnice v delavskem domu na Javorniku. Sledil je že omenjeni razgovor na razširjeni seji izvršnega odbora sin-

dikata Železarne, popoldan pa se je predsednik Hafner s spremstvom udeležil razširjene seje predsedstva občinskega sveta zveze sindikatov Jesenice, kjer so predvsem govorili o uresničevanju stališč slovenskih sindikatov v občini, organiziranosti sindikata v občini, o družbenoekonomskem stanju in o pripravi na kongres Zveze sindikatov Slovenije in Zveze sindikatov Jugoslavije.

(Nadaljevanje na 2. strani)

S 1. JUNIJEM POVEČANJE OBRAČUNSKIH POSTAVK ZA OSEM ODSOTKOV

Na 15. seji odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne 12. maja so obravnavali oceno gibanja osebnega dohodka v prvih petih mesecih letošnjega leta in pa predlog za korekturo obračunskih postavk v mesecu juniju.

Ocena odbora je, da smo z aprilsko korekcijo obračunskih postavk za 8% prišli do takega nivoja osebnih dohodkov, ki nam zagotavlja ob planiranem izvrševanju števila ur v drugem četrtletju nivo mesečnega osebnega dohodka v višini 5.450 din, ali gledano za celo prvo polletje 5.254 din.

S takim nivojem bi do konca leta brez kakršnegakoli povečanja dosegli osebne dohodke kot smo jih planirali.

Odbor je soglašal z ugotovitvijo, da z aprilskim povečanjem nikakor ne dohajamo rasti osebnih dohodkov izven Železarne, niti povečanja življenjskih stroškov.

Ko so razpravljali in sklepali o predlogu za povečanje obračunskih

Izvršni odbor se je sestel v stoodstotni zasedbi, s čimer so člani pokazali vso pripravljenost, da v naslednjih štirih letih sodelujejo v prizadevanjih za smotno gospodarjenje in

(Nadaljevanje na 3. strani)

(Nadaljevanje na 2. strani)

10. SEJA DELAVSKEGA SVETA ŽELEZARNE

Predsednik Jože Ulčar je 31. maja sklical 10. sejo delavskega sveta Železarne z naslednjim dnevnim redom: pregled sklepov, poročilo volilne komisije o referendumu in volitvah delegacije za zbor interne banke SŽ; zbirno periodično poročilo Železarne za prvo četrtletje 1978; ugotovitve; poročilo o dodatku za otežkočena dela; pritožba TOZD Energetika; predlog povečanja normativov v delovnih skupnostih; imenovanja; poročilo odborov; podelitev nagrade Novator leta ter podelitev Pantzove nagrade.

O pregledu sklepov zadnje seje je poročal član poslovnega odbora. Ugotovili so, da so bili sklepi v glavnem izvršeni, nekateri pa se še izvajajo.

Seznani so bili s poročilom volilne komisije o referendumu in volitvah delegacije za zbor interne banke SŽ in z dodatnim poročilom predsednika IO OO sindikata ter nanj niso imeli pripomb.

Obravnavali so periodično poročilo za prvo četrtletje 1978 ter potrdili sklepe odbora za gospodarstvo. Obenem naročajo poslovnemu odboru, da v okviru svojih pristojnosti zagotavlja temeljnimi organizacijam potreben optimalni vložek.

Nadalje so ugotavljali, da je bil sprejet predlog oblikovanja in delitve sklada skupne porabe za leto 1978, pravilnik o urejanju stanovanjskih vprašanj delavcev Železarne ter pravilnik o uporabi motornih vozil in zasebnih motornih vozil za službene potrebe Železarne. Pri pravilniku o urejanju stanovanjskih vprašanj delavcev Železarne so dodatno sklenili, da je maksimalna višina posojila za nakup stanovanja v osebni lasti ali za gradnjo stanovanjske hiše 100.000 din, za rekonstrukcijo stanovanja pa v okviru 50% maksimalne višine.

S sprejemom oblikovanja in delitve sklada skupne porabe je namenjeno določeno 6.000.000 din za stanovanjska posojila (za nakup stano-

vanj, individualne gradnje in rekonstrukcije obstoječih stanovanj ali hiš).

Na osnovi 40. člena pravilnika o urejanju stanovanjskih vprašanj v Železarni se ugotavlja, da je bila dosežena povprečna cena za kvadratni meter stanovanjske površine v občini Jesenice v letu 1977 7800 dinarjev, kar naj služi za izračun finančne soudeležbe za pridobitev stanovanjske pravice v letu 1978.

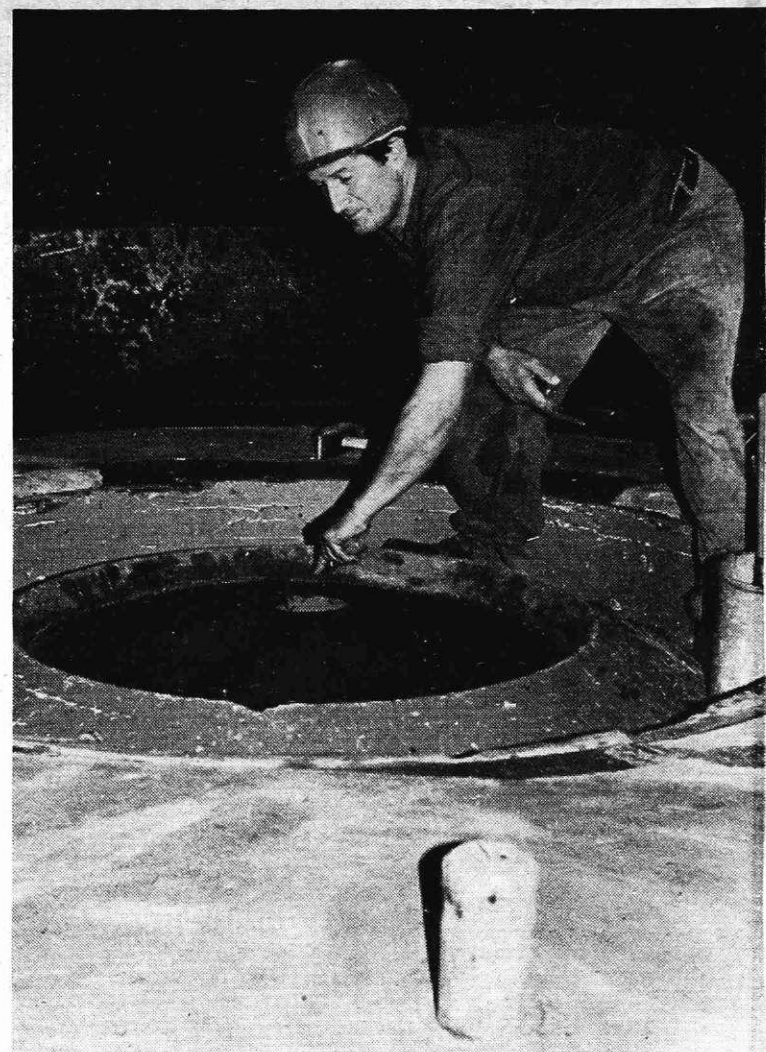
Pri obravnavi poročila o dodatku za otežkočena dela so ugotovili, da

(Nadaljevanje na 4. strani)

V PRIPRAVAH NA 9. KONGRES ZSS IZPOLNITI ORGANIZIRANOST IN METODE DELOVANJA

Po sklepu konference Zveze sindikatov Slovenije bo deveti kongres Zveze sindikatov Slovenije 25. in 26. oktobra v Mariboru. Obenem s sklepom o sklicu kongresa je bil sprejet tudi sklep o izpolnitvi organiziranosti in delovanju Zveze sindikatov Slovenije.

S tem sklepom se uveljavljajo določene spremembe in dopolnitve statutarne pogodbe o organiziranosti in delovanju sindikatov in zveze sindikatov v SR Sloveniji, ki je bil sprejet na zadnjem, osmem kongresu Zveze sindikatov Slovenije no-

Sodelavec – livar pri izdelavi kalupa

V SREDO, 14. JUNIJA, DRUGA SEJA DELAVSKEGA SVETA SOZD SŽ

Predsednik Miloš PIŠČANEC sklicuje v sredo, 14. junija v domu železarjev na Teharjih pri Štorah, drugo sejo delavskega sveta SOZD Slovenske železarne. Delegatom predlaga v razpravo in potrjevanje naslednje zadeve:

- investicijske programe: plinifikacije železarne Jesenice; »žarilnice« in dopolnitev opreme livarne valjev in obdelovalnih valjev v železarni Štore in strojne opreme za izdelavo veznih elementov in odkovkov v Plamenu Kropa;
 - združenje delovne organizacije za blagovni promet Tehno-Implex v SOZD Slovenske železarne;
 - priporočila in stališča o enotnem urejanju delovnih razmerij v SOZD Slovenske železarne;
 - samoupravni sporazum o združevanju in namenu uporabe sredstev skupne porabe v SOZD SŽ;
 - samoupravni sporazum o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornosti med delavci TOZD in delovno skupnostjo skupnih služb SŽ (oblikovanje predloga);
 - imenovanje vršilca dolžnosti predsednika in članov kolegijskega poslovnega organa SOZD Slovenske železarne;
 - delegiranje predstavnikov SOZD SŽ v sekcije pri zvezni gospodarski zbornici;
 - informacija o stanju izvajanja investicij, pri katerih so udeležena združena sredstva.
 - poročilo o izvajanju gospodarskega načrta sestavljene organizacije združenega dela Slovenske železarne v letu 1978;
- Delegati so skupaj z vabilom dobili obsežno pisno gradivo, ki jim omogoča iskanje stališč in mnenj pred sejo v sredo, 14. junija, kjer so bili izvoljeni kot delegati.

PREDLOG O KULTURNEM DOMU NA SDS

Pred kratkim so vodje temeljnih organizacij prejeli predlog samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za izgradnjo novega osrednjega delavskega kulturnega doma na Jesenicah. O pomenu kulturnega doma za železarske Jesenice smo že pisali v 19. in 20. številki Železarja 18. in 25. maja, na koncu tega sestavka pa objavljamo tudi mnenje izvršnega sveta skupščine občine Jesenice.

V skladu s statuti temeljnih organizacij in delovnih skupnosti Železarne morajo o tem razpravljati in odločati delavci na zborih samoupravnih delovnih skupin v tem mesecu.

O pristopu k samoupravnemu sporazumu o združevanju sredstev za izgradnjo novega osrednjega delav-

skega kulturnega doma na Jesenicah bodo torej razpravljali in odločali delavci v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela na področju materialne proizvodnje ter družbe njih dejavnosti, poleg teh pa še za sebi obrtniki. Predlog sporazuma je oblikovan tako, da se morajo delavci odločiti za eno izmed variant:

- ali bodo sredstva za kulturni dom združevali vsi zaposleni na območju občine Jesenice,
 - ali pa vsi zaposleni, stanujoči na območju občine Jesenice.
- Predračunska vrednost izgradnje novega kulturnega doma znaša 58 milijonov dinarjev. Petino teh sredstev bo prispevala kulturna skupnost Slovenije iz združenih sredstev ostalo pa podpisniki sporazuma. Delavski kulturni dom bo namenjen kulturnim dejavnostim in potrebnim družbenopolitičnim delovanjem. Zato bodo v njem: velika in dve mali dvorani, kinodvorana, občinska knjižnica s čitalnico, učilnice za glasbeno, razstavni prostori, predavnice za široko uporabo, prostori za lokalno radijsko postajo, sprejemni dvorane pred vhodi v veliko dvorano

(Nadaljevanje na 7. strani)

(Nadaljevanje na 2. strani)

Interni tekmovanja kovi narjev poteka v Železarni natančno po programu. V strokovnem delu tekmovalci se je pomerilo 2: strugarjev, 2 rezkalca, 2: orodjarja, 6 brusilcev in 4: varilcev.

Preizkus teoretičnega znanja iz svojih strok in poznavanja družbenega ustroja bo preverjeno v tednih, oziroma do danes, 8. junija, jutri v petek pa bomo razglasili zmagovalce posameznih tekmovalnih skupin in izbrali ekipo za republiško tekmovanje.

Posebnost letošnjega tekmovanja je tudi v tem, da so tekmovalci na obdelovalnih strojih izdelovali dele iz redne proizvodnje, varilci pa testne kose v enaki težavnosti stopnji kot bo na republiškem tekmovanju.

Udeležba tekmovalcev je po številu nekaj manjša od predvidene tudi zaradi tega, ker imamo v tem času že po operativnem planu povečan obseg remontnih del in zaradi večjih nepredvidenih okvar, do katerih je prišlo na proizvodnih napravah v valjarni žice, valjarni bluming in v jeklarni.

Čeprav se že izteka prva polovica leta in je združeno delo z veliko in prepričljivo večino potrdilo letošnje skupno in splošno porabo v občini Jesenice, bi morali temu vprašanju nameniti stalno pozornost, tako z vidika obsega porabe, kakor tudi z vidika ekonomičnosti in racionalnosti porabe. Na to nas opozarjajo nekatera dejstva, ki se kažejo, na primer, v odstopanju gibanja osebnega dohodka v organizacijah in skupnostih, ki si pridobivajo svoj dohodek na osnovi svobodne menjave dela, kar smo lahko tudi razbrali v zadnji številki našega glasila, kakor tudi v neenotnosti načrtovanja tako skupne, kakor splošne porabe, pa tudi v odstopanju od dogovorjenega razvoja v srednjeročnem družbenem načrtu. Ravno tako pa moramo med ta odstopanja prišteti še odstopanja v pogledu zaposlovanja v negospodarstvu, saj smo, na primer, v lanskem letu samo v jeseniški občini zaposlili na tem področju 6,8 % več delavcev kot je predvideval družbeni plan. Taka in podobna odstopanja pa zasledimo na vseh nivojih, od občine prek republike do zveze.

Vse to se nedvomno najtesneje povezuje z delovanjem delegatskega sistema in z razvitostjo interesov in potreb delavcev za posamezna področja, oziroma njihovo konstruktivno prisotnostjo, kadar se obravnava skupna in splošna poraba. Prav gotovo se navedeni pa tudi drugi negativni pojavi v skupni in splošni porabi povezujejo tudi z našo nezainteresirano in dokaj formalnim obravnavanjem programov dejavnosti, ki si pridobivajo dohodek na osnovi svobodne menjave dela. Razen tega pa nam manjka ustreznih standardov in meril ter kriterijev za vrednotenje posameznih programov.

Zakon o združenem delu takole definira sredstva skupne in splošne porabe:

»Sredstva za zadovoljevanje skupnih potreb so po tem zakonu sredstva, ki jih delavci izločajo iz dohodka temeljne organizacije oziroma delovne skupnosti, v kateri delajo, in iz svojih osebnih dohodkov oziroma ki jih drugi delovni ljudje izločajo iz svojega dohodka ali drugih svojih prihodkov in jih združujejo, da bi zadovoljevali svoje osebne in skupne potrebe in interese.

Sredstva za zadovoljevanje splošnih družbenih potreb so po tem zakonu sredstva, ki se zagotavljajo za financiranje dela organov družbenopolitičnih skupnosti ter za zadovoljevanje drugih splošnih družbenih potreb v družbenopolitičnih skupnostih.

Zakon o združenem delu v 112. členu tudi zelo jasno govori o poravnavanju teh potreb in sicer pravi:

»Obveznosti za zadovoljevanje skupnih potreb, ki se poravnajo iz dohodka temeljne organizacije in določajo s samoupravnim sporazumom ali zakonom oziroma odlokom skupščine družbenopolitične skupnosti na podlagi zakona, in obveznosti za zadovoljevanje splošnih družbenih potreb, ki se poravnajo iz dohodka temeljne organizacije in določajo z zakonom, morajo biti v skladu z gibanjem družbenega proizvoda vsega gospodarstva in produktivnosti vsega družbenega dela v mejah, določenih v planih družbenopolitičnih skupnosti.

SKUPNA IN SPLOŠNA PORABA NA REŠETU

Obveznosti za zadovoljevanje skupnih potreb se lahko poravnajo iz dohodka temeljne organizacije v skladu s prispevkom k povečanju družbenega proizvoda vsega gospodarstva in produktivnosti vsega družbenega dela, odvisno od zmoglosti organizacije združenega dela, da te potrebe zagotavlja, in od njenega posebnega interesa za razvoj določenih družbenih dejavnosti.

Obveznosti za zadovoljevanje splošnih družbenih potreb, ki se poravnajo iz dohodka temeljne organizacije, so odvisne od zmoglosti gospodarstva, da v skladu z doseženo stopnjo produktivnosti vsega družbenega dela in s potrebami materialnega in družbenega razvoja, ki ustrezajo njegovim možnostim in dolgoročnim interesom razvoja produktivnosti sil družbe, ter od zmoglosti organizacije združenega dela, da v skladu s splošnimi obveznostmi gospodarstva, rezultati dela in doseženim uspehom — zagotovi zadovoljevanje osebnih in skupnih potreb delavcev ter potreb razširjene reprodukcije.

Iz vsega tega zelo jasno izhajajo osnove za opredeljevanje obsega skupne in splošne porabe. Vse to imamo tudi opredeljeno v srednjeročnih in letnih planih družbeno političnih skupnosti in letne analize in poročila kažejo, da od dogovorjenih nivojev ne odstopamo. Pa vendar se v skupni in splošni porabi kažejo nekatere očitne slabosti, ki opozarjajo na odstopanje od gibanja družbenega proizvoda in produktivnosti dela.

Vse to bi morali povezovati tudi za zaostroeno odgovornostjo vseh sestavilcev letnih družbenih načrtov skupne in splošne porabe, to je strokovnih služb. Odgovornost v tem smislu, da spoštujejo dogovorjene kriterije, stališče in merila pri oblikovanju programov in njihovem finančnem vrednotenju. Mnogo kritike je bilo na primer, izrečene na račun razračunavanja državne uprave, pa vendar splošna poraba nenehno narašča. Z oblikovanjem samoupravnih interesnih skupnosti in ob njih ustreznih strokovnih služb, ki so razbremenile državno upravo, bi kvečjemu lahko pričakovali obratno.

Ali, na primer, kako naj od delavcev, ko razpravljajo o programih in njihovi vrednosti, zahtevamo, da bodo vedeli za vsa politično ali samoupravno dogovorjena merila in kriterije za načrtovanje družbenih dejavnosti. Zato imamo primere, da kljub političnemu dogovoru v SR Sloveniji, da naj bi se družbene dejavnosti posebej dogovarjale z delavci v materialni proizvodnji o sredstvih za razširjeno reprodukcijo, to je za novogradnje in modernizacijo, nekateri programi samoupravnih interesnih skupnosti vsebujejo pomembna sredstva za razširjeno reprodukcijo in modernizacijo, druge pa ničesar. Zato je tudi razumljivo, da se nekatera področja hitreje razvijajo in v nekaterih primerih že presegajo srednjeročni plan do leta 1980, v drugih pa spet pomembno zaostajajo. Vse to pomeni, da moramo močno povečati in zaostri tako moralnopolitično kot materialno odgovornost sestavilcev letnih in srednjeročnih programov in njihovega finančnega vrednotenja.

Vse to razmišljanje bi lahko strnili na skupni imenovalec, ki pomeni odgovornost pri gospodarjenju z družbenimi sredstvi. Vsem tem vprašanjem bodo morali tako delegati v posameznih interesnih in družbenopolitičnih skupnostih, kakor vsi delavci in občani nameniti veliko več pozornosti. Predvsem pa bolj kritično razmišljati o tem, kako se izražajo v ustvarjenem dohodku temeljnih organizacij s področja materialne proizvodnje rezultati dela delavcev v družbenih dejavnostih, ki si pridobivajo dohodek na osnovi svobodne menjave dela.

OSREDNJA POZORNOST NAMENJENA PRAVILNIKU...

(Nadaljevanje s 1. strani)

Po tem, ko je predsednik konference osnovnih organizacij sindikata Železarne Stefan Ščerbic predstavil delo in probleme sindikalne organizacije Železarne, je predsednik Hafner izrazil željo, da bi v razgovoru namenili pozornost predvsem vprašanju priprave na referendum o sprejemanju pravilnika o osnovah in merilih za delitev osebnega dohodka in dela sklada skupne porabe ter o stališčih v zvezi s tem. Predsednik se je zahvalil za pester in celovit prikaz delovanja sindikalne organizacije v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih Železarne, za kar pa bi podrobna obravnava zahtevala več časa. Poudaril je tudi, da gre za obojestransko informacijo pri obravnavanju vprašanja, iz katere je teba povzeti tako pozitivne, kakor negativne izkušnje.

Vinko Hafner je na osnovi tega, kar je bilo rečeno v uvodni informaciji in v dosedanjih razgovorih menil, da pravilnik o osnovah in merilih za delitev osebnega dohodka ni bil dobro pripravljen in da strokovne službe niso najbolje opravile svojega dela. Neuspeh referenduma, je nadaljeval, pomeni za sindikat politični neuspeh. Res je, da visoka udeležba na referendumu in samo glasovanje kažeta na porast samoupravljalске zavesti med delavci in da se iz tega lahko povzamejo pozitivne izkušnje. Vendar pa je to za sindikat neuspeh, ker je dovolil, da gre pravilnik na referendum, čeprav je bilo iz razprav moč razbrati, da pravilnik ni bil najbolje pripravljen. Dohodkovnim odnosom, je zaključil uvodne misli predsednik, pa morajo sindikati nameniti temeljno pozornost.

V razpravi, ki je sledila, je bilo rečeno, da so se slabosti in napake pokazale že v samoupravnem sporazumu o skupnih merilih in osnovah za delitev osebnih dohodkov in dela sklada skupne porabe v delovni organizaciji železarna Jesenice, ki je bil sprejet januarja letos, vendar pa so se v glavnem odkrile šele v razpravi in sprejemanju pravilnika. Zato je bilo tudi izredno veliko pripomb, seveda iz nekaterih temeljnih organizacij in delovnih skupnosti več, iz drugih manj. Ravno tako so bila zelo različna mnenja o tem ali bo referendum, oziroma sprejem pravilnika uspel ali ne. Verjetno pa je oblikovalec pravilnika precej zavedlo to, da je bil sporazum v januarju zelo dobro sprejet, leta namreč že vsebuje tiste elemente (oceno delovnega prispevka), ki so bili najbolj sporni v pravilniku. Čeprav je bilo tudi na volilni seji konference osnovnih organizacij sindikata Železarne opozorjeno, da je pravilnik slabo pripravljen in da je ocenjevanje delovne uspešnosti preveč subjektivno obarvano in da naj le-ta velja le tam, kjer ni možno oblikovati drugih konkretnih meril, kar pa je za večino delovnih mest mogoče, je bil referendum razpisan.

V razpravi je bilo tudi izrečeno mnenje, da so sestavljali pravilnika pričakovali, da bodo posamezne stvari dopolnili in obogatili v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih, vendar so v večini le ugotavljali, da ni dober. Ob tem pa je bilo izrečeno mnenje in stališče, da je oblikovanje osnov, meril, kriterijev in podobno za delitev

osebnega dohodka po delu in rezultatih dela odgovorno strokovno delo in da bi to lahko opravili le v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih, kjer imajo za to ustrezne strokovne službe, sicer pa je to stvar strokovne službe na nivoju delovne organizacije.

France Godina je v svojem prispevku poudaril, da teh razprav ne bi smeli smatrati kot kritiko, kajti v tem času je bilo tako v Železarni kot na Slovenskem glede teh vprašanj veliko narejenega. Taki razgovori so namenjeni predvsem temu, da bi dohodkovne odnose resnično uredili tako kot to zahteva zakon o združenem delu. To je, da bo delavec vedel zakaj je njegov osebni dohodek za toliko odstotkov višji ali nižji in če je nižji, da je to zato, ker ni bil ustvarjen ustrezen dohodek. Menil je, da bo potrebno o obravnavanju pravilnika o osnovah in merilih za delitev osebnega dohodka še temeljito razmišljati in upoštevati, da so slovenski sindikati že v lanskem letu zavrnili kakršnokoli osebno ocenjevanje. Kajti kjer ni trdnih in jasnih meril, je prisotna subjektivnost, kjer pa so, potem to ni več ocenjevanje, temveč merjenje. Taka merila pa imamo, na primer: stroški, izplen, izmeček, proizvodnja, produktivnost in podobno, vse to pa, je dejal, v Železarni tudi spremljamo na računalnikih. Poudaril je, da bi sindikat moral vztrajati, da se najprej dobro in kritično prediskutira sporazum o skupnih merilih in osnovah za delitev osebnih dohodkov v Železarni, kajti že tam bi verjetno

morali biti opredeljeni nekateri skupni kriteriji, kot je na primer vpliv vročine, slab zrak, ropot in podobno. Razen tega je ocena delovnega prispevka opredeljena že v sporazumu, zato je po njegovem mnenju najbolje začeti tam. V svoji razpravi je omenil še več drugih konkretnih predlogov in možnosti za oblikovanje pravilnika in ponudil vso pomoč centra za samoupravno sporazumevanje o delitvi dohodka in osebnega dohodka pri Zvezi sindikatov Slovenije.

V skoraj dve in pol urni razpravi so sodelovali tako člani izvršnega odbora konference osnovnih organizacij sindikata Železarne kot delavci strokovnih služb, ki so pripravljale pravilnik. Žal je zaradi izteka predvidenega časa ostalo še marsikaj neizrečenega, povsem pa je izpadla razprava o delu osnovnih organizacij sindikata in njihovi povezanosti z ostalimi organiziranimi socialističnimi silami. Vsekakor pa je bilo izrečenih veliko bogatih misli, ki bodo zelo koristile v nadaljnjih razpravah o tem izredno pomembnem vprašanju pri uresničevanju družbenoekonomskih odnosov, oziroma dohodkovnih odnosov v duhu zakona o združenem delu. Pa tudi ponudeno pomoč centra za samoupravno sporazumevanje o delitvi dohodka in osebnega dohodka pri Zvezi sindikatov Slovenije bi morali kar najbolj pametno izkoristiti. Razen tega pa tudi dobra spoznanja vso doslej izdano politično in strokovno literaturo, ki obravnava dohodkovne odnose.

Predsednik republiškega sveta ZSS Vinko Hafner med razgovorom v Železarni

PREDLOG O KULTURNEM DOMU NA SDS

(Nadaljevanje s 1. strani)

z gostiščem ter prostori za skupne službe občinskih samoupravnih interesnih skupnosti.

Sredstva za izgradnjo kulturnega doma bodo podpisniki sporazuma združevali v letih 1978, 1979 in 1980 najmanj po 400 dinarjev na zaposlenega, v letih 1981 do 1985 pa najmanj po 450 din na zaposlenega. To

združevanje sredstev naj bi po predlogu sporazuma izvedli v prvih treh letih takole:

— delovne organizacije, ki ugotavljajo dohodek, bodo od ustvarjenega ostanka dohodka prispevale najmanj 1,5 % na zaposlenega, vendar ne manj kot 400 dinarjev na zaposlenega,

— ostale delovne organizacije in skupnosti (s področja družbenih dejavnosti) bodo prispevale po 350 din na zaposlenega,

— zasebni obrtniki pa 1,5 % od davčne osnove (vendar ne manj kot 400 din) zase in za vsakega zaposlenega.

Z zbranimi sredstvi bo upravljal odbor za izgradnjo kulturnega doma, v katerem bodo delegati podpisniki sporazuma, imenovala pa ga bo sta zbor združenega dela skupščine občine Jesenice in skupščina kulturne skupnosti Jesenice. Odbor bo tudi izdelal načrt izgradnje ter o tem sproti obveščal delovne ljudi in občane.

Izvršni svet skupščine občine Jesenice je na seji 9. novembra 1977 obravnaval osnutek tega sporazuma ter sprejel naslednje mnenje:

Izvršni svet meni, da bi bila izgradnja novega osrednjega delavskega kulturnega doma na Jesenicah pomembna pridobitev za delavce in občane jeseniške občine, ki bi tako pridobili ustrezne prostore za nadaljnji razvoj socialistične kulturne dejavnosti.

Glede na to, da tudi družbeni plan razvoja občine Jesenice za obdobje 1976—1980 predvideva priprave za gradnjo tega objekta in ob dejstvu, da v tem času v naši občini ne poteka nobena večja akcija zbiranja sredstev, izvršni svet podpira akcijo kulturne skupnosti in priporoča zboru združenega dela skupščine občine Jesenice, da sprejme sklep o posredovanju samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za izgradnjo novega osrednjega delavskega kulturnega doma na Jesenicah v razpravo temeljnim in drugim organizacijam združenega dela.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje
Nada Dejak

S 1. JUNIJEM POVEČANJE...

(Nadaljevanje s 1. strani)

postavk v mesecu juniju, so ugotovili, da glede na poslovni rezultat, ki smo ga dosegli v prvem četrtletju in v prvih dveh mesecih drugega četrtletja, težko opravičujemo dvig osebnih dohodkov in da na osnovi teh rezultatov nismo povsem upravičeni za korekture obračunskih postavk v mesecu juniju.

Znano je, da smo prvo četrtletje končali dokaj neugodno, tako da imamo nekaj temeljnih organizacij združenega dela, ki so poslovale z izgubo. Skupna izguba je večja od seštevka pozitivnega rezultata temeljnih organizacij, ki so poslovale brez izgube.

Proizvodni rezultati za mesec april in maj niso preveč spodbudni in lahko ugotavljamo, da tudi v teh dveh dokaj ugodnih mesecih za proizvodnjo nismo delali tako, kot smo si delo začrtali z gospodarskim načrtom.

V prvih petih mesecih letošnjega leta še dokaj dobro izpolnjujemo plan skupne proizvodnje in za družbenim planom zaostajamo le za 6000 ton ali 0,8 %. Pri gotovi proizvodnji pa imamo večji izpad in sicer 6.800 ton ali 4,5 %. Razkorak med skupno in gotovo proizvodnjo se odraža v povečevanju medfaznih zalog izdelkov, kar pa negativno vpliva na poslovne rezultate temeljnih organizacij združenega dela.

Pred nami so poletni meseci, za katere po izkušnjah vemo, da so dokaj neugodni za proizvodnjo. Pred

temeljnim organizacijam združenega dela je izredno zahtevna naloga, organizirati delo tako, da se bomo čim bolj približali planskim obvezam. Pozornost bo potrebno posvetiti vsem vrstam delovne odsotnosti, posebno pa še dopustništvu in bolezenski odsotnosti. Storitnost v letošnjih prvih petih mesecih stagnira. Je sicer nekoliko večja kot je bila v lanskem letu, vendar še vedno nižja od tiste, ki smo jo dosegli v decembru lanskega leta. Izraženo v fizičnih kazalcih smo v prvih petih mesecih letošnjega leta proizvedli 36,7 kg gotove robe na uro in moža, v mesecu decembru lani pa kar 39,2 kg.

Na osnovi teh ugotovitev lahko zaključimo, da gre odobreno osem odstotno povečanje obračunskih postavk predvsem na račun pričakovanih boljših proizvodno poslovnih rezultatov v mesecih, ki so še pred nami.

Pred nami so zahtevne naloge, napore bo potrebno usmeriti v en sam cilj: izpolnjevanje planskih obvez v količini, predvsem pa asortimentu. Pri tem ne bi smeli pozabiti na kvaliteto in rokovno izpolnjevanje naročil.

Ko je odbor sklepal o predlogu za povečanje obračunskih postavk, se je zavedal odgovornosti, saj odobreno povečanje temelji predvsem na pričakovanih rezultatih v prihodnjih mesecih in v veri, da se bodo vse temeljne organizacije združenega dela in delovne skupnosti v polni meri angažirale za doseg tega cilja. M. S.

ZASKRBLJUJOČA BOLEZENSKA ...

(Nadaljevanje s 1. strani)

nadaljnji razvoj zdravstvenega varstva v občini.

Pregled sklepov zadnje seje skupščine prvega delegatskega mandatskega obdobja in prve seje novo konstituirane skupščine je pokazal, da so vsi sprejeti sklepi v realizaciji. Izvedene so bile tudi vse odločbe, tako lahko vsi samoupravni organi občinske zdravstvene skupnosti začnejo delovati.

Osrednji točki prve seje je bila

Odsotnost zaradi nesreč pri delu:

	Jesenice	Kranj	Radovljica	Škofja Loka	Tržič	Regija
1976	0,47	0,24	0,27	0,35	0,38	0,32
1977	0,40	0,24	0,27	0,37	0,28	0,30
1978	0,31	0,23	0,23	0,30	0,44	0,32

Odsotnost zaradi bolezni, nesreč izven dela in drugih vzrokov v zvezi z boleznijo:

	Jesenice	Kranj	Radovljica	Škofja Loka	Tržič	Regija
1976	4,29	3,74	3,62	3,97	4,33	3,91
1977	4,39	4,06	4,39	4,06	4,64	4,22
1978	5,21	4,36	4,33	4,48	4,65	4,56

Skupna odsotnost:

	Jesenice	Kranj	Radovljica	Škofja Loka	Tržič	Regija
1976	4,76	3,98	3,89	4,32	4,72	4,23
1977	4,79	4,30	4,66	4,43	4,92	4,52
1978	5,72	4,61	4,56	4,79	5,09	4,88

Od skupne bolezenske odsotnosti v prvih treh mesecih je odsotnost nad 30 dni po občinah naslednja:

	Jesenice	Kranj	Radovljica	Škofja Loka	Tržič	Regija
	2,00	1,70	1,87	1,56	1,67	1,76

Povečana odsotnost zaradi bolezni nad trideset dni se je v primerjavi z lanskim letom znatno povečala, posebno na Jesenicah in obstaja nevarnost, da ne bo sredstev za pokritje nadomestila. Nadomestilo osebnega dohodka zaradi bolezni se izplačuje iz dodatnega programa, ki pa v primerih prekoračitve zahteva takojšnje sankcije, to je zmanjšanje vsote nadomestila, ali pa predpisati dodatni prispevek. Oboje pa bo zelo boleče, zato je bila temu primerna tudi razprava na izvršnem odboru. Obravnavali smo predvsem merila in načine, kako zmanjšati odsotnost. Vsi smo bili enotnega mnenja, da je to vprašanje, tako za uporabnike, še posebej pa za izvajalce zdravstvenega varstva, enako pomembno. Pri vsem tem pa bodo morali v organizacijah združenega dela temu vprašanju posvetiti več pozornosti tako družbenopolitične organizacije kot samoupravni organi. O bolezenski odsotnosti v naši Železarni morajo spregovoriti v samoupravnih delovnih skupinah v sindikalnih grupah, kakor tudi v osnovnih organizacijah zveze komunistov. Kajti tu ne gre samo za sredstva, ki jih dajemo za nadomestila, tu gre tudi za izpad proizvodnje in s tem ogrožanje izpolnjevanja planskih nalog in končno tudi za izpad dohodka in osebnega dohodka.

Sklep, da se poveča odstotek nadomestila osebnega dohodka v času bolezni, ki je hotel ščititi resnega bolnika, so začeli izkoriščati tako imenovani navidezni bolniki, zato je tudi velik porast bolezenske odsotnosti do trideset dni. Zato bodo morale samoupravne delovne skupine ali zbori delovnih ljudi v naši Železarni, ki v tem pogledu izstopa, primere pogoste obolevnosti posameznikov poimensko obravnavati. Sindikalni odbori bodo morali tudi spremeniti politiko socialne pomoči v času bolezni, kajti sedanji način delno prispeva k večji bolezenski odsotnosti. Če seštejemo 90-odstotna nadomestila in socialno pomoč, potem se vsekakor izplača biti bolan, posebno pa še, če čas bolezni izkoristiš tudi za kaj drugega. Izvajalci zdravstvenega varstva se bodo morali v primerih posameznih namišljenih bolnikov tudi postaviti v obrambo sklada in odkrito povedati takim, da niso toliko bolni, da ne bi mogli delati.

V razpravi je bila ponovno postavljena zahteva, da se uvede laična kontrola bolnikov na domu. Seveda taka kontrola uspešno deluje, če so

obravnavali posredovanih podatkov regijske zdravstvene skupnosti Kranj o odsotnosti z dela zaradi bolezni. Podatki so še posebno za jesensko skupnost resno zaskrbljujoči, saj je odsotnost v stalnem porastu. Pri vsem tem ima Železarna levji delež, saj v nekaterih temeljnih organizacijah dosega več kot desetodstotno odsotnost glede na stalež.

Spodnja razpredelnica prikazuje gibanje odsotnosti v zadnjih treh letih v prvih treh mesecih leta:

dobri stiki z zdravniki. Ravno tako je bila ponovno postavljena zahteva za uvedbo zdravniških nadpregledov. Sprejet je bil sklep, da se pripravi ustrezno stališče za skupni sestanek s predstavniki kadrovske službe, vodji organizacij združenega dela oziroma TOZD in družbenopolitičnimi organizacijami v občini.

Izvršni odbor je tudi razpravljal o pripombah, ki so bile dane v razpravi o sporazumu o pravicah in obveznostih zdravstvenega varstva. Izvršni odbor je sklenil, da je potrebno obvestiti uporabnike o ukrepih, katere bodo sprejeli samoupravni organi zdravstvenih organizacij v zvezi z zbranimi pripombami. Celotno gradivo o tem bo objavljeno v Železarnju.

Razmeroma precej ostrih pripomb je imel izvršni odbor na poslovanje finančnih služb v Kranju, le-te se namreč več let kar precejšnje vsote knjižile v dohodek zdravstvene skupnosti Kranj, čeprav bi jih morali knjižiti v dobro Jesenic. To vprašanje je bilo postavljeno že pred leti, vendar so bili dokazi o tem zbrani šele konec leta 1977. V razpravi je bilo rečeno, da so nekatere organizacije združenega dela zavlačevale z dostavo zahtevanih podatkov.

Da bi poglobili delo delegatov, je izvršni odbor sprejel sklep, da bo izvedel razgovor z vodji delegacij zdravstvenega varstva, tako v delovnih organizacijah, kakor v krajevnih skupnostih. Pobudo za tak razgovor je dala kritika predsednika občinske konference SZDL na konstituantni seji skupščine in analiza udeležbe delegatov na sejah skupščine in izvršnega odbora v prejšnji mandatni dobi. Analiza je pokazala, da je bila povprečna udeležba na sejah izpod 60 %, kar je za uspešno delo skupščine neugodno. Stane Turkar

O UPOKOJITVI, POKOJNINSKI OSNOVI

Naš sodelavec je poslal na uredništvo daljše vprašanje v zvezi z upokojitvijo in ker to zanima tudi širši krog bralcev, smo zaprosili strokovnega delavca pravne službe Janeza Poljšaka, da poskuša odgovoriti na vprašanje, kar je tudi ljubeznivo storil.

VPRAŠANJE: Zvedel bi rad, od kakšnih osebnih dohodkov bo odvisna moja pokojnina po 40 letih aktivnega dela. Ali se nočni, nedeljski in praznični dodatki uvrščajo v osnovo za pokojnino. Govori se tudi, da obstojijo neke vrste razredi za izračun osebnih pokojnin. Ali na te razrede vpliva kvalifikacija, vodilno delovno mesto (skupinovodja, šef oddelka in podobno). Zanima me

tudi faktor za osnovo zaradi inflacije oziroma devalvacije, ki obravnavajo osnovo za pokojnino za deset oziroma dvanajst let nazaj. Kakšen odstotek od sedanjih prejemkov naj bi bila približno pokojnina, v preteklih letih so navajali 66 %, za letos pa sem prebral neko sporočilo, da bo 71 %. Ali je mogoče, da bi iz svojih plačilnih listov, ki jih hranim, sam izračunal osnovo, oziroma pokojnino vsaj približno. Zvedel bi tudi rad, kaj je sporno v 13. členu pokojninskega zakona, ki ga bo obravnavalo ustavno sodišče SRS in zakaj je potrebno toliko časa čakati na odločbo o upokojitvi.

ODGOVOR: Vprašanje, ki je bilo zastavljeno našemu glasilu je dokaj kompleksno in ga ni mogoče oklestiti na nekaj splošnih ali posebnih pravnih dejstev. Zato bomo poizkušali v našem odgovoru dodati nekaj sistematičnega in tudi nanj tako odgovoriti:

— Ker bi bilo naštevaje vseh tistih dohodkov, ki se vštejejo delavcu v pokojninsko osnovo preobširno, se bomo držali, oziroma navedli samo tiste dohodke, ki se v pokojninsko osnovo ne upoštevajo. Pri izračunu pokojninske osnove se ne upoštevajo zneski, ki jih je delavec sicer prejel kot osebni dohodek, ni jih pa dosegel po osnovah in merilih določenih v samoupravnem splošnem aktu organizacije združenega dela za redno delo, ne štejejo se tudi nagrade za opravljanje dela mimo rednega dela (dopolnilno delo, izpitni honorarji, honorarji za predavanja izven redne zaposlitve, kot tudi nagrada za dolgoletno delo in podobno), dodatki, ki se sicer prizna-

vajo k osebnemu dohodku, pa ne izvirajo neposredno iz delovnega uspeha, doseženega z delom na delovnem mestu (dodatek za redno prihajanje na delo); denarni prejemki, ki predstavljajo povračila materialnih izdatkov (dnevnice, kilometrina, terenski dodatek, regres za dopust) in prejemki v naravi razen v primeru, ko predstavljajo sestavni del davčnega osebnega dohodka, priznanega po posebnih predpisih, vendar le do višine, ki je določena v teh predpisih.

— Postavljeno je bilo tudi vprašanje o količniku, s katerim se valorizirajo pokojninske osnove, da oblažijo učinke inflacije. Za obdobje od leta 1968 do 1977 veljajo naslednji valorizacijski količniki, s katerim se valorizira povprečni mesečni osebni dohodek dosežen v posameznem letu in sicer:

1968	408,0	1973	181,5
1969	354,4	1974	144,5
1970	295,6	1975	115,5
1971	247,6	1976	100,0
1972	210,2	1977	100,0

— Glede povprečnega odstotka pokojnine od osebnega dohodka v zadnjem letu je zelo težko dati k posameznim primerom natančne odgovore, saj pomeni 71 % povprečni podatek, od katerega je možno odstopanje navzgor in navzdol.

— Izračun pokojnine je možno napraviti, vendar je malo verjetnosti, da bo natančen. Spraševalci bi radi opozorili, da je posebno treba paziti pri vključevanju v pokojninsko osnovo nadomestila za nezmožnost za delo do 30 dni in nad 30 dni.

— Res je, da se pri izračunu pokojninske osnove delavci razvrščajo v skupine v skladu s predpisi o usmerjanju delitve dohodka in osebnih dohodkov glede na zahtevnost delovnih mest po splošnih aktih organizacij združenega dela, za vsako od teh skupin določijo skupnost najvišji in najnižji osebni dohodek, ki se upošteva za izračun pokojninske osnove. Ker je zadnje vprašanje neposredno povezano s to določbo statuta in pa s 13. členom zakona o pokojninskem in invalidskem ter ustavnim sporom pred ustavnim sodiščem SR Slovenije, je treba povedati, da je skupščina skupnosti letos na seji 30. marca sprejela besedilo novega 59. člena, po katerem naj bi skupnost v bodoče določala samo najnižji in najvišji znesek pokojninske osnove. Glede na to, da je veljavnost spremembe statuta pogojena tudi s soglasjem izvršnega sveta skupščine SR Slovenije, ki ga doslej še ni dal, ta sprememba še ne velja. Lahko rečemo, da je do te spremembe prišlo tudi zaradi ustavnega spora.

Vsaka bolj natančna razlaga ali odgovori na posamezna vprašanja bi zahtevali mnogo bolj obširno in temeljito obravnavo vprašanja, kakšna bo pokojnina. V dopolnitev k tem odgovorom, predlagamo, da preberete članek v »Vzajemnosti« št. 4 z dne 22. 4. 1978.

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:

DNEVNI:

PONEDELJEK – 12. 6.
TOREK – 13. 6.
SREDA – 14. 6.
ČETRTEK – 15. 6.
PETEK – 16. 6.
SOBOTA – 17. 6.
NEDELJA – 18. 6.

ZUPAN MIRKO RAVNIHAR
KRAPEŽ BER
PETERNEL JA
BURJA ANTON, s
KOVAC JANEZ
RAVNIK JOŽE
MULAN IVAN

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni stavbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 12. do 17. junija bodo delale naslednje obratne ambulante:
Dopoldan: I. obratna ambulanta – dr. med. Branimir Čeh in II. obratna ambulanta – dr. med. Vesna Furlan-Zidar.
Popoldan: III. obratna ambulanta – dr. med. Želimir Cesarec in IV. obratna ambulanta – dr. med. Vesna Furlan-Zidar.

V soboto, 17. junija samo dopoldan III. in IV. obratna ambulanta – dr. med. Želimir Cesarec.

V zobni ambulanti:

Dopoldan: I. zobna ambulanta – v. den. Viktor Stražišar.
Popoldan: II. zobna ambulanta – dr. stom. Alojz Smolej.
V soboto, 17. junija samo dopoldan I. zobna ambulanta – v. den. Viktor Stražišar.

Ordinacijski čas dopoldan od 6.30 do 13. ure, popoldan od 13. do 19.30. V soboto samo dopoldan od 6.30 do 13. ure.

Delavski svet TOZD Valjarna žice in profilov in delavski svet TOZD Valjarna debele pločevine na osnovi določil statuta

RAZPISUJETA

dela oziroma naloge:

1. Vodja TOZD Valjarna žice in profilov Bela, železarna Jesenice.
2. Vodja TOZD Valjarna debele pločevine Javornik, železarna Jesenice.

Poleg splošnih pogojev, predpisanih z zakonom, mora kandidat izpolnjevati še naslednje pogoje:

- da ima visoko, višjo ali srednješolsko izobrazbo in pet let uspešnega dela v industriji, za TOZD Valjarna žice in profilov;
- da ima visokošolsko izobrazbo in pet let uspešnega dela v industriji, za TOZD Valjarna debele pločevine;
- da ima družbenopolitične in moralno etične kvalitete ter aktiven odnos do razvijanja samoupravnih odnosov.

Mandat izbranega kandidata bo trajal štiri leta.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev (diploma, dokazilo o letih prakse) v zaprti ovojnici z oznako »za razpisno komisijo TOZD Valjarna žice in profilov«, oziroma »za razpisno komisijo TOZD Valjarna debele pločevine« v roku 15 dni po objavi na naslov: Železarna Jesenice, kadrovskega sektorja, Cesta železarjev 8, 64270 Jesenice.

O izidu izbire bodo kandidati obveščeni v roku 30 dni po končanem zbiranju prijav.

OBVESTILO KORISTNIKOM POČITNIŠKIH DOMOV

Vse koristnike letnih dopustov obveščamo, da bo TOZD Družbena prehrana (v kadrovskega domu) izdajala napotnice in sprejemala vplačila za letovanje natančno tri dni pred vsako izmeno od 10. do 14. ure. Informacije o plačilu dobite po tel. 969, vse ostale informacije pa po tel. 844 in 332.

Prosimo, da se natančno držite navedenih rokov.

Komisija za oddihe in izlete

PERSONALNE VESTI – MAJ

Na delo v Železarno je bilo v tem mesecu sprejetih 81 novih delavcev, delovno razmerje pa je prekinilo 66 delavcev.

STAROSTNO SO BILI UPOKOJENI:

Ana Bergant – 1925 jeklarna 13 let v ŽJ, Stanko Ferjan – 1926 valjarna 2400 30 let, Ivan Gašperin – 1920 žičarna 35 let, Stanko Jerman – 1927 valjarna žice 28 let, Velimir Jovičič – 1928 valjarna žice 31 let, Franc Kambič – 1919 valjarna žice 32 let, Tomaž Kobal – 1927 jeklarna 27 let, Ludvik Murovec – 1924 jeklarna 31 let, Metod Pazlar – 1925 valjarna profilov 32 let, Dominik Razpet – 1911 varnostna služba 25 let, Julijana Rus – 1923 jeklovlek 14 let, Ljudmila Sambolec – 1925 strojne delavnice 31 let, Zdravko Zaveljčina – 1927 valjarna 2400 31 let, Uroš Župančič – 1911 sektor za ekonomiko 40 let v ŽJ.

INVALIDSKO SO BILI UPOKOJENI:

Matija Klinar – 1923 transport 34 let v ŽJ, Cilka Logar – 1929 jeklovlek 29 let, Jože Opalk – 1925 valjarna žice 28 let, Vinko Škrinjar – 1919 valjarna žice 23 in pol let, Jože Tomažević – 1928 žičarna 33 let, Majda Ukalović – 1927 24 let v ŽJ.

Upokojenim sodelavcem želimo, da bi dolgo uživali zasluženi pokoj.

UMRLI:

Muratka Mahutovič – 1950 profilarna 6 let v ŽJ.

Svojcem umrle na še iskreno sožalje.

ODŠLI V JLA:

Ešef Dugič – 1959 žičarna, Ranko Džurdžević – 1957 OTK, Bojan Gorenc – 1959 HV Bela, Refik Hercegovac – 1957 Hladna valjarna, Remiz Kamenčič – 1959 žičarna, Ramis Ramadanoski – 1959 jeklarna, Bajro Rekič – 1959 valjarna 2400, Ljubčo Spasevski – 1959 – jeklovlek.

Plavžar

10. SEJA DELAVSKEGA SVETA ŽELEZARNE

Nas opozarjajo neke skupnosti, ki si pridobijo ne menjave dela, kar smo našega glasila, kakor to skupne, kakor splošne, vredenega razvoja v svetih tako pa moramo, da do- ločanje otežkočenih del.

Seznani so bili s poročilom in mnenjem poslovnega odbora o pritožbi TOZD Energetika ter se strinjali s stališči poslovnega odbora, da so ozko parcialno reševanje, odločno premalo objektivne presoje in ne nazadnje premajhna aktivnost odgovornih vodstvenih delavcev osnovni razlogi za dolgotrajno razreševanje spora, ki še vedno za prizadete delavce ni zadovoljivo. Menijo, da bo objektivnejše vrednotenje del in opravil rešeno z izdelavo in vrednotenjem razvida del in opravil, pri čemer bo nujno uvesti čimveč objektivnih meril (in ne primerjalnih kot je kategorizacija). V kolikor je že sprejeta odločitev na delavskem svetu temeljne organizacije Energetika še vedno sporna, se predlaga le-temu, da stvar ponovno prouči in dodatno oceni in presodi notranja primerjalna razmerja kategorizacije v posameznih oddelkih in med oddelki. Pri tem ocenjujejo, da je nevarnost, da bodo že sedaj porušena primerjalna razmerja samo povečala notranje spore in pritožbe.

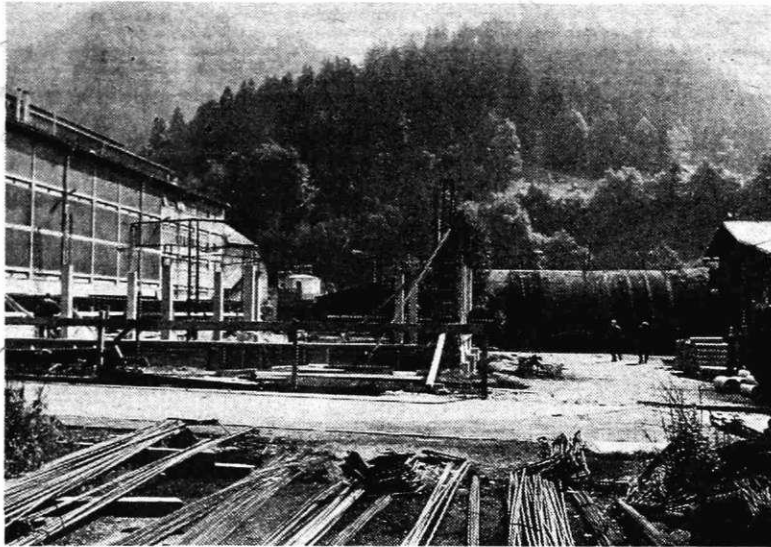
Obravnavali so predlog povečanja normativ delovnih nalog in opravil v delovnih skupnostih ter potrdili povečanje normativ le v finančno računskem sektorju in v elektronsko računskem centru, v ostalih delovnih skupnostih pa so predlog za povečanje normativ delovnih nalog in opravil zavrnili.

Na predlog volilne komisije so imenovali za vodjo kadrovskega sektorja Janeza TUSARJA, dipl. psihologa. Na predlog kadrovskega sektorja so imenovali za v.d. vodjo finančno računovodskega sektorja Borisa PESJAKA, s tem da naj volilna komisija v roku šestih mesecev po rednem postopku ponovno razpiše prosto mesto vodje finančno računovodskega sektorja. Na predlog razpisne komisije za tri člane poslovnega odbora so imenovali za člana poslovnega odbora Železarne za ekonomsko področje Božidarja BARTLJA, dipl. inženirja.

Naknadno so potrdili sklep 14. seje odbora za gospodarstvo, da se z mesecem aprilom povečajo osnove osebnega dohodka za 8 % in da se določi stimulacija za proizvodnjo v skladu z določili samoupravnega sporazuma o skupnih merilih in osnovah za delitev OD in dela sklada skupne porabe. Nadalje so potrdili tudi sklepe 15. seje odbora za gospodarstvo v zvezi z oceno gibanja osebnih dohodkov v prvih petih mesecih in o predlogu osnovnih izhodišč za korekturo vrednotenja nekaterih nalog in opravil s tem, da se 1. junija 1978 izvede dodatna korekcija obračunskih osnov za OD, ki naj se zvišajo za 8 %. Temeljne organizacije naj izdelajo plan, po katerem naj vsaj polovico tako izplačanega višjega osebnega dohodka zagotovijo z boljšim gospodarjenjem, medtem ko gre druga polovica na povišanje cen in splošno inflacijo. Poslovnemu odboru naročajo ter obenem priporočajo družbeno političnim organizacijam, naj program akcije izpeljejo do slehernega delavca v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih. Strinjali so se s predlogom osnovnega izhodišča za korekturo ovrednotenja nekaterih nalog in opravil s tem, da gre predlog po redni poti od komisije za kategorizacijo na prizadete delavske svete temeljnih organizacij in delovnih skupnosti ter na delavski svet Železarne, v kolikor ne pride do soglasja.

Delavski svet Železarne daje pooblastilo odboru za gospodarstvo, da še nadalje spremlja gibanje osebnih dohodkov v Železarni in v celotnem gospodarstvu Slovenije ter daje ustrezne predloge.

Sprejeli so tudi ugotovitveni sklep o pristopu k samoupravnemu sporazumu o merilih, pogojih, načinih in

Gradnja novih sanitarij na Javorniku

15. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO PRI DS ŽELEZARNE

Predsednik odbora za gospodarstvo Vito GRICAR je sklical 15. sejo 26. maja z naslednjim dnevnim redom: Pregled sklepov, poslovno poročilo za I. četrtletje; financiranje plinifikacije, koriščenje sredstev pri vojnem servisu, posojilo za obratna sredstva pri zavarovalni skupnosti Triglav; ocena izvrševanja operativnega programa količinsko in vrednostno za mesec maj in prodaje energetskih medijev ter vzdrževalnih storitev za mesec april; predlog programa skupne in gotove proizvodnje za mesec junij 1978; informacija o dolgoročni pogodbi z Metalimpeksom BUDIMPEŠTA o prevajanju čeških slabov v toplo valjane trake; predlog osnovnega izhodišča za korekturo ovrednotenja nekaterih nalog in opravil ter ocena gibanja OD; preureditev kolektivnega nezgodnega zavarovanja; razno.

Najprej so obravnavali poročilo podpredsednika poslovnega odbora o pregledu sklepov zadnje seje ter ugotovili, da so bili v glavnem izvršeni, nekateri, ki so dolgoročnega značaja, pa se še izvajajo. V zvezi s pritožbami na oceno delovnega prispevka so potrdili naslednje rešitve odbora za uveljavljanje zakona o združenem delu:

— če se delavec ne strinja z ugotovitvijo delovnega prispevka, se lahko v roku 30 dni po obvestilu pri-

nova vrednost osnovne točke =

dopustno število točk
dejansko število točk

Nova vrednost osnovne točke je faktor, s katerim se preračuna vrednost delovnega prispevka v prizadeti ocenjevalni skupini. Na spremembo vrednosti delovnega prispevka, ki je posledica takih odločitev DS ni pritožbe. Delavskim svetom temeljnih organizacij in delovnih skupnosti se priporoča, da do 20. junija razrešijo vse eventualne pritožbe.

Nadalje so obravnavali poslovno poročilo za I. četrtletje in ugotovili, da smo I. četrtletje po plačani realizaciji zaključili z 42 mio dinarjev izgube, kar je predvsem posledica nedoseganja planskih obvez in zvišanja stroškov hladne valjarne Bela in žične valjarne ter zvišanje stroškov v valjarni bluming-štel. Dosegli smo plan skupne proizvodnje, v blagovni proizvodnji pa smo zaostali za približno 1 %, medtem ko prodaja zaostaja za 3000 ton, čeprav je za 19.000 ton višja kot v istem obdobju lanskega leta. Smatrali so, da stanje v železarni v I. četrtletju ni bilo zadovoljivo in priporočajo vsem te-

meljnim organizacijam, predvsem pa tistim, ki so I. četrtletje zaključile z izgubo, da z boljšim delom v naslednjih mesecih to popravijo. Temeljne organizacije naj poslovno poročilo obravnavajo tudi po delovnih skupinah, da bo vsak delavec seznanjen z dosežki svoje temeljne organizacije in celotne železarne ter sprejmejo ustrezne ukrepe za izboljšanje gospodarskega položaja. Predlagali so, naj bi v 2. četrtletju večjo pozornost namenili asortimentskemu izpolnjevanju proizvodnje, ker bo le na ta način izboljšana realizacija in finančni učinek. Z organizacijo dela je treba doseči enakomernost odpremo skozi ves mesec in ne le v zadnjih petih dneh. Ob koncu meseca naj se odpremlja predvsem bližnjim kupcem, ker oddaljeni zaradi dolgega prevoza ne pridejo več v dolžniško upniško razmerje.

Ustrezne sklepe so sprejeli pri obravnavi financiranja plinifikacije, koriščenja sredstev pri Vojnem servisu in posojila za obratna sredstva pri Zavarovalni skupnosti Triglav. Sprejeli so predlog programa skupne in gotove proizvodnje za mesec junij 1978 s pripombo, da je predvsem program gotove proizvodnje zelo visok ter v zvezi s tem naročajo temeljnim organizacijam, da skušajo organizirati delo tako, da bodo sprejete obveze tudi realizirane.

Obravnavali so tudi predlog osnovnega izhodišča za korekturo ovrednotenja nekaterih nalog in opravil ter oceno gibanja osebnega dohodka ter sprejeli vrsto sklepov, ki so jih posredovali v potrditev delavskemu svetu Železarne.

Strinjali so se s predlogom preureditve kolektivnega nezgodnega zavarovanja, da se premija poveča iz sedanjih 5 na 10 din mesečno na zaposlenega in bo zavarovalna vsota povečana:

— za smrtno nezgodo pri delu z 12.890 din na 30.000 din,
— za 100 % invalidnost s 25.780 dinarjev na 60.000 din,
— za primer smrti s 1000 din na 2000 din.

Ob koncu seje so obravnavali še razne vloge ter na podlagi razprave sprejeli ustrezne sklepe.

R. M.

13. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Odbor za delovna razmerja TOZD Elektrode je imel 25. maja 13. redno sejo, ki jo je vodil predsednik Janez Zaveljcina. Pri pregledu sklepov zadnje seje so ugotovili, da nista bila izvršena dva sklepa, sicer izdelava programa usposabljanja za novo sprejete delavke in pregled prijav na ponovno objavo del in nalog oplaščevalca in žičarja, kar bo odbor obravnaval na prihodnji seji.

Obravnavali so analizo bolezenske odsotnosti za leto 1977 in prve tri mesece leta 1978. Analiza kaže največjo bolezensko odsotnost:

— pri delavkah s krajšo dobo zaposlitve v TOZD in delavkah z majhnimi otroki, ki so odsotne večkrat in kratkotrajno,

— starejše delavke so bolezensko odsotne dalj časa, kar kaže na posledice dolgotrajnega in razmeroma težkega dela,

— mlajši delavci so bolezensko odsotni večkrat in krajši čas, pri čemer je bila izrečena domneva, da nekateri delavci poskušajo neopravičeno odsotnost z dela nadomestiti z bolezensko odsotnostjo.

Za izboljšanje stanja in sprejem ustreznih ukrepov je odbor naročil vodstvu TOZD, naj izdela podrobnejšo analizo bolezenske odsotnosti v sodelovanju z zdravstveno službo, pri tem naj se posebna pozornost posveti delavcem pri taljenju varilnih praškov in izdelavi elektrodnih mas. Sprejeli so poročilo o zaposlenosti delavcev TOZD v mesecu aprilu.

Podatki kažejo, da je imela TOZD mesecu aprilu 23 % skupne odsotnosti, od tega bolezenske 12,4 %.

Potrdili so sprejem tren delavcev, ki so v mesecu aprilu pridobili lastnost delavca v TOZD. Nadalje so potrdili prenehanje delovnega razmerja delavcu na osnovi njegove izjave, ena delavka pa je bila invalidsko upokojena.

Potrdili so tudi premetitve in razporeditve treh delavcev.

Odbor je potrdil potrebo po šestih delavcih, ki jih TOZD potrebuje kot zameno za delavce, ki so odšli v JLA ali so prekinili delovno razmerje. Nadalje so opozorili na pomanjkanje kadra za opravljanje del in nalog oplaščevalca in žičarja v zvezi z novo investicijo. Kadrovski sektor naj temu problemu posveti vso pozornost, da bodo na novih napravah lahko začeli nemoteno obratovati, oziroma da bo investicija čim prej izkoriščena.

Soglašali so s premetitvijo enega delavca v TOZD Kovinoservis in sprejeli prošnjo drugega delavca za redno prekinitve delovnega razmerja.

M. S.

DS za ekonomiko, tehnično kontrolo in raziskave ter novogradnje

16. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Odbor za delovna razmerja pri delavskem svetu delovne skupnosti za ekonomiko, tehnično kontrolo in raziskave ter novogradnje je imel svojo 16. sejo 24. maja. Člani odbora so bili najprej seznanjeni z izvršitvijo sklepov zadnje seje in ugotovili, da so bili realizirani.

V nadaljevanju se je odbor obravnaval kandidate, ki so se prijavili na objavljene delovne naloge in opravila. Za vodjo ERC je bil imenovan Vasilij Koman. Na razpisane delovne naloge tajnice PO so se prijavile tri kandidatke. Ker niso izpolnjevale objavljenih pogojev, je odbor zahteval mnenje kadrovskega sektorja, da se opredeli do tega vprašanja. Odbor je ugotovil, da so bile objave delovnih nalog in opravil za vodjo oddelka za študij dela in nagrajevanje, analitik-planer, prvi in drugi strokovni sodelavec za gradbeno dela neuspešna in bo potrebno objave ponoviti.

Ugodno je bilo rešenih 12 prošenj za namestitve oziroma premetitve

na ustrezne delovne naloge in opravila.

Odbor je predlagal delavskemu svetu, da za člana odbora imenuje Janeza Repeta.

Člani odbora so se seznanili s problematiko gibanja osebnih dohodkov v Železarni in soglašali s predlogi poslovnega odbora.

K. O.

ČESTITAMO

Na višji tehniški varnostni šoli — univerze Ljubljana, je opravil diplomski izpit FRANC PINTAR, sodelavec kadrovskega sektorja. S tem si je pridobil naziv VARNOSTNI INŽENIR.

K doseženemu uspehu mu čestitamo vsi, predvsem pa njegovi sodelavci iz kadrovskega sektorja.

PREGLED SESTANKOV SDS

Minuli teden smo prejeli 62 zapisnikov sej samoupravnih delovnih skupin. Najpogostejše so obravnavale pravilnik o osnovah in merilih za delitev osebnega dohodka in se opredeljevale za določeno varianto ocenjevanja delovne uspešnosti. Precej razprav se je nanašalo tudi na proizvodne načrte in rezultate ter na prehrano med delovnim časom.

Posamezne delovne skupine so sestanke izkoristile tudi za obravnavanje notranjih problemov in vprašanj.

SDS skladišče vložnega materiala v hladni valjarni Jese-nice zahteva, da vzdrževalci pravočasno popravljajo zaboje za reno.

SDS žarilnica hladne valjarne 2 opozarja, da je potrebno poskrbeti za popravilo umivalnic.

SDS žarilnica hladne valjarne 3 ugotavlja, da je postalo delo po zaprtju stene na zvonastih pečeh nezgodno zaradi vročine in smradu ter vprašuje, zakaj se pismene in ustne pripombe neposrednih vodij dela ne upoštevajo in zakaj ostaja le pri obljubah, da bo poskrbljeno za klimatske naprave. Delavci so upali, da bo to vprašanje rešeno še pred poletjem. Na isto vprašanje opozarjajo tudi delavci **SDS žarilnica hladne valjarne 4**. Hala je namreč zaprta zaradi gradnje kantine. Obljuba, da se bo z izgradnjo klimatskih naprav pričelo v času izgradnje kantine, pa ostaja le pri besedah.

SDS lužilnica hladne valjarne ponovno postavlja vprašanje sanitarij.

SDS karisti hladne valjarne meni, da je potrebno poskrbeti za pota (blato) v žičarni 1 in 2 ter za boljšo razsvetljavo cest po obratih.

SDS odprema hladne valjarne ugotavlja pomanjkanje nakladalcev. Medtem, ko bi jih po normativu morali imeti 10, jih je na delu poprečno le 6 ali 7. Z delavci, ki jih dobe od drugod, niso zadovoljni. Menijo, da je že čas, da dobe toliko delavcev, kot bi jih morali imeti po normativu.

V žičarni so samoupravne delovne skupine analizirale vzroke in razpravljale o ukrepih za izboljšanje kvalitete svojih izdelkov, na katere so v zadnjem času dobili dokaj številne reklamacije. Strinjale so se s predlaganimi ukrepi delavskega sveta. **SDS pocinkovalnica 3** je poleg tega razpravljala tudi o planu za mesec junij in podčrtala, da je pri njih nujno potrebno rešiti vprašanje delovne sile in to predvsem sedaj, v času koriščenja letnih dopustov.

SDS ključavničarji 1 in 2 menijo, da bi moral delavec, ki v nujnem primeru dela 16 ur, dobiti dva bona za malico.

SDS izdelava elektrodnih mas opozarja, da je že oktobra 1976 zaprosila, da bi se pri njih zaradi slabih delovnih pogojev izvedle ustrezne ekološke meritve in se na takšni strokovni osnovi priznala delavcem tudi beneficirana delovna doba. Izvedle se niso niti meritve, pa tudi odgovora ni bilo. Takšen odnos od delavcev je neodgovoren, menijo delavci te SDS.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — Božidar Lakota

TOZD Jeklarna

17. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

17. redna seja odbora za delovna razmerja TOZD Jeklarna, ki jo je sklical predsednik odbora Marjan Mrak, je bila 25. maja.

Odbor je ugotovil, da so vsi sklepi 16. redne seje realizirani. V mesecu aprilu je bilo 635 zaposlenih, medtem ko je znašal plan 620, stalež pa 622 delavcev. Kadrovik je navzoče seznanil z odsotnostjo z dela, kakor tudi o koriščenju dopusta ter omenil, da je bila odsotnost z dela v aprilu 16,6 %, to je za 0,4 % nižja kot v preteklem mesecu. Odbor je bil seznanjen z zaposlitvijo treh upokojenih delavcev in sklenil, da v kolikor jih v TOZD še potreba po zaposlitvi teh delavcev, naj se jim omogoči zaposlitev do konca leta 1978.

Člani odbora so bili seznanjeni z disciplinskim postopkom zoper nekatere delavce. Obravnavali so tudi

razporeditve in premetitve delavcev v Jeklarno.

V času od 25. aprila do 25. maja so prekinili delovna razmerja: Zdravko Flander, Stanko Puser, Ismet Fajković, Tomaž Kobal, Ludvik Muravec, Ana Bergant, Janez Pisek, Muharem Kljunić, Valentin Pogacar in Vančo Atanasov.

Odbor se je seznanil s pripravo kadra za konti liv, z oceno invalidske komisije dveh naših delavcev ter z okrožnico, ki jo je izdal kadrovski sektor Železarne 15. maja. Odbor je zadolžil vse delovnoje v TOZD Jeklarna, da delavce na delovnih mestih strokovno usposobi in seznanijo z delom. Za nemoteno proizvodnjo v TOZD Jeklarna pa zadolžuje kadrovsko službo, da pripravi 14 novih delavcev.

BK

R. M.

LOKALNA DELOVNA AKCIJA MLADIH JESENIŠKE OBČINE

Ze mnogo sem prebrala, pa tudi slišala o mladinskih delovnih akcijah širom naše domovine, zato sem sklenila, da se ene od teh zveznih delovnih akcij v letošnjem letu udeležim. Seveda pa je treba pred odhodom na zvezno delovno akcijo sodelovati tudi v lokalnih akcijah. Tako smo preteklo nedeljo, 4. junija, mladi iz jeseniške občine čistili pot, ki pelje k izviru Save v Zelencih.

Ker je bilo to moje prvo srečanje z delovnimi akcijami, me je zelo zanimalo, kakšno je vzdušje med brigadirji.

Ob sedmih zjutraj smo se zbrali pred gimnazijo in se odpeljali do našega delovnega mesta. Z najrazličnejšim orodjem: krampi, lopatami, grabljami, sekirami in samokolnicami smo se lotili dela. Vzdrževali smo se z vodo in kruhom. Vzdrževali smo se z vodo in kruhom.

smo pobirali suhe veje, grabili okoli, sekali nepotrebno grmovje, pobirali kupe odpadkov, ki so jih tam pustili neodgovorni občani. Med delom sem se spoznala z drugimi brigadirji, s katerimi bom preživela mesec dni na zvezni delovni akciji. Delo nam je šlo kar dobro od rok in mislim, da smo ga kar temeljito opravili. Brigadirji smo tudi na novo prepletkali klopce za obiskovalce, na vidno mesto pa smo postavili tudi sod za odpadke. Veje in ostalo, kar smo nabrali, je odpeljal tovornjak jeseniškega komunalnega podjetja. Na koncu smo približno pol poti

posuli s peskom, za ostalo pa ga je zmanjkalo.

Napravili smo tudi taborni ogenj in ob njem smo po kosilu — pasulju in klobasi, zaplesali tudi tradicionalno »kozaračko« kolo. Nato so se vrstile brigadirske pesmi, pa tudi šale, ki so jih pripovedovali tisti, ki so se udeležili delovnih akcij v preteklih letih.

Ko razmišljam o tej uspešno zaključeni delovni akciji, mislim, da bi bilo lahko takih lokalnih delovnih akcij več, saj je med nami mnogo mladih, ki bi bili pripravljeni delati v splošno korist vse naše družbe. Tako bi se mladi lahko spoznali med seboj in krepili prijateljstvo.

Marjeta Zupančič

NOVO PREDSEDSTVO OO ZSMS TOZD ŽEBLJARNA

Mladinci OO ZSMS TOZD Žebljarna so bili skoraj tri mesece brez predsednika in tako je tudi njihova aktivnost nekoliko zamrla. To je bil razlog, da so se v četrtek, 1. junija, sestali in izvolili novo predsedstvo. Za novega predsednika so izvolili Vasja Hribarja, za sekretarja Tatjana Žagar, referent za šport je Matjaž Potočnik, referent za IPD Nežret Cerič in referent za kulturo Mujo Čindrak.

Dogovorili so se tudi, da morajo čim prej izdelati program dela in pričeti aktivno delovati. Pri njihovi

aktivnosti jim bodo pomagali tudi vodstvo obrata OO ZK ter OO sindikata, finančno pa naj bi si pomagali tudi sami in sicer z razkladanjem in nakladanjem vagonov ter z zbiranjem odpadnega papirja, za katerega morajo dobiti primeren prostor za zbiranje.

Razen mladih so se sestanka udeležili tudi asistent proizvodnje, sekretar OO ZK, in predsednik OO sindikata. Sestanek so zaključili z dogovorom, da bodo aktivno delovali.

H

KRATKE VESTI

Koordinacijski svet ZSMS Železarn je pretekli teden sklical skupni sestanek v TOZD Vzdrževanje. Udeležili so se ga mladi člani ZK, predstavniki družbenopolitičnih organizacij in vodstva temeljne organizacije. Na sestanku so navzoči kritično ocenili nedelavnost mladinske organizacije v zadnjem obdobju, sprejeli pa so tudi več sklepov za ponovno oživitve dela OO ZSMS. Razen tega so na sestanku kritično ocenili neodgovornost mladih članov ZK saj jih je v TOZD dvajset, na sestanku pa jih je bilo le šest. Skupna ocena tega sestanka je bila, da bo potrebno storiti še veliko, da bo OO ZSMS v TOZD Vzdrževanje zopet začela delovati.

Danes, 8. junija, se bo sestala komisija za informiranje pri koordinacijskem svetu ZSMS Železarn. Člani se bodo predvsem pogovarjali o aktualnih nalogah informatorjev v Železarni pred X. kongresom ZSMS ter o izdaji internega glasila in organizaciji seminarja.

V petek, 23. junija, bo prišla na Jesenice skupina mladih delavcev iz delovne organizacije Krušik iz pobratene občine Valjevo. Ogledali si bodo Železarno, ekipa nogometašev pa bo odigrala prijateljsko tekmo s člani nogometnega kluba Jesenice. Obisk bodo mladi iz Krušika zaključili z družabnim srečanjem z mladino jeseniške občine.

JR

PRIPRAVE NA X. KONGRES ZSMS

Pri OK ZSMS Jesenice so se že začele obsežne priprave na deseti jubilejni kongres slovenske mladine, ki bo jeseni v Novi Gorici. V prvi fazi priprav na kongres je najpomembnejša naloga organizacija javne razprave o kongresnih dokumentih. Občinska konferenca ZSMS je že formirala študijsko skupino, ki se bo podrobno seznanila z vsemi dokumenti, kasneje pa bodo člani skupine pomagali, oziroma tolmačili kongresne dokumente v osnovnih organizacijah ZSMS in vseh ostalih sredinah mladih v jeseniški občini. Omenimo še, da študijsko skupino sestavljajo člani predsedstva OK ZSMS Jesenice, člani koordinacijskega sveta ZSMS Železarn, evidentirani kandidati za novo vodstvo OK ZSMS in evidentirani delegati za X. kongres ZSMS.

J. R.

PRVA LOKALNA DELOVNA AKCIJA

V nedeljo, 4. junija, so jeseniški mladinci izvedli prvo letošnjo lokalno delovno akcijo. Stirideset mladincev iz železarn Jesenice in evidentiranih brigadirjev za letošnje zvezne in republiške delovne akcije je čistilo in urejalo okolico izvira Save v Ratečah. Udeleženci akcije so odstranjevali nesnago in čistili pot, ki pelje do Zelencev — izvira Save. Ob zaključku akcije sta se mladim za prizadevno delo zahvalila Jože Svetina iz komunalne skupnosti Jesenice in predstavnik krajevne skupnosti Rateče.

Omenimo naj še, da se pri OK ZSMS Jesenice že dalj časa pripravljajo na letošnje zvezne in republiške mladinske delovne akcije. Prva brigada Jeseniško-bohinjski odred se bo v mesecu juliju udeležila akcije Podrinje—Kolubara v pobrateni občini Valjevo. V tem tednu bo predvidoma sklicana brigadna konferenca, na kateri bodo brigadirji izvolili novo vodstvo brigade, posamezne komisije pa bodo pripravile delovne programe.

Sodelavca v livarni

Železarski globus

JAPONSKA

Plavž s premerom talilnika 13 m in koristno prostornino 4063 kub. metrov v železarni Kimitsu, ki pripada železarski družbi Nippon Steel Co., je v času od septembra 1971, ko je pričel obratovati, do januarja 1978 proizvedel preko 20 milij. ton grodlja. Povprečna poraba koksa v tem plavžu, ki obratuje s povečanim pritiskom na žrelu je bila 462 kg/t grodlja in najnižja v marcu 1975 s 431 kg/t grodlja.

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje...

Tito

Poleg tega je treba VOP na morski obali in plovnihih rekah oskrbeti tudi s specifično opremo, ki je potrebna za minko opazovanje in javljanje — s karto plovbe, aldus-svetilko (ali s prsnim žarometom, »tajnoč« — svetilko, baterijsko svetilko z barvastimi stekli ter s sredstvi za signalizacijo), z laterno z rdečimi, zelenimi in belimi stekli, z rdečo in belo zastavo velikosti 1 x 1 m, s semaforiskimi zastavicami, s priborom za kode na karti, s čolnom na vesla z zunanjim motorjem idr.

Moštvo VOP lahko oskrbimo tudi s suho hrano za 2 do 3 dni. Če ostane moštvo dalj časa na VOP, kar se bo najpogosteje tudi dogajalo, mu je treba zagotoviti kuhano hrano, ki si jo lahko pripravi samo moštvo VOP ali pa mu jo dovažamo. Če se hrana pripravlja na sami VOP, je treba zagotoviti pribor za pripravljanje hrane in rešiti preskrbo z živili. Če hrano dovažamo moštvo na VOP, mu je treba zagotoviti pribor za sprejemanje in delitev hrane. V planinskih in kraških predelih bo moštvo pogosto prisiljeno uporabljati vodo, katere kakovost ni bila preizkušena, zato kaže v takšnem primeru moštvo VOP oskrbeti s tabletami pentacid za prečiščevanje vode.

ŠTEVILO IN RAZPORED VIZUALNIH OPAZOVANJ POSTAJ

Število in razpored VOP na območju družbenopolitične skupnosti bosta odvisna med drugim tudi od stopnje vizualne kontrole zračnega prostora in zemljišča, ki bi ga radi kontrolirali z vizualnimi opazovalnimi postajami, kot tudi od tega, ali obstajajo in ali so razviti elementi služb in organizacij iz temeljne opazovalne omrežja.

Glede tega pa so nekatere nejasnosti, saj se postavljajo precej različne zahteve. Nekateri namreč menijo, da je treba z razporedom VOP zagotoviti popolno vizualno kontrolo ozemlja posamezne družbenopolitične skupnosti, medtem ko drugi izhajajo iz tega, da je treba z njihovim razporedom zagotoviti dopolnilev radarskega opazovanja na majhnih višinah, in sicer na smereh, na katerih je takšno opazovanje oteženo zaradi neugodne konfiguracije tal in drugih pogojev. Vendar pa se kot podlaga za organiziranje in razporejanje VOP upošteva najpogostejše območje ene občine.

Tablica 3

Ponoči vidi opazovalec	Daljava (m)	Ponoči sliši opazovalec	Daljava (m)
Skupino vojakov v gostem somraku	na 10—15	Glasi pogovor	do 200
Skupino vojakov v temni noči	na 50—70	Premikanje po trdih tleh in suhem listju	do 200
Prižgano cigareto	na 50—100	Rožljanje opreme	do 300
Skupino vojakov v mesečini	na 200—300	Neprevidno ravnanje z zaklepom	do 400
Ogenj vžigalice	do 300	Premikanje tovornjaka	300—500
Osvetljeno površino	do 1000	Premikanje vprežne vleke	500—600
Luč svetilke	do 2000	Premikanje tankov	800—1500
Odsev ognja iz strojnice	do 2000	Streljanje iz puške	do 3000

Če bi sprejeli stališče, da je treba z vizualnim opazovanjem zagotoviti popolno kontrolo zračnega prostora, bi potrebovali nad 3200 VOP, če upoštevamo, da lahko ena VOP opazuje 80 kv. m zračnega prostora, tako da bi morali v to nalogo pritegniti približno 40.000 ljudi in znatna materialna sredstva.

Območje ene same občine pa ni smotno in primerno kot podlaga za organiziranje in razporeditev VOP, saj je precej majhno.

Železarski globus

LR KITAJSKA

Japonske železarske družbe bodo že v bližnji prihodnosti postale pomembni kupci kitajskega premoga za koksiranje. Za začetek ga bodo letos nabavile 150.000 ton. Za prihodnjih pet let pa tečejo pogovori za letno dobavo pet milij. ton.

ITALIJA

Projekt za izgradnjo nove italijanske integralne železarn v bližini kalabrijskega mesta Gioia Tauro, o katerem je bilo že nekaj let nazaj mnogo razprav za in proti, so dokončno opustili. To je pred kratkim povedal predstavnik italijanske vlade v parlamentu. Vzrok za to je sedanja kriza v svetovni železarski industriji in vedno večja konkurenca iz manj razvitih dežel.

TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI

MOŽNOSTI ZA ZNIŽANJE PORABE ENERGIJE V ŽELEZARSKI INDUSTRIJI

Prednosti postopka za proizvodnjo formkoka so:

— Izguba toplote, ki nastane pri potiskanju proizvedenega vročega koksa iz konvencionalne koksarniške peči, se zaradi kontinuirnega postopka pri proizvodnji formkoka znatno zmanjša.

— Za proizvodnjo formkoka je mogoče uporabljati premog slabše kakovosti, ki ga je na svetu dovolj na razpolago.

— Ta postopek ima vse možnosti, da postane popolnoma zaprt, kar znatno izboljša pogoje za kontrolo onesnaženja okolja.

— Postopek za proizvodnjo formkoka ima vse pogoje za avtomatizacijo in s tem tudi znižanje števila zaposlenih.

Predgrevanje premoga za koksiranje: Predgrevanje premoga za koksiranje in zakladanje preko posebnega sistema omogoča povečanje proizvodnje in zmanjšuje onesnaženje okolja pri koksarniških pečeh.

Pri tem postopku najprej ogrejejo zdrobljen in presejan premog v posebni napravi. Nato transportirajo predgreti premog po ceveh in skozi likaj do zakladalnega bunkerja koksarniških peči. Ko je ena izmed peči pripravljena za zakladanje s pomočjo pritiska pare, potisnejo premog v peč po zaprtem sistemu in je zato onemogočeno onesnaženje okolja s prahom.

Okoli 70 % celotne onesnažitve okolja pri obratovanju koksarniških peči nastane med zakladanjem premoga. Zato je ta način zakladanja posebno zanimiv s tega vidika.

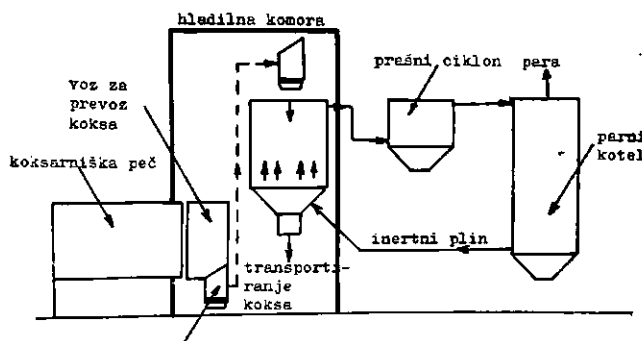
Takšen način zakladanja koksarniških peči že uporabljajo v nekaterih koksarnah v ZDA in tudi drugod. Njegove prednosti so:

— Onesnaženja okolja pri zakladanju praktično ni.

— Proizvodnja koksarniških peči je povečana zaradi skrajšanja časa pooglenitve in večje gostote premoga. Dosedanji podatki kažejo, da je čas koksiranja skrajšan za okoli 35 % in proizvodnja povečana za 35 do 50 %.

— Predgrevanje premoga je tudi vzrok povečane trdnosti proizvedenega koksa. Zato je mogoče uporabiti za proizvodnjo določeno količino premoga slabše kakovosti: kljub temu ima proizvedeni koks zahtevano trdnost.

— Ognjestalna obzidava peči je podvržena manjšim obremenitvam zaradi spremembe temperature, ker je uporabljen predgreti premog in opeka med zakladanjem ne pride v stik z atmosfero. Zato je tudi njena življenjska doba daljša.

skica št. 2

TOZD Vzdrževanje

12. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Delegati delavskega sveta TOZD Vzdrževanje so se 30. maja sestali na 12. redni seji in najprej pregledali izvrševanje sklepov 11. seje in izredne seje delavskega sveta.

Na zadnji seji delavskega sveta je bil sprejet sklep, da mora odbor za delovna razmerja ponovno obravnavati razporeditev Gorazda Koblarja. Odbor je o tem primeru ponovno razpravljal in soglasno sprejel sklepe:

- Kriteriji, ki jih zavzema odbor pri razporeditvah so povsem v skladu z internimi akti; razporejen je bil na enako delo kot ga je opravljal pred odhodom v JLA.

- Po internih kriterijih nima pogojev za napredovanje.

- Glede na zasedenost normativna, nima možnosti napredovanja. S tem je možnost pritožbe v TOZD Vzdrževanje zaključena. Ostanje mu še pravica pritožbe na sodišče združenega dela.

Na izredni seji je bila sprejeta sprememba prvega sklepa 11. seje, ki se glasi: »Do sprejetja novega pravilnika o osnovah in merilih za delitev OD vsi zaposleni v TOZD Vzdrževanje prejema 12,5 % dodatka z ozirom na rast življenjskih stroškov.«

Ostali sklepi obeh sej so bili realizirani, oziroma so se v izvajanju.

Računovodja TOZD Vzdrževanje je podal trimesečno poročilo, iz katerega je razvidno, da celotni prihodek za prve tri mesece znaša 20.965 tisoč dinarjev ali 74 % glede na plan. Po plačilu obveznosti je ostalo čistega dohodka 14.892.000 dinarjev, od tega je bilo izplačanega OD 12.965.000 dinarjev ali 94 % glede na plan. Za sklade je bilo v prvih treh mesecih formirano 1.927.000 dinarjev ali 66 % planiranih.

V nadaljevanju so obravnavali pripombe na pravilnik o osnovah in merilih za delitev OD, ki so bile izrečene na SDS in jih je statistični obdelala komisija za pripravo pravilnika. Delegati so soglasili, da se na predlog komisije v pravilniku popravi naslednji člen:

- Dopolni se člen 21: »V primeru velikih okvar ali planiranih remontov, ko so izven obratovanja večji proizvodni agregati, se ure, opravljene na teh delih, ne štejejo v izračun dodatka za storilnost.«

- Dopolni se člen 61: »Sredstva se zbirajo namensko na račun sindikalne organizacije, koristijo pa jih lahko delavci v tistem obratu, kjer so bile kovine zbrane.« Črta se tudi »do 20 % in se odškodnina prizna v višini 20 % prodajne vrednosti.«

- V členu 80 se »in podobno« črta.

Potrdili so tudi datum razpisa referenduma za sprejem pravilnika o osnovah in merilih za delitev OD in dela sklada skupne porabe, ki bo 16. junija. Delegati so bili zadovoljni, da v SDS tolmačijo odgovore na dane pripombe, vodstvo TOZD Vzdrževanje pa je bilo zadovoljeno, da čistopis pravilnika prejme vsak zaposleni delavec v TOZD.

Delavski svet je obravnaval in sprejel samoupravni sporazum za

SIS železniški in luški promet. Za delegata v konferenco delegacije na nivoju DO ŽJ je imenoval Antona Novaka iz vzdrževanja HV Bela.

Soglasno so sprejeli pristop k sporazumu o združevanju dela in sredstev za izvedbo raziskovalne naloge »TOZD in USPEŠNO GOSPODARJENJE« ter potrdili za člana v projektnem svetu Petra Kunca, kot njegovega namestnika pa Martina Šketa.

Soglasali so s pravilnikom o urejanju stanovanjskih vprašanj v delovni organizaciji Železarna z zahtevo, da se dopolni člen 35: »V posebno kritičnih situacijah mora vsaka TOZD razpolagati z enim ali dvema stanovanjema letno, da bi tako rešila svoje posebno kritične kadrovske probleme.«

Obravnavali in potrdili so samoupravni sporazum o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med TOZD in delovnimi skupnostmi s pripombo, da je treba dopolniti člena 33 in 34, in sicer: »Celoten prihodek DS TOZD pokrivajo v odvisnosti od uspešnosti poslovanja TOZD.«

TOZD Strojne delavnice

12. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V torek, 30. maja, je predsednik odbora za gospodarstvo pri DS TOZD Strojne delavnice Bogomir Svetina sklical 12. redno sejo.

Pri pregledu periodičnega obračuna TOZD Strojne delavnice so člani odbora ugotovili, da je bilo poslovanje TOZD v prvem tromesečju zadovoljivo, saj je TOZD to obdobje zaključila s pozitivnim finančnim rezultatom. Doseženo je bilo znižanje stroškov za 1.959.311,76 din, pri količinski proizvodnji pa so zabeležili zaostanek 1503 ure za planom.

Obravnavali so tudi finančni rezultat Železarne v prvem tromesečju.

Odbor je predlagal delavskemu svetu TOZD Strojne delavnice, da potrdi novo finančno konstrukcijo za modernizacijo TOZD Elektrode in sprejme naslednje sklepe:

- Za modernizacijo TOZD Elektrode se združuje še dodatnih 770.835 din amortizacije za financiranje osnovnih sredstev na osnovi sklepa delavskega sveta z dne 4. novembra 1977.

- Za kritje potrebe po obratnih sredstvih se združi 8.000.000 din sredstev amortizacije.

- Za financiranje projekta se pri LB najame posojilo: za osnovna sredstva 15.000.000 din, za obratna sredstva pa 8.000.000 din. Ta dva kredita se vračata deset let v polletnih obrokih z osem odstotno obrestno mero.

- Za podpisnika posojilnih pogojev je odbor predlagal predsednika

Delavskemu svetu je bil posredovan samoupravni sporazum črne in barvaste metalurgije SR Slovenije o skupnih osnovah in merilih razporeditve čistega dohodka in delitvi sredstev za osebno in skupno porabo. Delegati so z njim načelno soglasali, menijo pa, da je pred dokončnim sprejemom treba rešiti vsa sporna poglavja, ki niso v skladu z našim samoupravnim sporazumom o delitvi OD in dela sklada skupne porabe.

Ob zaključku seje so obravnavali odškodninski zahtevek Borisa Fidermuca v zvezi s poškodbo na delovnem mestu. Delavski svet je menil, da zaradi pomanjkanja podatkov ni možno direktno odločiti o odškodnini in predlaga, da se primer reši po redni sodni poti, pravni oddelek Železarne pa pooblašča, da zastopa interese TOZD Vzdrževanje.

Do prihodnje seje zahteva delavski svet odgovore na naslednja vprašanja:

- Vodstvo TOZD mora pripraviti analizo zasedenosti delovnih mest pred in po rekonstrukciji TOZD Elektrode.

- Izvršni odbor sindikata pripravi do prihodnje seje interni predlog, v kakšni obliki naj bi izenačili pogoje delegatov, ki prisostvujejo sejam samoupravnih organov med rednim delovnim časom in med deletati, ki prihajajo na seje v prostem času.

- Na sejo bo vabljeno vodja TOZD Družbena prehrana, ki naj bi razložil ukrepe, ki jih je treba realizirati, da bi bilo poslovanje kanton zadovoljivo.

ČB

Sodelavca pri ravnalnem stroju v adjustaži na Javorniku

TOZD Valjarna bluming štekel

17. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V torek, 29. maja, je predsednik odbora za gospodarstvo pri DS TOZD Valjarna bluming-štekel Anton Mencinger sklical 17. redno sejo, na kateri so obravnavali osem točk dnevnega reda. Pred tem so pri pregledu sklepov predhodne seje ugotovili, da so bili izvršeni.

Iz poročila o doseženih proizvodnih rezultatih v prvem tromesečju letošnjega leta, katerega je podal vodja TOZD, je bilo razvidno, da je skupna proizvodnja temeljne organizacije Valjarna bluming-štekel presežena za 5,2 %, blagovna pa za 16,5 % glede na družbeni plan. Oddelek adjustaže bluminga je presešel planske obveznosti v skupni in blagovni proizvodnji, medtem ko je oddelek adjustaže štekel presešel le blagovno proizvodnjo, skupno pa je dosegel le 94,6 %.

Doseženi izplen na blumingu je za 0,7 % boljši od planiranega v prvem tromesečju in je presežen pri vseh polfabrikatih, razen pri Kv 135, kjer je enak planiranemu. Knjižkovski izračun izplena na šteklju izkazuje boljši izplen za en odstotek od planiranega (prekoračeno dvakratno valjanje za 27,6 %), vendar je dejanski izplen nekoliko nižji.

Kljub dobrim fizičnim kazalcem pa finančni izračun za to obdobje izkazuje 9.860.619,01 din zvišanja stroškov, in sicer pri vložku za 3.514.857 dinarjev, ki je nastalo v glavnem zaradi dvakratnega valjanja 2448 ton vložka. Na predelavi je zvišanje za 6.345.762 din zaradi nevkalculiranih prispevkov in obresti v plansko lastno ceno, višjih stroškov materiala na delovni nalog, višjih stroškov remontnih delavnic (več ur), višjih stroškov vzdrževanja, neplanirane obremenitve od HVB in zaradi slabše doseženega asortimenta (manj valjanja na šteklju in več na blumingu).

Tudi pri pregledu skupnega prihodka in njegove delitve v prvih treh mesecih je bilo razvidno, da je temeljna organizacija ustvarila 16 milijonov 833.000 din primanjkljaja. Pri tem je potrebno upoštevati, je poudaril tov. Lah, da izračun ni popolnoma pravi, da je bil sestavljen v zelo kratkem času, ko še niso bili znani vsi kazalci, ki vplivajo na ta pregled in da bo po izvršeni korekturi izračun vsekakor boljši.

Zaradi nepričakovanega slabega finančnega izračuna so člani odbora imenovali posebno komisijo, ki bo zasledovala in analizirala rezultate temeljne organizacije. Komisija ima nalogo, da na podlagi analize sprejme ukrepe za sanacijo stanja.

Pri pregledu proizvodnih rezultatov doseženih v aprilu so ugotovili, da je zaradi težav vzdrževalnega značaja po letnem remontu izpad proizvodnje na valjarni štekel še občutnejši kot v prvem tromesečju.

Temeljna organizacija beleži v mesecu aprilu ponovno zvišanje stroškov za 9.223.481,45 din, od česar

odpade na vložek 3.843.566 din in na predelavo 5.379.915 din.

Potrjen je bil operativni program za mesec junij.

Od postavljenih delovnih ciljev je bilo v mesecu aprilu doseženih sedem ciljev, nedoseženih pa pet.

Potrjen je bil predlog spremembe izračuna premije 721 po novih parametrih, kot jih je pripravil SEO - oddelek za študij dela in časa. Člani odbora so potrdili tudi predlog premiranja in penaliziranja zastojev v TOZD Valjarna bluming-štekel, katerih meja je 29 %, s tem da je dopustno odstopanje za plus ali minus 3 %, najvišja premija pa je 5 %.

Soglasali so z dodatnim združevanjem sredstev za projekt modernizacije TOZD Elektrode in TOZD Jeklovlek, skupno s predlaganimi sklepi.

V razpravi so sodelovali: Senčar, Kavčič, Lah.

NI

ZAHVALA OB PODELITVI PRIZNANJA »NOVATOR LETA«

Ob prejemu priznanja novator leta 1978 sem dolžan izraziti zahvalo vsem, ki so mi pomagali in aktivno sodelovali pri tem, da so moje ideje in teoretična spoznanja zaživela in se odrazila v večjem dohodku Železarne kot celote.

Se posebno se zahvaljujem delavcem v neposredni proizvodnji in TKR, to je vsem tistim, katerih delo na področju pospeševanja inovacijske dejavnosti ostaja preveč anonimno, četudi bi brez njihovega prizadevanja nobeno še tako domiselno delo ne uspelo.

Vsem sodelavcem železarne Jesenice želim pri njihovih naporih za doseganje čim bolj rentabilne in kvalitetne proizvodnje jekla še veliko uspeha. Kot delavec v prometu s proizvodi železarn bom vedno ponosen, ker ste mi omogočili, da sem s svojim inovacijskim delom prispeval delček k velikemu ugledu, ki ga uživa jeseniško jeklo doma in v tujini.

Anton Razinger

TOZD Žičarna

17. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

V ponedeljek, 22. maja, je predsednik Alojz Zorko sklical 17. redno sejo odbora za delovna razmerja in najprej člane odbora seznanil z izvajanjem sklepov zadnje seje.

Najprej je odbor razpravljal o pomanjkanju delovne sile in ugotovil, da v TOZD Žičarna trenutno rabijo 14 novih delavcev.

V nadaljevanju so obravnavali prejemnice v oddelku votličarne. Trije delavci so bili premeščeni z delovnega mesta III. gasilec votlic na delovno mesto II. gladilec votlic, dva iz II. gladilca votlic na delovno mesto izdelovalec novih votlic.

Prošnji za premešitev iz TOZD Jeklarna v TOZD Žičarno Andriju Gavljaku se ne ugi zaradi kritičnega stanja in pomanjkanja delavcev v TOZD Jeklarna.

V mesecu aprilu in maju je trem delavcem prenehala lastnost delavca v TOZD Žičarna in to enemu na izjavo, dva pa sta bila invalidsko upokojena. V mesecu maju sta si dva delavca pridobila lastnost delavca v združenem delu v TOZD Žičarna.

V zadnji točki dnevnega reda je odbor sprejel sklep, da se preko ravne službe Železarne zahteva uvedba odškodninskega zahtevka za delavce, ki neupravičeno izostajajo z dela in s tem povzročajo veliko

materialno škodo zaradi zastojev na proizvodnih linijah.

B.J.

17. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Dne 31. maja je predsednik Ciril Resman sklical 17. redno sejo odbora za gospodarstvo. V uvodu je člane seznanil s sklepi zadnje seje, ki so bili vsi realizirani.

Najprej je vodja TOZD Janez Komel poročal o doseženih proizvodnih rezultatih v mesecu aprilu. Proizvedeno je bilo 5.254 ton vlečene žice, s čimer je bil plan presežen za štiri tone. Dejanski stroški so bili za 2,79 milij. din nižji od planiranih. Člani odbora so potrdili tudi družbeni plan za mesec junij, ki predvideva 5.880 ton proizvodnje vlečene žice.

V nadaljevanju je odbor potrdil predlog nagrad za delavce in delavke v oddelku »žičarne II« za dodatna dela pri razkladanju embalaže v prvem tromesečju v višini 4.291 dinarjev in nagrado za izredno prizadevnost pri delu Manojlu Nuždiču v višini 600 din.

Z dodatnim združevanjem sredstev za TOZD Elektrode in TOZD Jeklovlek je odbor soglasal, ravno tako kot s predlogi zadnje seje odbora za gospodarstvo pri DS železarna Jesenice.

B.J.

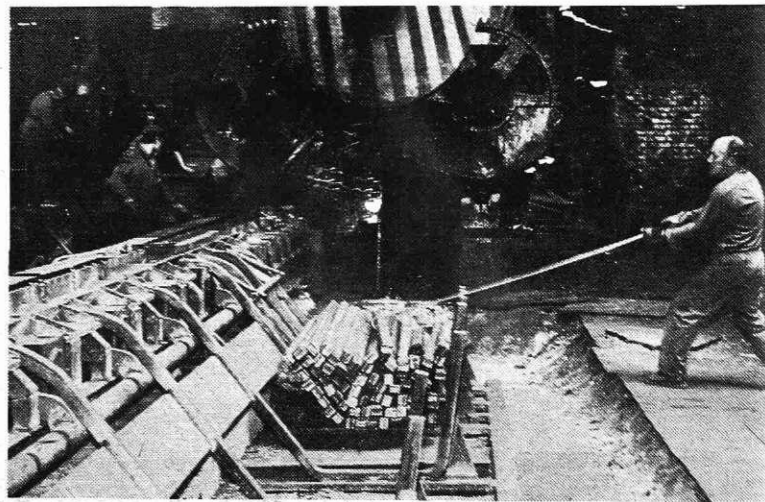
LEP PRIMER POŠTENOSTI

Dne 27. maja sem izgubila ročno torbico, v kateri sem poleg ostalih drobnih ženskih predmetov imela tudi denarnico z voznikiškim in prometnim dovoljenjem in še nekaterimi osebnimi dokumenti in dva kompleta ključev. Samo pol ure po tem, ko sem ugotovila, da torbice nimam, me je na domu poiskal MOMČILO KARAN, stanujoč v ulici Viktorja Kežarja 16 na Jesenicah in mi prinesel torbico. Razumljivo je, da mi je s svojim dejanjem in poštenostjo odvzel veliko skrbi in tudi materialnih stroškov, ki bi jih imela s prekljuki dokumentov.

Prav zaradi tega se mu želim javno zahvaliti.

VERA SMUKAVEC

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

Valjarna profilov na Javorniku

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

PRVA SEJA KOMISIJE ZA ŠPORTNO REKREACIJO

V torek, 9. maja, je bila prva seja komisije za športno rekreacijo pri izvršnem odboru sindikata Železarn. Za novega predsednika komisije je bil imenovan Aleš Lajoja, za podpredsednika pa Vlado Repe. Na seji so se dogovorili o podelitvi priznanj. Določili so še nekatere podrobnosti. S praktičnimi darili bodo nagradili tudi 12 najbolj uspešnih referentov za športno rekreacijo v Železarni.

PRVA SEJA KOMISIJE ZA ODDIHE IN IZLETE

V torek, 23. maja je bila prva seja komisije za oddihe in izlete pri IO sindikata Železarn. Komisija je obravnavala prošnje osnovnih šol Kranjske gora, Dovoje-Mojstrana, Tone Čufar za Jesenice in osnovne šole bratov Zvan iz Gorij za letovanje v počitniških domovih Železarn in sprejela ustrezne sklepe. Obravnavana je bila tudi prošnja sodelavcev četrte izmene v TOZD Jeklarne. Komisija je sprejela sklep, da mora sleherni koristnik počitniških domov Železarn koristiti celotni penzijo in ne le posamezne obroke. Koristniki, ki bi dobivali samo hrano, ne morejo koristiti več kot deset obrokov (kosilo, večerja ali zajtrk).

ENERGETIKA

V sredo, 17. maja, je bila deveta redna seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata. Najprej so pregledali izpolnjevanje sklepov sprejetih na osmi seji in ugotovili, da so bili v celoti izpolnjeni. Spremembe oziroma pripombe, ki jih je predložila TOZD Energetika k predlogu pravilnika o osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov, v glavnem niso bile upoštevane. Člane izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata pri pravilniku moti tudi to, da TOZD Energetika od direktne prodaje končnih izdelkov (trazne vrste plinov) zunanji kupcem nima nobenega direktnega prihodka. Člani IO menijo, da ni pravilno pri izračunu mase OD za TOZD Energetika, da se pri izdelkih ali polizdelkih, ki so v slabšem kakovostnem razredu ali celo v odpadku, ne upoštevajo porabljeni energetski mediji (plin, pare, elektrika), ki so jih za te izdelke porabili. Izvršnemu odboru osnovne organizacije sindikata so bila posredovana določila zakona o združenem delu, izvelek pa je posredovan samoupravnim delovnim skupinam v nadaljnjo informacijo in obravnavo.

Glede na odločitev samoupravnih delovnih skupin bodo letos izvedli štiri izlete, tako da bodo delno tudi svojci regresirani (izid glasovanja 8 proti 7 za regresiranje svojcev). Štirim sodelavcem so odobrili brezplačno letovanje, v nadaljevanju seje pa so se strinjali s predlogom kandidature Teodorja Kreuzerja za predsednika občinskega sindikalnega sveta. V sklepnem delu seje so se rešili še nekaj tekočih zadev in sprejeli sklep o izvedbi dvodnevnega izleta v Benetke in Portorož. Ostali planirani izleti zaradi premajhnega števila prijav odpadejo.

PLAVŽ

Seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata je bila 29. maja. Na seji so predlagali kot možnega kandidata za kongres sodelavca Alojza Koželja. Zahtevali so, naj center za proučevanje samoupravljanja in informiranja za vse samoupravne sporazume pripravi kratke, razumljive in enostavne izvečke. Denarno pomoč so dodelili Huseinu Džamastagiću zaradi bolezenske odsotnosti z dela.

HLADNA VALJARNA JESENICE

23. seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata je bila 26. maja. Razpravljali so o dvodnevnem izletu v Savudrijo 17. in 18. junija. Prijavijo se lahko tudi svojci. Člani sindikata prispevajo 100 din in za svojca po 200 din. Prijave zbira tov. Kliner do 10. junija.

Beseda je tekla o novi organiziranosti kanton. Zaradi higienskih razlogov predlagajo, da v kantini ne bi imeli opravka z denarjem in da bi bilo tako delo bolje organizirano. Določili so še nekatere podrobnosti, ki jih bodo predlagali TOZD Družbena prehrana.

Sprejeli so sklep o nakupu petih permanentnih vstopnic, da bodo na ta način prispevali k ureditvi kopalnice na Jesenicah. Permanentne vstopnice bodo na razpolago pri športnem referentu, ki bo imel točno evidenco.

Ugotavljajo, da v TOZD referendum o osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov ni uspel in bo treba opraviti nekatere spremembe ter pripraviti vse potrebno za izvedbo referenduma. Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata še ni razpravljal o vseh dodatnih spremembah objavljenih v časopisu Železarn. Menijo, da prav člen o ocenjevanju delovne uspešnosti zagovarja četrto varianto, ki predvideva 7 do 19 točk z dvema točkama razpona in ga priporočajo tudi ostalim TOZD, da se opredelijo za to varianto.

Odboru za gospodarstvo predlagajo, da na prihodnji seji imenuje komisijo za inovacijo pri TOZD Hladna valjarna Jesenice, da bi tako pospešili zainteresiranost delavcev na tem področju. Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata opozarja strokovne službe, da čimprej opravijo meritve na kritičnih mestih v TOZD Hladna valjarna Jesenice (lužilnica, žarilnica), ker so se spremenili delovni pogoji (povečana proizvodnja -

žičarna hladna valjarna), da ne bi prišlo do bistvenih sprememb in zastojev v proizvodnji.

Zaradi pomanjkanja delavcev naj bi v TOZD pregledali delovna mesta in ugotovili, če so možnosti za zaposlitev žena v proizvodnji.

VALJARNA BLUMING ŠTEKEL

V petek, 2. junija, je bila šesta redna seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata. Obravnavana je bila vsebina priloge DE sindikalni poročevalec. Menijo, da je sindikalna organizacija v Železarni ustrezno organizirana in da bistvene spremembe ne bodo potrebne. 25. in 26. oktobra bo v Mariboru 9. kongres Zveze sindikatov Slovenije. Naloga sindikata je, da sodeluje na seji odbora za gospodarstvo, v razpravah o proizvodnji in finančnih rezultatih TOZD Valjarne bluming-štekla.

Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata podpira predlog izvršnega odbora sindikata Železarn za osemstotno povečanje osebnih dohodkov s 1. junijem. Vodstvu TOZD valjarne bluming-štekla so priporočili, da pripravi podatke o zaposlenih, ki prejema manj kot 3500 din osebnih dohodkov mesečno. Pri tem ne smejo biti upoštevane nadure, otroški dodatek, nagrade ter odstotki na stalnost.

Sindikalna organizacija naj pospešuje tudi inovacijsko dejavnost. Zato bo potrebno večje sodelovanje vodilnih in drugih delavcev v TOZD na tem področju. Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata predlaga ponovno izplačevanje bonov za nadurno delo. Referendum o sprejetju pravilnika o osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov bo 20. junija. Člani sindikata in vodje samoupravnih delovnih skupin so odgovorni, da obvestijo člane kolektiva o referendumu. Štirim sodelavcem so odobrili denarno pomoč.

Izlete naj bi v bodoče organizirali v okviru TOZD. V prihodnje je treba boljše pripraviti in razdeliti mesta, da ne bo pritožb in nepravilnosti. Sindikalni organizaciji Železarn so vrnili 59 mest, od tega 33 za počitniški dom v Biogradu in 26 v Crikvenici. Brezplačno letovanje so odobrili sodelavcem Veri Balkovec, Vinku Krvinu, Mihi Beleku in Ladu Lapajne. Zastavljeno je bilo vprašanje, zakaj je delovno mesto odpremnika na Javorniku izvršeno v osmo plačilno skupino. Podpirajo predlog sindikalne organizacije železarn, da republiki zdravstveni skupnosti predlaga, naj dr. Aleksander Rjancincev opravlja akupunkturo v okviru Železarn.

V PRIPRAVAH NA 9. KONGRES ZSS...

(Nadaljevanje s 1. strani)

ske graditve zveze sindikatov. Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije je že 25. aprila letos dal v javno razpravo Izhodišča za izpolnitev organiziranosti in metod delovanja Zveze sindikatov Slovenije, ki jih je konferenca Zveze sindikatov Slovenije 26. maja sprejela kot osnovo za spremembo statutarne ureditve zveze sindikatov in sindikatov v SR Sloveniji. Prvi dve poglavji tega dokumenta pomenita temeljna stališča, ki opredeljujejo družbeno vlogo zveze sindikatov v našem političnem sistemu, medtem ko je v tretjem poglavju govora o organiziranosti in metodah delovanja zveze sindikatov in sindikatov v SR Sloveniji, ki prinaša nekatere spremembe in dopolnitve ustreznih določb na zadnjem kongresu sprejetega statutarne pogodbe. Določbe statutarne pogodbe, ki s tem sklepom niso spremenjene ali dopolnjene, se bodo uporabljale skladno s temi spremembami do sprejema novega statuta na devetem kongresu Zveze sindikatov Slovenije oktobra letos.

Osnovni namen izpolnjevanja organiziranosti in metod delovanja Zveze sindikatov Slovenije je dosledno uresničevanje ustavnega položaja in vloge sindikata ter v zvezi s tem dosledno uveljavljanje položaja in vloge osnovne organizacije. V prvem poglavju tega dokumenta je poudarjeno:

»Sredstva in načini uresničevanja družbene vloge zveze sindikatov morajo zagotoviti, da bodo delavci postali subjekt oblikovanja in uresničevanja politike zveze sindikatov, organizacije zveze sindikatov, njihovi organi v temeljnih organizacijah združenega dela, občini, republiki in federaciji ter celotna sindikalna organizacija pa učinkovit mehanizem, ki bo delavcem omogočal uresničevanje posameznih in skupnih interesov. Na tej podlagi bo zveza sindikatov kot enotna družbenopolitična organizacija delavcev skladno s vlogo zveze sindikatov in naši družbi uspešno sodelovala pri graditvi naše socialistične samoupravne družbe.

Razumljivo je, da se bo vse to lahko uresničevalo le z zagotovitvijo takih odnosov v zvezi sindikatov, ki bodo zagotavljali čimvečji vpliv osnovnih organizacij na oblikovanje in uveljavljanje stališč občinskih in republiških organizacij. Seveda pa morajo temeljiti tudi na odgovornosti organizacij in organov za uresničevanje demokratično sprejetih stališč. Zato dokument v tretjem poglavju, v katerem govori o organiziranosti in metodah delovanja, v odstavku, v katerem govori o osnovnih organizacijah zveze sindikatov, navaja:

»V osnovnih organizacijah zveze sindikatov se delavci politično organizirajo, da bi utrjevali svoj samoupravni položaj; vplivali na gospodarjenje; prispevali k urejanju medsebojnih odnosov in delovnih razmer; uveljavljali načela kadrovske politike ter demokratično predlaganje in kandidiranje članov delegacij in delegatov; za varstvo pravic, življenjskega standarda in socialne varnosti; za dajanje pobud in sodelovanje v samoupravnem sporazume-

vanju in družbenem dogovarjanju; za usposabljanje za delo in samoupravljanje.

Na osnovi sklepa o izpolnitvi organiziranosti in delovanju Zveze sindikatov Slovenije se morajo občinske organizacije zveze sindikatov in njihovi organi preoblikovati najkasneje do konca junija letos. Kakšne dopolnitve in spremembe predvidevajo, oziroma pripravljajo v naši občini, smo vprašali novega predsednika občinskega sveta zveze sindikatov Teodorja KREUZERJA, ki nam je takole odgovoril:

Organizacijska izpolnitev delovanja zveze sindikatov v občini ima predvsem namen, da se tudi v sindikatih kar najbolj delegatsko organiziramo in povežemo celotno dejavnost od osnovnih organizacij navzgor. Predlog, ki je bil izoblikovan in je trenutno v javni razpravi o osnovnih organizacijah sindikata in bo sprejet v drugi polovici meseca s statutarim sklepom, zajema:

Kot stalni najvišji organ občinske organizacije zveze sindikatov bo med dvema skupščinama občinski svet, ki bo štel 45 delegatov, ki bodo neposredno pokrivali določene osnovne organizacije, ki so tudi v javni razpravi. Delegati bodo morali nuditi tudi pomoč ostalim osnovnim organizacijam in za delo z njimi prevzeti vso odgovornost.

Ker bo skupščina zveze sindikatov občine vsake štiri leta, bo vsako leto in po potrebi sklicana konferenca občinskega sveta, ki jo bodo sestavljali vsi delegati občinskega sveta in delegati tistih osnovnih organizacij sindikata, ki nimajo neposrednega delegata v občinskem svetu ZSS Jesenice. Konferenca naj bi po predlogu štela 110 delegatov.

Občinski svet ZSS naj bi imel tudi 13 člansko predsedstvo, ki ga bo volil svet iz svoje sredine. V njem pa naj bi bili zajeti delegati, ki bodo pokrivali posamezne dejavnosti. Po položaju pa bodo v predsedstvu še predsednik in dva sekretarja občinskega sveta. Nadzorni odbor pa naj bi štel pet članov.

V predlogu sta predvidena tudi dva družbena sveta in sicer svet za družbenoekonomske in samoupravne odnose in svet za celotno področje socialne politike. Razen tega je predlaganih tudi pet občinskih odborov in sicer občinski odbor sindikata gradbenih delavcev; delavcev prometa in zvez; delavcev gostinstva in turizma; delavcev trgovine in delavcev kovinske industrije.

Za določene aktivnosti znotraj občinskega sveta ZSS Jesenice pa predlagamo naslednje komisije in odbore: komisijo za ljudsko obrambo in družbeno samozagotovitost; za samoupravne odnose; za izobraževanje ter za organizacijska in kadrovska vprašanja; za kulturo; za šport in rekreacijo; za prošnje, pritožbe in socialne zadeve in odbor za spremljanje in uresničevanje politike stanovanjske gradnje.

Vsa predlagana dopolnitev organiziranosti zveze sindikatov v občini ima seveda osnovni namen, da se uveljavita položaj in vloga osnovnih organizacij kot začetnih in temeljnih oblik organiziranosti zveze sindikatov. Iz tega vidika naj bi tudi tekle razprava o izpolnitvi organiziranosti zveze sindikatov v občini.

Prejšnji teden se je uspešno končal letošnji prvi tečaj za žerjavovodje. Preverjanja znanja se je udeležilo 26 naših sodelavcev. Na sliki del udeležencev tečaja (tekst in foto B. Blenkuš)

TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI

(Nadaljevanje s 5. strani)

Ogrevanje koksarniških peči med procesom koksiranja je zaradi predhodno ogretega premoga krajše. Del prihranjene energije v koksarniških pečeh je sicer uporabljen za predgrevanje premoga, vendar je toplotni izkoristek pri predgrevanju premoga boljši kot v koksarniških pečeh, kar vpliva na prihranek na skupni porabi energije. Po podatkih se giblje ta prihranek toplotne energije med 25.000 in 75.000 kcal na tono proizvedenega kokska.

Z uporabo predgretega premoga naraste pri proizvodnji delež kosovnatga kokska in se zmanjša količina drobiža.

Suho gašenje kokska: Suho gašenje vročega kokska ob potiskanju iz peči po končanem procesu je druga možnost za zmanjšanje onesnaženja okolja in doseganje prihranka energije zaradi izkoriščanja občutne toplotne kokska.

Do zdaj so na okoli 1000 stop. Celzija ogreti koks po potiskanju iz peči gasili z vodo in ga tako ohladili ter preprečili nadaljnje zgorevanje. Nastala vodna para odhaja v atmosfero in topla voda kroži, ne da bi izkoristili njeno toploto. Razen tega so pri tem načinu gašenja tudi problemi z onesnaženjem okolja, ker skupaj z vodno paro odhaja v atmosfero tudi nekaj finih delcev kokska.

Pri novem postopku hladijo vroči koks z inertnim plinom (na primer z dušikom). Pri tem se plin ogreje s toploto kokska in ga je mogoče uporabiti za ogrevanje parnih kotlov. Razen tega je mogoče ogreti plin uporabiti tudi za druge faze koksarniškega postopka, kot na primer za predgrevanje ali sušenje premoga. Osnovni princip tega postopka je razviden iz skice št. 2.

Postopek suhega gašenja kokska so razvili v Sovjetski zvezi in tam so tudi zgradili več kot 40 takšnih naprav. Prednosti tega postopka so naslednje:

- Z njegovo uporabo je mogoče prihraniti med 277.000 in 327.000 kcal toplote na tono proizvedenega kokska.

- Ta postopek uporablja popolnoma zaprt sistem in zato odpade onesnaženje atmosfere in tudi rek, ker ne uporablja vode.

- Kakovost tako gašenega kokska je boljša. Ima večjo trdnost in boljšo kalorično vrednost kot z vodo gašeni koks.

- Povprečna količina drobnega kokska, ki nastane pri koksanju, je s tem postopkom znižana s 6 na 4 %. Razen tega je

nastali drobiž popolnoma suh in ga je mogoče uporabiti v razne namene, na primer za sintranje.

- Ker koks ni vlažen, je tudi bolj ugoden za uporabo v plavžu.

- Pri tem postopku je možna uporaba premogov slabše kakovosti.

TRENDI V PLAVŽIH

Največji del svetovne proizvodnje surovega jekla gre preko grodlja proizvedenega v plavžih. Veliki sodobni plavži proizvajajo dnevno tudi do 10.000 ton grodlja.

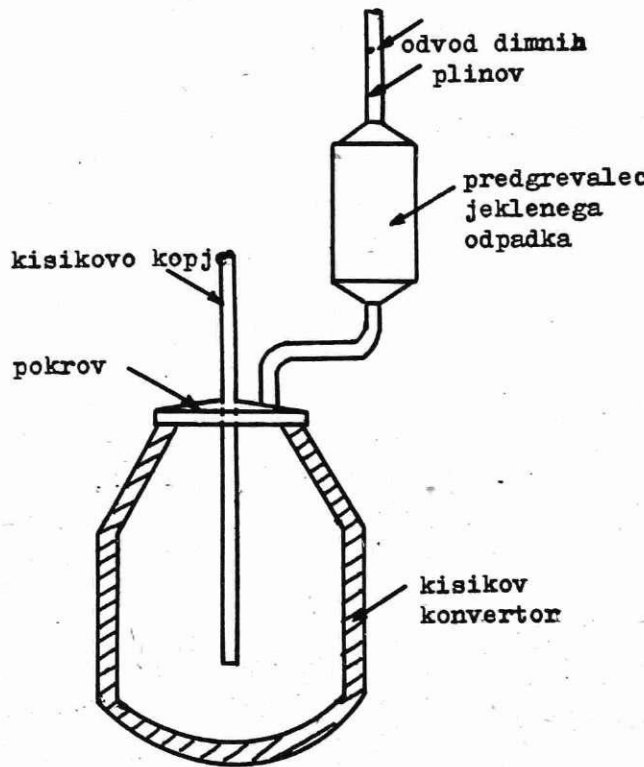
Osnovni proces proizvodnje grodlja v plavžih se z leti ni spremenil. Bile so spremembe v obratovalni praksi, kot na primer visok pritisk na žrelu, vpihavanje dodatnega goriva skozi pihalice, odstranjevanje žvepla izven plavža in podobno. Vse to je bilo izvedeno z namenom, da bi znižali porabo kokska in povečali proizvodnjo.

Vpihavanje premogovega prahu: Osnovni namen vpihavanja goriva skozi pihalice (mazut, zemeljski plin, katran, premog) je znižanje porabe kokska na tono proizvedenega grodlja in povečanje proizvodnje.

Tudi premog so že uspešno uporabili kot dodatno gorivo in dosegli skupno zmanjšanje porabe energije za okoli 25.700 kcal na tono grodlja. Vendar uporaba premoga zahteva določeno predpripravo in sicer zmetenje v prah in napravo za vpihavanje. Učinek premoga na povečanje proizvodnje zaenkrat še ni dokazan. Na osnovi poskusov, izvedenih v ZDA, računajo na povečanje za okoli 3 %.

Nov sistem vpihavanja premogovega prahu sta razvili dve družbi v ZDA. Uporabljata ga za normalno proizvodnjo v plavžu železarske družbe Armco Steel Co. v železarni Ashland. Med obratovanjem so v tem plavžu nadomestili 13 % kokska s premogovim prahom. V prihodnjih letih računajo na povečanje od 25 do 30 %. Pri uporabi 13 % so znižali stroške za okoli 2,85 dolarjev na tono kokska, ob ceni kokska 80 dolarjev za tono.

Razen znižanja obratovalnih stroškov omogoča uporaba premogovega prahu tudi povečanje proizvodnje v tistih plavžih, ki imajo zmanjšano zmogljivost zaradi omejene možnosti za nabavo kokska. Razen tega omogoča povečanje proizvodnje tudi pri tistih plavžih, ki imajo omejene možnosti zakladanja.

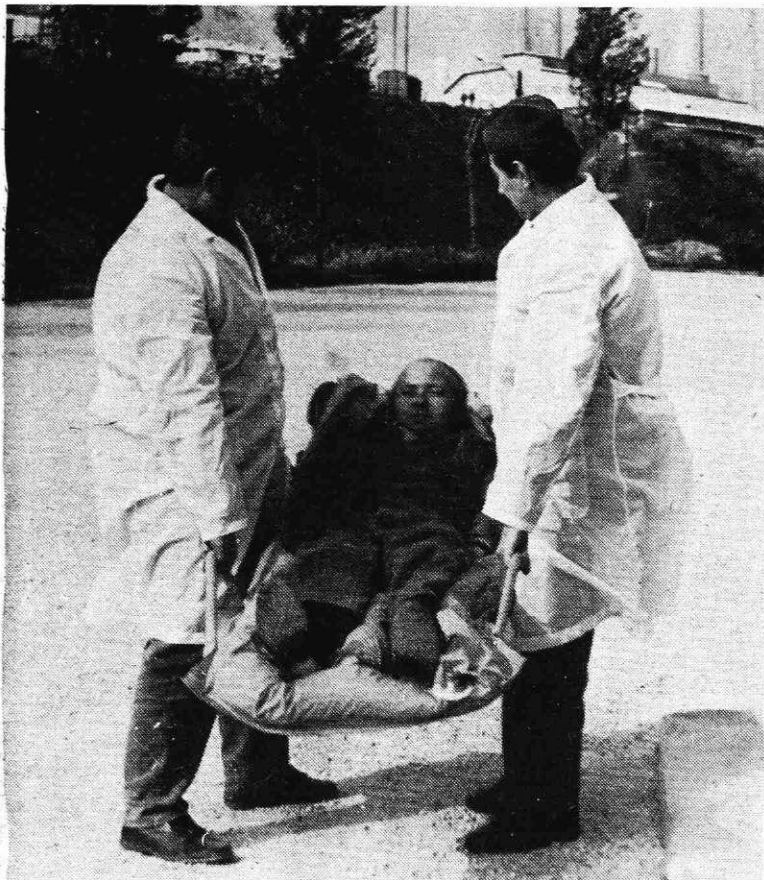
skica št. 3

TRAVMATSKI ŠOK

Diagram smrtnih primerov v Železnici je porazen, ker je veliko poškodovancev umrlo kmalu po poškodbi, to je v času reševanja in transporta ali pa v času kirurške intervencije. Vzrok je bil haemoragični šok ali travmatski šok.

Prevoz poškodovanca z rešilnim avtomobilom

Prevoz poškodovanca z vakuumsko blazino

Prva leta po vojni, ko je bilo največ poškodovancev, je veljalo osnovno pravilo: s poškodovancem čim prej v bolnico. To je bilo zmotno in škodljivo. Danes je takšnih smrtnih primerov vse manj, kajti izboljšali smo transport, tehniko reševanja in preprečevanje morebitnega šoka. Tak način je prinesel veliko uspeha pri reševanju življenj. Na mestu nesreče gre za življenje, zato najprej reševanje in nato pristop k transportu, ki naj bo čimboljše, ne pa samo čim hitrejši. Izredno dober pomočnik pri transportu je vakuumška blazina, ki fiksira poškodovanca na podlago in ga imobilizira brez drugih imobilizacijskih pripomočkov.

Zaradi fiksirne lege so zmanjšane tudi bolečine, ki pospešujejo nastanek šoka.

HEMORAGIČNI IN TRAVMATSKI ŠOK

Šok je angleška beseda in pomeni udar. V resnici gre za kompleksno reakcijo organizma na različne škodljivosti. Najpogostejši vzroki za šok so: trauma, krvavitev, tromboze, opekline, dehidracija telesa, teženje, elektrotraume in močni duševni pretresi. Teoretično in praktično poznamo celo vrsto šokov, vendar

nas zanima predvsem hemoragični (hipovolemijski) in travmatski (sekundarni) šok. Prvotno so menili, da je vzrok za šok nepravilno razmerje med kapaciteto ožilja in cirkulirajočo količino krvi, danes pa pravimo, da časovna množina srčne krvi ne zadošča periferiji. Časovni pretočni volumen ima takšen padeč v organizmu, da življenjsko važni organi s krvjo ne dobijo zadosti kisika. Znižan krvni pritisk je le eden od simptomov patofiziološkega dogajanja. Kako nastaja šok pri akutni masovni krvavitvi, je razvidno iz sheme.

Pri 25% izgubljenosti krvi preneha vsaka cirkulacija v mišicah in koži. Nekoliko večja izguba krvi privede do kontrakcij arteriol in prekapilarnih sfinktrov velike pečice (omotnost). Venozni pretok je navzlic pomanjkanju krvi dober. Ob pomanjkanju krvi čez čas popustijo prekapilarni sfinktri, ki privedejo do polnjenja kapilar, ki nimajo mišičnih vlaken. Zmanjšanje venoznega dotoka krvi nastopi hitro in ima nevarne posledice. Popuščanje mehanizmov v perifernih žilah pomeni prehod iz reverzibilnega v smrtni ireverzibilni šok. Dokazano je, da so v obeh primerih v krvi vazoaktivne snovi. Organizem kot celota čez določen čas odgovori s pospešenim izlo-

čanjem katekolamina, čemur sledi vazodilatacija, predvsem v koži in potrebušnici (mezenterium). Vsa preostala kri, ki je še na razpolago, je namenjena možganom, srcu in pljučem. Taka skromna cirkulacija odgovarja za določen čas, pozneje pa gre na škodo drugih organov, zaradi neprehranljive črevesja, ledvic in jeter.

Vazokonstrikcija obstaja toliko časa, da privede do izenačenja hipovolemije. Pri akutnem šoku zaradi krvavitve, posebno pri travmatskem šoku je volumensko pomanjkanje krvi odločilno za hitro napredovanje šoka, zlasti če je sekundarno nastopila izguba krvi. To se pravi, da je treba zadovoljiti cirkulatorne potrebe. Pri hemoragičnem šoku je obsežen problem volumen in čas nasproti travmatskemu ali toksičnemu šoku.

Pri akutni poškodbi, kjer gre za hude krvavitve, zunanje ali notranje, skuša telo vzpostaviti vitalne funkcije s tem, da se izprazni vse rezerve eritrocitov, plazme in hormonov. To je trenutna obramba, ki pa ni trajna brez medicinske intervencije. Vedno je indicirana pomoč v obliki tekočin, ki zvišujejo zmanjšani volumen cirkulirajoče krvi. Angleži imenujejo take tekočine »plazme expander« ali »blood volume replenisher«.

Pri travmatskem šoku zaradi zmečkanine, topega udarca, zloma, opekline nastopi okvara tkivnih celic, iz teh pa nastane tromboplastičen material. Tromboplastičen material izhaja iz poškodovanega tkiva v krvni obtok, kjer pride do takojšnjega zlepljenja trombocitov in kmalu do usedanja eritrocitov v žilah. Zaradi staze pri obstoječem šoku obstaja pospešena možnost nastanka protrombina v krvnem obtoku. Viskoznost krvi je odvisna od plazme, hematokrita, brzine obtoka krvi, stabilnosti suspenzije in emulzije. Pri viskoziteti krvi je treba upoštevati razmerje med albuminom in globulinom. Pri tvorbi multiplih mikroembolij pride do zastoj v mikrocirkulaciji. Tudi pri šoku ledvice (crush) nastane tubularna staza z mikroembolijo. To velja tudi za toksični šok. V vseh primerih pride do ireverzibilnega šoka, kjer so mikroembolije vzrok za pomanjkanje kisika, ki ga potrebujejo kapilare. Pri tem nastane metabolična acidoza, ki povzroča hude okvare pri notranjih organih. Kritična časovna meja za obrambo notranjih organov je 3 do 4 ure od nastanka šoka. Zato je izrednega pomena, da se pred nadomestitvijo krvi, telo alkalizira. Pri krvnem pritisku 70 mm Hg ledvici izločata več urina, nastopi insuficienca ledvic, kar pomeni slabo prognozo. Po prekinitvi šoka čez daljši čas, se poškodovanec dobro počuti, vendar se po petih do osmih dneh zaradi nekroze ledvičnih tubulov znajde v stanju uremije.

Spremembe so opazne tudi pri standardnih bikarbonatih in pH krvi. Povečajo se kisli metaboliti, predvsem je v porastu mlečna kislina. Pri spremembi metabolitov in kisika pride tudi do motenj v centru za dihanje. Jetra propadejo že po dveurni hipoakciji.

VAGOVAZALNE ŠOKOVE REAKCIJE

Trenutna bolečina in strah moreta povzročiti disregulacijo krvnega obtoka. Nasprotno kot pri simpaticotonusu pri hemoragičnem šoku prevladuje vagus. Pod vplivom vagusa nastopijo v telesu porazdelitvene motnje krvi, ki se kažejo v bradikardiji, saj je počasnejši pretok krvi. Po prekinitvi bolečine in primerni legi telesa se stanje hitro popravi.

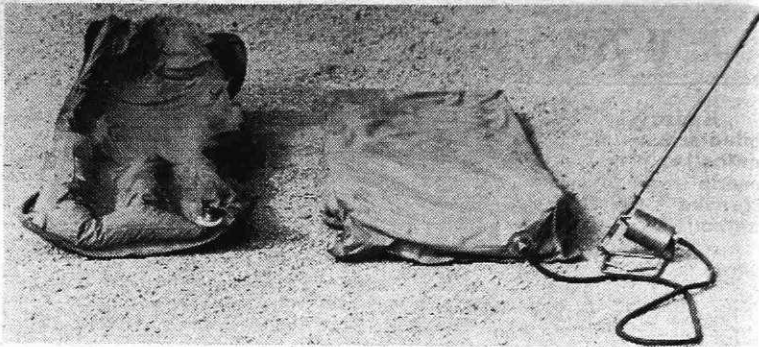
SIMPTOMI PRI IZGUBI KRV

Etiološki faktorji šoka, ki vodijo do zmanjšane padca minutnega volumna srca, so številni in različni. Pri travmatskem ali sekundarnem šoku sta glavni zunanja ali notranja krvavitve. Pri šoku so v ospredju izguba tonusa krvnih žil, ki nastane zaradi relativne hipovolemije. Primarni šok nastane refleksno in to v dveh stadijih:

a) zaradi poškodbe centralnega živčnega sistema, b) zaradi odpovedi vazomotorne centra.

Poškodovanec ali bolnik je nemiren, v smrtnem strahu in toži zaradi vrtoglavosti in žeje. Puls je frekventen in slabo tipljiv. Koža je hladna, vlažna in mrzla, predvsem to velja za akre. Zaradi centralizacije so periferne vene kolabirane, ker so prazne.

V prvi fazi šoka se motnje dobro popravijo z lastno regulacijo, oziroma z zdravnikovo pomočjo. Sistolični krvni pritisk je običajno v mejah normale, saj je 100 mm Hg; puls običajno naraste na 100–160 utripov v minuti. Preostala množina krvi pa cirkulira, vendar hitreje, čeprav je zmanjšan krvni pritisk. Slabo polnjenemu pulsu s frekvenco preko 100 udarcev na minuto pri sočasnem padcu sistoličnega pritiska pod 100 mm Hg se pridruži še hitro dihanje in slaba kapilarna krvavitev s pogostimi motničnimi motnjami. Glede na krvni pritisk lahko zaključimo, da imajo ljudje – hipertoni-

Vakuumška blazina – levo reljef poškodovanca, desno kot ležišče

niki, debeluh slabše regulacijske mehanizme, zato je potrebna previdnost in uspešna terapija. Pri hipertoničnih leži kritična meja više kot pri hipotonikih. Gre namreč za ledvice, ki so že pri 100 mm Hg slabo prekravljene, kar ima za posledico že prej omenjeno uremijo.

DIAGNOZA ŠOKA

Sam padeč krvnega pritiska še ni merilo za diagnozo šoka, čeprav je znižanje krvnega pritiska kardinalni simptom. Za diagnostiko in terapijo so važni naslednji faktorji:

Puls v minuti	Krvni pritisk (RR) v mm Hg	Izguba krvnega volumna v %
izpod 100	iznad 100	do 30
iznad 110	iznad 80–100	nad 30
iznad 140	iznad 70	nad 50

Tabela je za orientacijo o izgubi krvi izrednega pomena, saj se da oboje meriti t.j. puls in krvni pritisk. Danes razpolagamo že z izredno pomembnim pokazateljem šoka, t.j. šok index, ki se izraža po formuli:

$$\text{Šok index} = \frac{\text{frekvenca pulsa}}{\text{sistolični pritisk}}$$

Normalne vrednosti so 0,54, preteči šok je 1 in pri visoki izgubi krvi znaša šok index 1,5.

Na osnovi šok indexa lahko izračunamo % izgubljene krvi pri zunanjih ali notranjih krvavitvah po naslednji tabeli:

Izguba krvi v %	Šok index
10–20	0,78±0,046
20–30	0,99±0,17
30–40	1,11±0,12
40–50	1,38±0,16

Šok index pa ne velja za hipertonične, to je ljudi z visokim krvnim pritiskom, ker je padeč krvnega pritiska še vedno v mejah normale.

Izvedba šok indexa je enostavna, toda velikega pomena za presojo in nadaljnje zdravljenje. Frekvenco in kvaliteto pulsa (srčni utrip) ugotovljamo digitalno na arteriji radialis (v zapestju) ali arteriji carotis (na vratu), sistolični pritisk pa z Riva-Rocci aparatom. S pomočjo tabele ugotovimo izgubo krvi pri določenem indexu, nakar izgubljeno kri nadoknadimo s koloidno raztopino.

TAKOJŠNJI UKREPI

1. Poškodovanca položimo v takšno lego, da bodo bolečine čim manjše (bolečina šok povečuje in pospešuje).
2. Spodnje okončine dvignemo. Tega pa ne delamo pri poškodbi glave.

POENOSTAVljena TABELA O MOŽNOSTIH NASTANKA ŠOKA

KLINIČNA SLIKA	VZROK	PATOGENEZA	ŠOK
VIDNA KRVAVITEV, BRUHANJE, DRISKA	OLIGURIJA	ZNIZAN KRVNI VOLUMEN	—
INFARKT, SRČNA INSUFICIENCA (TAMKARDIJA (NAD 220))	SLABOST SRČNE MIŠICE	ZNIZAN UDARNI VOLUMEN	—
PLJUČNA EMBOLIJA	MEHANIČNE SPREMEMBE V KRVNEM OBTOKU	ZNIZAN SRČNI VOLUMEN	PADEČ RR
ATRIOVENTRIKULARNI BLOK	ASISTOLIJA	—	—
VAGOVAZALNA NEZAVEST	PSIHIČNI	PERIFERNI UPOR ZNIZAN	BLEDECA
LABILNOST KRVNEGA OBTOKA	AVTOSTATIČNI	—	CIANOZA, MOTNJE V SENZORIJI
INFECTI, SEPSA	VROČINA	—	—
TOPLOTNI UDAR	VROČINA	PERIFERNO VAZOMOTOREN	MOČNO ZNOJENJE
NEZGODA	TRAUMA	TONUS ZNIZAN	—
SERUMSKI ŠOK	ANAFILAKSIJA	—	BRUHANJE

Važno je šok spoznati in pravilno ukrepati, še važneje pa je šok preprečiti. Ob koncu je treba povedati, da težave nastanejo takrat, kadar je potrebno definirati in klasificirati šokovno stanje. V medicini je glede šoka še izredno veliko nerazčiščenih pojmov zaradi različnih terminoloških izrazov in patoloških stanj pri šoku, kolapsu, sinkopu in hipotoniji.

Vzrok za vsoto to zmedo je simptomatski zaradi medsebojnih podobnosti. S prakso, to je nekoliko primeri in dodatnim izpopolnjevanjem, bo zdravstveni delavec uredil vse tako, kot je v danem trenutku prav.

V hudem hipotenzivnem stanju pri šoku je osnovni postulat, da se pri poškodovancu ohrani cirkulacija krvi in ustrezen pritisk. Ker sta to dominantna znaka o stanju poško-

- a) frekvenca pulsa,
- b) temperatura kože,
- c) barva kože,
- d) napetost perifernih ven,
- e) barva podnohtja.

Kadar je koža topla, pomeni, da je cirkulacija krvi še zadovoljiva, čeprav je krvni pritisk znižan. Znojenje je profuzno, znoj je lepljiv. Subjektivni simptomi: žeja, slabost, bruhanje, pomanjkanje zraka, mraženje in bolečine. Izrazit je psihomotorični nemir, apatija ali euforija. Izguba krvnega volumna vpliva na frekvenco pulsa in krvni pritisk, kar je razvidno iz tabele.

ve, poškodbah prsnega koša ali pri zlomu kosti spodnjih okončin.

3. Poškodovancu damo čim prej vdihavati ovlažen kisik.

4. Ker šokiranca rado zebe, ga toplo pokrijemo z odejami.

5. Obvestimo zdravnika in poročamo o stanju šoka.

6. Zaradi slabega psihičnega stanja je potrebno poškodovanca bodriti, ker ga je strah.

7. Hiter, toda varen in neboleč transport.

TERAPIJA ŠOKA

Pri močnih krvavitvah navzven je logično, da se najprej ustavi krvavitev po že znanih postopkih. Običajno zadošča že kompresijski zavoj, zelo redko pa kompresijska vez, ki se uporablja samo pri odrganinah.

Zaradi izgube krvi, to je zmanjšane volumna, je potrebno nadomestiti tekočino. Primarna sta Dextran in preparati želatine.

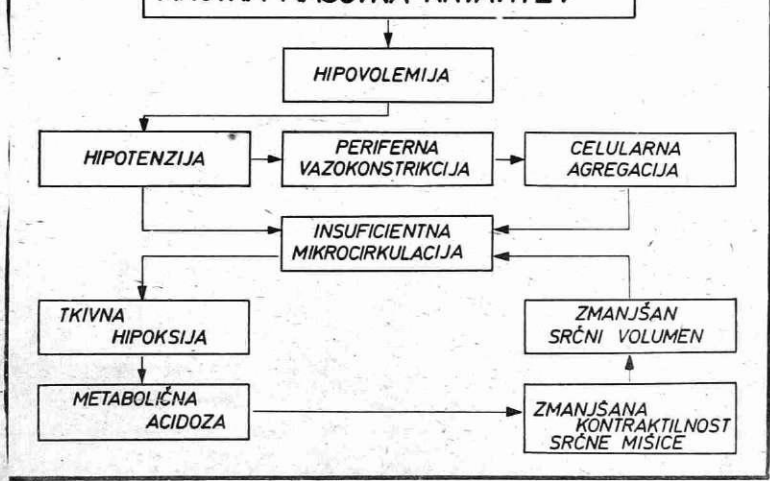
Ker šokovno stanje traja določen čas, preden pride poškodovanec do kirurške oskrbe, prakticiramo pri nas tako, da 80 kg težkemu poškodovancu damo 2800 ml koloidne raztopine. To zadostuje za 80 min., ostalo oskrbo pa prevzame kirurg.

Za preprečevanje bolečin medicinska sestra ne da ničesar, ker je bolnica blizu, injekcija pa itak ne prime takoj.

ZAKLJUČNA BESEDA

Za gasilce reševalce, industrijske bolničarje in medicinske sestre je spoznavanje in preprečevanje šoka ena najbolj pomembnih nalog pri reševanju poškodovancev. Za boljšo orientacijo o možnostih nastanka šoka naj si vsi zapomnijo priloženo tabelo. Tabela prikazuje klinično sliko, vzrok, patogenezo in šok.

AKUTNA MASOVNA KRVAVITEV

V ŽELEZARNO SE STEKAJO LJUDJE IZ BLIŽNJE IN DALJNE OKOLICE

Kadrovski sektor naše železarne že nekaj let z namenom, da mladim kar najbolj približa železarno, vsako leto razpisuje natečaj za najboljše pisne izdelke na temo o železarni in železarsstvu učencev osmih razredov osnovnih šol jeseniške in radovljanske občine. Tričlanska komisija je ocenila vse prejete prispevke in izbrala deset najboljših, iz katerih smo izbrali nekatere za objavo v Železaru.

Sedim za mizo, polno zvezkov in knjig. Podpiram si glavo in zrem v bel, iz zvezka iztrgan list papirja.

Pogled mi prepogostokrat uide skozi odprto okno v sončen, pomladni dan. Do mene prihajajo veseli, otroški glasovi. Nehote se jim nasmejem. Razposajeni so, razigrano se lovijo po dvorišču.

Po prašnih, sivih pločnikih se sprehajajo veseli ljudje. Spremlja jih veselo žvrgolenje ptic. Vsaka po svoje pozdravlja prebujajočo se pomlad.

Lahen vetrič prinaša svež, pomladanski zrak, sončni žarki so si med hišami in drevesi utrlji pot in posijali name.

»Kaj bo z nalogo?« se zdrem. Že v naslednjem hipu ostrim in pozabim prejšnje misli. Na belem papirju opazujem drobne, rjavkastordeče delce.

»Le od kod so prišli?«

Pogledam skozi okno. Iz mogočih tovarniških dimnikov se valji gost, rjavkastordeč dim. Ozračje je polno treh drobnih delcev. Stanje bi bilo še slabše, če ne bi bili v dolini, po kateri skoraj vedno piha, da zmažane delce nosi s seboj.

Okolica naše železarne je rdeče obarvana, dolina se koplje v rdečem dimu. Tovarna pa neutrudno hrumi in buči, stroji brez prestanka tečejo, ne ustavijo se niti za trenutek. Dimniki bruhajo od jutra do noči, od noči do jutra rdeči prah.

Prodoren zvok tovarniške sirene! Konec dopoldanske izmene in klic po novih, spočitih silah. Iz srca naše velikanke že vrejo množice ljudi. Podobne so razburkanemu morju. Ljudje prihajajo in odhajajo... kot reke, ki se izlivajo v morje... reke so delavci, tovarna je morje... Med razgibano množico so stari in mladi, utrujeni in sključeni, veseli in žalostni...

Pogled mi obstane na starejšem delavcu. Trd, težak je njegov korak, pregloboke brazde so razorale obraz, nekdanj mlad, lep. Utrujen je, sključen... Življenje ga ni pestovalo; trdo je garal od mladih let, veliko je pretrpel. Kje je dobil brazgotino? Je pečat predvojnih stavek, ga je zgrabil nenasični stroj, ki mu je stregel, je glasika tistih dni, v katerih so naši očeti kovali nov svet, svet brez sovraštva, v katerem bo brat bratu zares brat?

Ljudje pa prihajajo in odhajajo... Od kod vse jih je pripeljala pot? Tako različne govorice govore, a se dobro razumejo. Ti, tovariš, ki prihajaš z blejske strani, saj poznaš zeleno deželo, odkoder je tvoj sotočar? Pa ti, Primorec, kako si se navadil na visoke vrhove gorenjskih planin?

Šest tisoč ljudi prihaja in odhaja vsak dan skozi ta vrata. Tisočem daje danes tovarna kruh, pa je nastala le iz starih fužin. Takratni delavci bi je ne prepoznali.

Stari oče mi velikokrat pripoveduje, v kakšnih pogojih so delali včasih. Stirinajstleten fant se je 1917 leta zaposlil v železarni. Takrat je imela le nekaj več kot tisoč delavcev. Tujci so gospodarili in bogateli na račun stirinajstletnih otrok in starejših delavcev, italijanskih in ruskih vojnihi ujetnikov. Delale so ženske, bilo pa je tudi mnogo beguncev s Primorske. Delati so morali od 10-12 ur na dan. Pogoji so bili težki, toda vse bi še šlo, če bi bila hrana dobra. Tako pa so včasih pojedli na dan samo dva ali tri krompirje. Štirideset let je spremljal razvoj naše tovarne, štirideset let je opazoval rast delavcev. Dozorevale so misli o uporu - dozorele so. Upor jih je prekalil v močne in samozavestne ljudi, ki so pet let po končani drugi svetovni vojni želje, do takrat zatiranih in ponižanih, uresničili. 1950. leta so jesenjski železarni uresničili dolgoletni sen in prevzeli tovarno v svoje roke. Štirideset let je stari oče delal v železarni, dočakal je upokojitve, a najbolj vesel je bil tistega dne, ko je tovarna postala last delavcev.

Teh dni ne bo pozabila. Ponosen je na moč in pogum delavcev, da so se uprli kapitalističnemu sistemu in ga tudi premagali hkrati s fašizmom.

Iz tovarne so prihajali še zadnji delavci. Nekateri iz martinarne, nekateri iz žičarne, drugi iz žebjarne... redkobesedni, a ne mrki. V jeklenem srcu naše velikanke so kovali prijateljstvo, ljubezen, bratstvo, enotnost, ki je trdna kot jeklo, ki svojo moč in trajnost dobiva od žuljavih rok naših železarjev.

Spomnila sem se, da sem neke prebrala zapis človeka, ki je ponosen na to veliko, črno, dobro pošast. Takole pravi:

»Sredi noči sem se prebudil in ob pogledu skozi okno se mi je zazdelo, da so plavži pošastni bogovi v prastarem, vzhodnjaškem templju.

Vztrepetal sem pred odprtim žrelom, bruhajočim železni ogenj in se zbal za ljudi, ki so tonili med gorečo lavo v krvavo meglo. Šele ko so bogovi slekli viharjoče halje ožarjene sople, sem se pomiril. Videl sem ljudi, ki so jim zaprli ognjena žrela. Takrat mi je srce zaplapolalo v ponosu, ker sem doma v dolini, katere ljudje upajo kljubovati celo bogovom!«

Katjuša Polajnar,
OŠ Tone Čufar, Jesenice

Se se spominjam, kako sem se včasih, ko sem bil še majhen, večkrat grel na balkonu. Bili so vroči poletni dnevi, dolgočasje pa sem si krajšal z opazovanjem našega mesta. Od nas je lep razgled tudi na železarno, kjer je še najbolj zanimivo. Vse se premika in hiti. Polno železja, vlakov, žerjavov in tovarnjakov, vmes pa je vse polno delavcev, ki se borijo za vsakdanji kruh. Le od kje pride toliko ljudi?

Moje premišljevanje je zmotila sirena, ki je označila konec dopoldanske in pričetek popoldnske izmene. Delavci so se v velikih trumah valili iz tovarne in ceste so bile v hipu prenatrpane z avtomobili. Oče, ki do doma nima daleč, je bil kmalu doma. Mama kosila še ni pripravila, zato je utrujen sedel na stol na balkonu in ogledoval utrujene roke.

»Ata, od kod pa pride toliko delavcev?« sem ga začel nadlegovati.

»Hja, od vsepovsod!« je bil kratak.

»Pa zakaj jih toliko pride?«

»Zakaj? Železarna je pač velika in potrebuje veliko ljudi, zato jih pride toliko!«

»Pa se vozijo z avtom?«

»Tudi z avtom, pa z avtobusom in vlakom! Glej, prav zdaj gre vlak v Novo Gorico. Z njim se vozijo delavci celo do Podbrda, pa tudi dlje.«

»O kako lepo se morajo imeti!«

»Seveda se imajo lepo, dokler se vozijo. Vedeti pa moraš, da stanujejo tudi po dve uri stran od postaje in vstajajo sredi noči, da ne zamudijo vlaka. In kako jim je pozimi, ko gaziijo sneg do pasu?«

»Zakaj se pa potem vozijo na Jesenice in ne delajo raje kar v Podbrdu?«

»O, saj bi radi, pa ni tovarn za vse. Tam so z industrijo bolj revni kraji in zato železarna veliko pomeni tudi za tiste kraje.«

»Pa prihajajo delavci samo s Primorske strani?«

»Oh, kje pa! Tu imaš delavce iz vse Gornjesavske doline, iz vasi okoli Zirovnice in celo iz Kranja.«

»Pa vsem daje železarna dovolj kruha?«

»Seveda! Prihajajo celo delavci iz bratskih republik - največ iz Bosne, ki so se tukaj naselili!«

»Pa se delavci potem med seboj razumejo, če so različne narodnosti?«

»O, kar dobro! Celo dobri prijatelji si postajajo!«

»Kosilo je na mizi!« naju je poklicala mama.

Počasi sem srebalo juho in sklenil, da bom, ko bom velik, delal v Železarni.

Letos že zaključujem osemletko in bolje presojam stvari. Na ekskurziji v Železarni sem spoznal, da ni noben dinar z lahkoto zaslužen. Ugotovil sem, da smo na našo tovarno lahko ponosni, saj daje kruh ljudem, s svojimi kvalitetnimi jeklenimi proizvodi pa zalaga jugoslovanski trg.

Mirko Leban,
OŠ Prežihov Voranc, Jesenice

Jugovzhodni del mesta Jesenice je siv in umazan, poln železovega prahu, ki ga bruhajo visoki tovarniški dimniki. Tu se je razbohotila jesenjska železarna. Zibelka ji je tekla na Stari Savi v prvih fužinah. Te sta čas in modernizacija povzročila. Zaradi večjih potreb se je razvila železarna, ki se je širila in rasla, ki je kalila jesenjskega občana in je v pomembnosti prerasla meje mesta. Danes je Železarna velika delovna organizacija, ki predstavlja temelj vsega gospodarstva v jesenjski občini. Njen pomen pozna delavec iz Zirovnice ali Rateč, kot tudi delavec iz drugih republik ali pokrajin, ki mu železarna daje kruh.

Ura je dve. Stojim pred enim od številnih izhodov jesenjske železarne. Neverjetno, kakšna množica ljudi se vsuje proti cesti. Nekateri izmed njih hitijo na avtobuse, drugi se domov odpravijo peš, tretji spet drvi na vlak ali proti osebnim avtomobilom. Zdi se mi, da se je neizmerna reka razlila po pločniku, po cesti, zasedla je avtobuse za Planino, Bled, Begunje. Pa še se valji in valji iz tovarne, kot bi ne hotela presahnuti.

Gledam in se čudim. Bral sem, da so včasih delavci iz tovarne odhajali mrki, utrujeni, zagrenjeni. Pa pogled našega delavca! Čeprav je zgodaj vstal in osem ur krepko delal, je njegov obraz nasmejan. Na njegovem licu sije sreča in ponos. Kako ne bi bil srečen, ko ve, da živi v lepi, bogati, socialistični domovini, ki skrbi, da ima dovolj kruha in dela. Ponos izhaja iz zaupanja, ki je bilo delavcem dano, ki je dobil tovarno v upravljanje. Tako je postal proizvajalec in gospodar. Zato odhaja v družino srečen. To srečo nosi s seboj v Rateče, v Radovljico... pa tudi v Bosno ali Makedonijo, ko odhaja na dopust.

Ne morem si predstavljati Jesenice brez Železarne, brez črnega dima in umazanega snega. Mesto brez železarne bi bilo skoraj brez življenja.

Aleksander Ličof
osn. š. Prežihov Voranc
Jesenice

Jesenice. Že od nekdaj železarsko mesto. Dolina, stisnjena med hribe, iz visokih dimnikov pa se valji umazan dim. Dan in noč. Delo v Železarni se nikoli ne pretrga. Stroji hrumijo in sij iz martinovih peči nikoli ne ugasne. Razmišljam, le koliko ljudi si prisluži denar prav tu, v naši železarni. Odgovor Železarne bi bil prav gotovo: »Ogromno!« V Železarni delo ne preneha nikoli. Vsak posameznik je člen v dolgi verigi delavcev, ki si v potu svojega obraza služijo denar za življenjske potrebe.

Kazalci se nagibajo proti šesti uri zjutraj. Mrzlo jutro, veter piha s silovitostjo močjo. Pred Železarno pa je živahno. Avtomobili se ustavljajo na parkirišču in ljudje izstopajo. Pravi, kar je na avtobusno postajo pripeljal avtobus. Spet nov val ljudi. Cele gručice stopajo peš proti glavnemu vходу v Železarno. Opazujem ljudi. Nekateri se smeje, se pogovarjajo in zadovoljstvo jim sije iz oči. Drugi so čemerni, še zaspani in na stavbo pogledujejo z nejevoljo.

Vsak od njih odide v obrat, kjer je zaposlen. Vrata počasi zapira duri. Sprehajam se ob ograji, ko izza vogala priteče starejša ženska. Vhod je že zaprt. Odloči se, da bo malo počakala. Zda pristopim k njej in jo prijazno ogovorim. Jeza ji izgne z obraza in pove mi, da je zamudila avtobus. Saj ni bila z Jesenic. Pravi, da je vso pot od postaje tekla, pa je bila še vseeno prepočasna. Potem sem jo vprašala po družini. Zda se je ženska zasmejala ter dejala, da živi in dela samo za svoje otroke. Ko pa vprašam za moža, povese pogled in žalostno odgovori: »Ona mi ga je vzela!« In pokaže na Železarno. Nisem je več spraševala, saj je prav tedaj vratar odprl vrata. Poslovili sva se.

Še nekaj časa sem obstala pred Železarno in razmišljala. Ona daje kruh mnogim, vendar pa jemlje tudi svoj davek. Terja svoj kosček človekovega zdravja, posebno v obratih, kjer so delovni pogoji najtežji. Izza ograje zaslišim petje. Prisluhnem. Bosanski delavec si lajša napor ob delu s pesmijo. Torej tudi iz drugih republik so tu? Zda sem spoznala, da je Železarna kakor reka, v katero se stekajo potočki iz vseh delov naše zemlje. Združijo se v moč, ki gradi, ustvarja, ki dela in si obenem služi denar za svoje življenje. Podobno je stanje v drugih železarnah - vsaka je svet zase.

Pogledam na uro. Oh, že sedem bo kmalu! Saj bi kmalu pozabila! Ob osmih moram že sedeti v šolski klopi. Včasih se smilim sama sebi, ko se potim nad šolsko nalogo, če pa pomislim na delavce v Železarni, me je tega sram.

Nives Zalokar, osnovna šola
Prežihov Voranc Jesenice

Počasi je vstajal nov dan iz za neznanih daljav, ko sem se zgodaj zjutraj odpravljala proti avtobusni postaji. Pospesila sem svoje zaspane korake, saj sem vedela, da je jutraj zelo težko priti na avtobus, ki je vedno poln delavcev, ki se odpravljajo na delo v druge kraje. Ko sem se približala avtobusni postaji sem že od daleč zagledala gručo, ki je bila večja od drugih. Spoznala sem jih - bili so delavci in delavke jesenjske železarne. Stopila sem proti tej skupini in boječe obstala nekaj metrov od njih. Da, prav zblala sem se tistih jekleno trdih obrazov na katerih komaj najdeš kako mehko potezo. To naredi delo, sem se tolažila, to naredi trdo delo, boj za vsakdanji kruh. Nisem dolgo čakala na avtobus, prav tako kot tudi ne tista skupina nekaj metrov od mene. Pogumno sem zakorakala proti odprtim avtobusnim vratom in se znašla v živem človeškem valu, ki me je potiskal proti vratom.

Ko sem stala v prepolnem avtobusu, sem se začela preplašeno, a vendar radovedno ozirati okoli sebe. Nekaj obrazov mi je bilo znanih; srečala sem jih vsak dan na ulici. Gledala sem zdaj tega, zdaj onega in

ugibala, kaj se jim plete po glavi. Kaj pa kdaj sem ujela pogovor, ki se je nanašal na Železarno. Radovedno sem prisluhnila, potem pa se spet potopila v svoje misli. »Tako me mori ta vročina«, je dejal možki poleg mene, »zaprtil bom za premeštev.« »Ah, saj tako ni nikjer boljše, takšno je pač naše delo,« mu je odgovarjal drugi. Že sem si predstavljala ta dva delavca pri plavžu, kako se spopadata z vročino, ki diha iz njega. Videla sem delavce, kako stojijo na delavnem mestu in opravljajo svoje težko delo.

V ušesih jim zveni vedno isti hrup, v očeh se jim tudi ponoči prikazujejo dolge, žareče »kače«, ki pritekajo iz plavža, in to vsak dan od jutra do poldneva, od poldneva do večera, še ponoči se spopadajo z železom.

Med premišljanjem pa sem se že pripeljala na postajo. Spet me je zajel ta živi val, da sem se komaj obdržala v avtobusu. Sedla sem na prazen sedež in zrla za tistimi elana polnimi ljudmi, ki vsak dan odhajajo na delo v tovarno. Od kod vse? Z

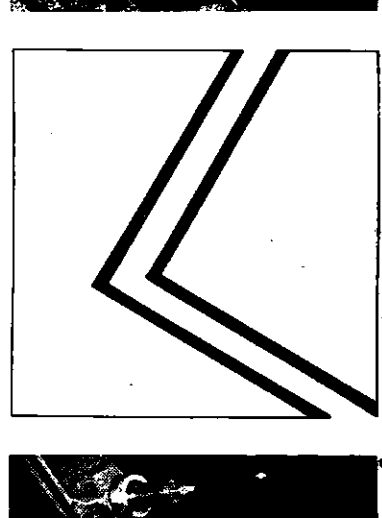
vseh hribovskih vasi se stekajo v tovarno, iz vseh krajev Gorenjske prihajajo sem na delo.

Tistih skoraj 7000 delavcev, ki so kot ogromen plaz, se kar izgubi v veliki tovarni, kjer se stekajo poti mnogih Jugoslovancev. Rekla sem Jugoslovancev? Seveda, saj ni povsod toliko dela kot v Sloveniji in zato si mnogi naši bratje služijo tu svoj kruh. Mnogi zaradi zaslužka zapuste svoje panonske ravnine ali bosanske gozdove pa pridejo v našo domovino, kjer jih ne čaka samo delo, ampak se morajo spoprijeti tudi z drugimi težavami. Kako bi te težave premagali, če jim ne bi pomagali njihovi tovariši iz tovarne, med katerimi se spletajo bratske vezi, ki še trdneje povezujejo našo državo enakopravnih in bratskih narodov.

Med tem ko se delavci v tovarni spoprijemajo z istimi delovnimi uspehi in težavami, se ob delu krepi bratstvo in čloga. In to vlogo jesenjska železarna nedvomno opravlja, povezuje vse delovne ljudi v čvrst kolektiv, v katerem z združenimi močmi premagujejo težave in se skupaj vesele uspehov.

Renata Ambrožič osnovna
šola, Bled

NAŠE SODELAVKE IN SODELAVCI SO TEKMOVALI

9 IZ KRONIKE KOKRŠKEGA ODREDA

Razpoložni izvidniki in budni stražarji na Smokuškem vrhu so nemško kolono zapazili že kmalu po tretji uri ponoči. Bila je še spodaj med Doslovčami in Smokučem ter se začela vzpenjati navkreber po poti natanko v smeri straže.

Brž ko je stražar s Smokuškega vrha in potem še drugi iz smeri Žingarice javil, da se bližajo sovražne kolone, je komandant po predhodnem dogovoru razporedil bataljon takole:

— ena četa je bila poslana na greben Smokuškega vrha in Gosjaka, z njo je bil tudi komandant; druga nad Žingarico, obrnjena v smer Jesenic, ena pa, čeprav s te strani še ni bilo poročil o premikih sovražnika, je bila poslana na vzhodno in severovzhodno stran na Kališe ter v smer proti Begunjam. Le en vod borcev in intendantov je za rezervno ostal v taborišču, vse čete pa so odnesle s seboj tudi opremo.

Komandirji so že vedeli, kje in kako morajo zasesti položaje. Dvigljen teren Smokuškega vrha je partizanom omogočal uspešno obrambo. Precej manj ugodni položaji so bili na pobočju nad Žingarico. Najbolj neugodni pa so bili na Kališu, kajti tamkajšnji teren je obrasčen, ni pravega pregleda, s severovzhodne, hrbtne strani pa je mejil s »Titovo vasjo«. Razen tega se ta greben tudi dviga nad tem krajem. Da bo jasneje: ta četa je bila najbližja taborišču in tudi na najvišjem terenu, ostali dve sta bili od »vasi« bolj oddaljeni, posebno četa, ki je bila na Smokuškem vrhu in na Gosjaku.

Predramljene čete so odšle vsaka v svojo smer in ob štirih zjutraj v glavnem že zasledile obrambne položaje. Medtem je sovražnik prodiral navzgor v več kolonah. Dve koloni, ki sta se prek Sv. Petra nad Žegunjami vzpenjali proti Kališu, sta bili na smučeh, medtem ko so se ostale bližale peš.

Položaji so bili dobro izbrani, kajti najprej se jim je približala tista kolona, ki je silila na Smokuški vrh. Tam so tudi pričakovali največji pritisk, oziroma največje sile. Takoj za tem je prišla druga kolona nad Smokuškim vrhom, brž za njo tretja, ki je prihajala čez Gosjak. Četrta pa je lezla navzgor čez Selski vrh. Nemci torej niso prodirali samo naravnost od spodaj, temveč tudi od vzhodne in zahodne strani. Kolona, prodirajoča čez Sv. Petra, bi »Titovi vasi« padla naravnost v hrbet.

Ob pol petih zjutraj so se Nemci na Smokuškem vrhu približali prvi četi tako, da so partizani lahko že udarili nanje. Nemci so odgovorili takoj, vendar so se morali ustaviti. Policistom so v snegu pomagala bela zaščitna ogrinjala, zato so se proti partizanskim položajem lahko tudi plazili. Kljub temu pa je prva četa zadrževala prodirajočo nemško vrsto tako dolgo, dokler nista z leve in desne pritisnili še novi nemški koloni.

Medtem se je vnel boj tudi nad Žingarico. Branilci so se začeli kmalu in postopoma umikati.

Sredi tega se je streljanje vnelo tudi na Kališih, ki se je vzpenjalo »Titovi vasi« za hrbtom. Zato je bilo na tem predelu tudi najbolj nevarno. Nemški smučarji so se nehote pomešali med partizane, da v ju-

tranjem somraku in v visokem snegu nekaj časa nihče ni vedel, kdo je kdo. Med gostim streljanjem so se Nemci in partizani srečevali na dosego roke.

Vse bolj je bila očitna večkratna nemška premoč. Kmalu se je pokazalo, da policisti proti taborišču pritiskajo s treh strani in to delno peš, delno na smučeh.

Vmes so to območje obstreljevali tudi s topovi, ki so stali pri Doslovčah ob vnožju Stola. Dokler so bili Nemci še na široko razporejeni okoli območja, so granate pogosto žvižgale prek glav branilcev. Toda granate se niso — razen moralne — napravile nobene škode. A ko so se oglasili še minometalci, ki zaradi svoje specifičnosti lahko obstreljujejo tudi skrite grupe, je postalo huje. Vendar pa na partizanskih položajih v prvih urah ni bilo še nobene žrtve, medtem ko so na nemški strani že imeli nekaj ranjenih. Toda bilo jih je toliko, da so od glavnine uspeši odrezali ves drugi vod prve čete.

Kako je bilo tam, pripoveduje udeleženec Rudi Gabrc, tedaj politkomisar te čete:

»S prvim vodom sta šla četni komandir Anton Pekovec ter pomočnik politkomisarja Jaka Konjar, z drugim vodom pa sva šla Pekovecva namestnik Franc Ivančič in jaz.

Položaji, ki smo jih morali zavzeti so bili natančno odredeni in tudi dobro poznani, ker je bataljon že prej izvajal uspešne obrambne vaje. Bilo je odredeno, da moramo ostati na položajih, dokler po kurirju ne pride povelje za umik. Tudi oba naša voda bi morala potem, ko bosta zavzela položaje, med seboj izmenjati kurirje.

Se preden smo se prebili skozi globok sneg in zasedli vrh Gojzdeca, je na Kališih že zaropotalo. Nemci so nas tu prehiteli, kar je bilo usodno za celotno obrambo »Titove vasi«. Tam, kjer smo bili na položajih, smo dolgo čakali. Že čisto se je zdanilo in še je preteklo nekaj časa, ko smo v dolini za našim hrbtom opazili črn dim. Ugotovili smo, da je naš vod odrezan od ostalih, povelja za umik pa še nismo dobili.

Med tem smo opazili Nemce, ki so se nam bližali s smeri Sv. Petra iznad Begunj. Bili so na smučeh. Pustili smo jih čisto blizu, nato pa smo na povelje užgali. Na kritnih pozicijah smo imeli po en puško-mitraljez. Zbrojevka, ki jo je nosil hrabri Ignac Šebat iz Smokuča, je na levem krilu zatajila že po prvem strelu. Dobro pa je delal »brena« drugega Šebata — Franceta (iz Gorice pri Radovljici), ki je padel pozneje nad Lomom. Nemci so nam odgovorili s takim ognjem, da so nas obsipale smrekove vejice, ki so jih odbijali nemški strelji. Kmalu je smrtno zadet obležal Peter Selak, pomočnik Franca Šebata, kajti zbrojevka ni ni delovala.

Nemci so se nam začeli približevati tudi iz smeri Smokuškega vrha. Možnosti za dober umik ni bilo dosti. Edino preboj naravnost navzdol proti »Titovi vasi«, ki je že gorela, je dajal upanje na uspešen umik. Pognali smo se v to smer. Tisti, ki niso več mogli gaziti snega, so se kar zavalili po strmini. Tako smo dosegli pot, ki je vodila od Smokuškega vrha proti Jezercem. Bila je dobro steptana. Po njej so se naj-

prej umikali naši, nato pa so jo shodili še Nemci. Ni bilo druge možnosti, kot da smo tudi mi nekaj časa šli po njej. Seveda v primerni razdalji drug od drugega. A to ne dolgo.

Borec, ki je bil v predhodnici, je za ovinkom spredaj že opazil Nemce, v istem trenutku pa se je podobno godilo tudi tovarišem v zaščitnici.

Rado Rupnik (z Jesenic), ki je bil v zaščitnici, je v naslednjem hipu že užgal nanje. A kaj, ko je bila tudi nad potjo, po kateri smo se umikali, že postavljena nemška zaseda. Znašli smo se v križnem ognju.

Na povelja smo se s poti pognali v precej globok in strm greben, kar nas je tudi rešilo. Po tem grebenu smo se spustili do Završnice, nato pa smo se obrnili po vodi navzgor, da bi našli bataljon.

Ko smo se zaradi obstreljevanja pognali s poti, je nepopravljivo napako storil samo en tovariš. V zmedbi je skočil na zgornjo, namesto na spodnjo stran. Znašel se je tik pred nemškimi cevmi, ki so ga pokosile. To je bil politdelegat Karel Zrnc, izreden propagandist, pevec in pesnik, ki sem mu potem napisal poslovilne besede... Naš vod se je v poznih popoldanskih urah le dokopal do bataljona, ki je bil v spodnjem pobočju Stola. Tu so se že bali, da smo vsi izgubljeni. Tedaj je bilo tudi pojasnjeno, da kurir ni več mogel do nas, ker so bili tam vseposodi že Nemci.

Zaradi takega zadržanja je bil drugi vod prve čete prvega bataljona tudi pohvaljen. Tudi v najtežjih trenutkih ni podleгал paniki ter je tako pokazal odlično bojno moralo in disciplino, ki sta bili tedaj v tem bataljonu na izredni višini.

Mesečna noč je tudi tretjemu bataljonu omogočala opazovanje okolice. Napadalce je delno pričakoval nad pokopališčem talcev v Dragi, delno pa v smeri Sv. Petra. Čeprav premraženi, so dobro utrjeni opazovali ožino pri gradu. To noč se ne bo mogla zgoditi podobna tragedija, kot se je primerila komaj pred tremi dnevi, ko so razmeroma maloštevilni policisti pobili 13 tovaršev. Napad iz zasede jih je tako presenetil, da niso utegnili izstreliti niti enega samega strela. Niti tisti ne, ki so ostali živi. Razen tega bataljon v Dragi tedaj ni imel zasede. Tokrat je bilo za obrambo angažirano vse moštvo.

Čeprav je bila značna razdalja do prvega bataljona majhna, zveze zaradi strmin, dolge poti in snega med bataljonoma ni bilo mogoče vzpostaviti. Z radijskimi postajami bi bilo to kaj lahko in učinkovito. Tako bi tudi lahko zvedeli, da je prvi bataljon že opazil sovražnikove kolone, ki so se pripravljale k napadu. Čeprav so Nemci težišče napada usmerili na »Titovo vasi«, so tudi položaji tretjega bataljona igrali važno obrambno vlogo.

Vendar so radijsko zvezo imeli tedaj samo Nemci, ki so tako zlahka koordinirali napade na celotno območje. Tudi to je bila neprecenljiva prednost napadalca, ki je bil razen tega še pod vplivom policijskega uspeha, doseženega prav tu pri razvalinah gradu pred nekaj dnevi.

Na to je zdaj z okrepjeno čujnostjo računal tudi tretji bataljon Kokrškega odreda in njegovo poveljstvo. Čimprej so hoteli masševati padle tovariše in si povrniti pred dnevi prizadeti ugled.

Borci tretjega bataljona so bili razporejeni tako, da jih sovražnik ne bi mogel presenetiti. Zlasti še, ker so bili še ponoči obveščeni o sovražnikovih pripravah.

(Se nadaljuje)

23

CVETKO ZAGORSKI

Zakaj naj bi le imelo pomisleke? Navajeno je bilo klanjati se malikom in jih občudovati, ne da bi se spraševalo, kdaj in od kod so prišli na oltarje. Sicer pa je morala že sama Čukova prikazen razporediti vsak dvomi. Videti ga je bilo treba, kako veličastno koraci ponavadi v temni obleki, z metuljčkom pod vratom in s klobukom na glavi — po pločnikih mestnih ulic, kako svobodno zre preko drugih glav v le njemu slutene daljave političnega, gospodarskega in kulturnega razvoja. Videti ga je bilo treba, kako tehtno stopa v tiskarniško poslopje, se tiho vzpenja po stopnicah, globoko zamišljen postaja pred vrati uredniških sob ter neslišno odklepa vrata, na katerih je nov karton: Notranja politika — Urednik.

V uredništvo je prihajal okoli desete. Mlada reporterja, nič manj neumna in nič bolj pametna, nič manjša stremuha, le še ne dovolj izvedena, sta prihajala uredniku poročat. Dajal jima je navodila, ju vzgajal in strogo nadziral njuno delo. Potem se mu je mudilo v direktorjevo sobo na uredniško sejo. Po seji se je še malo pomenkoval z Gbcecem in odšel v Narodni dom na kosilo. Zvečer je prihajal okrog osme, preletel časopis, naročil dežurnemu, da kaj popravi, izpusti ali doda, pričakal direktorja, potem pa skupaj z njim ter kolegom Gbcecem odhajal iz tiskarne, zadovoljen z opravljenim delom, s seboj in s svetom.

KONEC

Sajasta leščerba, ki jo je Žerjal ponavadi uporabljal za svetlavo v hlevu, ob redkih priložnostih obešal na voz, je medlo razsvetljevala sobo. Potemnelo pohištvo, zamazani pod, nekdanj svetlo modrikaste stene, kjer je bilo opaziti sled neenakomernih okraskov, so dajale morečemu pogovoru, ki ni stekel, še tesnobnejše vzdušje. Žerjal je v zadregi, ko ga je skrbelo, kaj počne sin Bergant in lepa hči prišlekovi, začel vleči zaveze na majhna okna.

VINKO TRINKAUS

Ni ga skrbelo, da bi sin premamilo lepo gospodično in jo položil na seno. Za tako je bil preneroden. Še pri kmečkih, kaj šele pri gosposkih. Želje pa je moral imeti. To je včasih opazil po maši, ko je Bergant gledal za dekleti. Skrbelo ga je, če bi sin punci ščeval, kaj počneta z ubežniki, ki naj bi jih spravila preko meje. Fant, kakor je počasne pameti, včasih ga zgrabi neustavljiva želja, da bi govoril in se komu prikupil. Pred dekletom ga lahko zgrabi, da bo bleknil, kar mu je pod prisego obljubil, da ne pove niti pri spovedi. Kot Žefa, ki je v takem le trepetala, se križala in jokala. Bergant mu z zaupljivostjo ne bi samo pokvaril kupčije, lahko bi odkril tajno in konec bi bilo dobrih kupčij. In najbrž tudi njega, pa naj bi zvedeli katerikoli.

Zabentil je, kar naj bi veljalo ženi, ki tako dolgo pripravljala narezek. Kimmil je prišlekoma in se odpravil v kuhinjo.

Žefa je z nesprenimi gibi rezala prekajeno gnjat na krožnik. Niti dva kosa nista bila enaka. Ampak ni ga zjezilo to, čeprav bi rad postregel kar najbolje. Te preklete solze. Zakaj je v ljudeh toliko cmeravosti? Največji cmeravec si s solzami niti obraza ne umije.

»Kaj spet smrkaš, trapa prismuknjena,« je osorno zabentil Žerjal in preteče dvignil roko. Ni bilo treba udariti. Žefa se je v strahu že pogrbila in vrisnila. »Pripravi dober prigrizek. Kdor dobro plača, naj tudi dobro je.«

Žefa je razvlečeno smrkala. Suha, zgubana, za delo hudo zagnana, je bila videti v zakajeni kuhinji kot izgubljena. Hitela je, ni pa imela uspeha.

»Saj mi ni žal za gnjat, čeprav vem, da je mi letos ne bomo jedli. Dobro, naj jo drugi. Vsakemu je sladka. Hudo mi je za ljudi. Ne bi te spravili po pravi poti preko meje in odnehali? Hudo priljudni so; dekle pa kot podoba. Zdi se mi, kot odrasel angel. Take obraze, samo mlajše, sem videla na podobcah.«

ANICA AŽMAN V NAJVEČJEM SNEŽNEM METEŽU NA VELIKO POTOVANJE V DEŽELE OB EKVATORJU 10

Kechak je opičji plen, kjer preko 100 plesalcev daje od sebe čudne glasove, oponašajoč orkester z gamelani. Vsi sede na tleh v koncentričnih krogih okrog drevesa. Temni se. Igralec pripoveduje dogodek iz epa Ramayane. Naenkrat se pojavi opičji general Hanuman in vsi plesalci zavzemajo opičjo držo — zaradi tega imenujejo to opičji ples.

Naslednji dan smo šli na celodnevni izlet v notranjost otoka, da bi spoznali utrip življenja na vsem otoku.

Najprej o rižu. To je čudovita rastlina. Med križarjenjem po otoku naletiš na riž v vseh stopnjah razvoja. V nizkih, z napisom obdanj poljih je voda, iz katere kukajo sadike riža. Malo dlje pa so že smaragdno zelena riževa polja. Riž sade in ga plevejo ponavadi samo ženske, to pa zato, da bi bolje obrodil. Zemljo orjejo možje, skoraj goli, na glavi pa imajo velikanski slamnik. Drugje smo videli že skoraj dorasla stebela, ponekod pa so ga že želi. Je več vrst riža in vsak ima svojo dobo zorenja. Poseben čar dajo umetno preplavljena polja terasastih oblik. Riž

najprej sejejo v ozke lehe, nato pa presadijo bilko za bilko v velikanski namočen prostor. Zetev je dvakrat ali trikrat letno. Ko je zetev končan, strnišča požgo, da uničijo škodljivce.

Vodič nam je pokazal kitajsko pokopališče. Vsi grobovi so urejeni tako, da imajo obliko podkve.

Otok Bali, to je otok bogov in demonov, to je kraj svetlobe, otok lepote, otok ljubeznivosti, otok enotnosti. Vsi so umetniki, vsi so kmetje, ali pa imajo svoje trgovine. Vsaka vas ima svoj gamelan orkester in lastno plesno grupo, s katero predstavijo dogodke iz davne preteklosti — vsem je to zabava. Vera, družina in vaška skupnost — to je življenje prebivalcev Balija. Ne poznajo samote; žive z živimi in mrtvimi.

Posamezne kmetije so ograjene z obzidjem. Vsaka kmetija ima več hiš: spalnica, molilnica, shramba za pridelke, kuhinja ter več manjših hiš. Hišice so štirioglate, na kolen. Vsaka kmetija ima toliko hiš, kolikor članov družine je umrlo. Hiše se po velikosti razlikujejo, pač glede na vlogo umrlega v družini. Nikjer ne manjka tudi pes — čuvaj.

Templji so odprti, zadnja stena je naslonjena na hrib. Obzidan prostor je razdeljen na dva dela. Na prvem prostoru — ob vhodu — so komunalna zborovanja ali pa petelinji boji.

Petelinji boj je bil sprva verski obred. Pred praznikom so kri petelina poskropili po templju, da so iz njega odšli hudobni duhovi. Stalnih petelinjih bojev ni več in če ga prirede, morajo imeti posebno dovoljenje.

Legong je ples ženskega poga. Plešejo ga skrbno izbrana dekleta. Začno se ga učiti s petim letom in ga plešejo do 14. leta, redko tudi dalj časa. Plesalke so oblečene v živopisan, v glavnem pa zlat brokat.

Vsebinska plesa je takale: Kralj je našel v gozdu lepo deklico in jo zaprl v svojo palačo. Kraljev brat jo je našel in osvobodil. Zaradi tega se je med njima vnel boj. Ogledali smo si še več obrednih in narodnih plesov. Plesalce spremljajo bobnarji, ki sede na tleh s prekrizanimi nogami in igrajo na gamelane. Mlada dekleta se zibljejo v bokih, oči se jim svetijo, še s prsti izražajo

svoja čustva. Na prstih imajo nastavke, tako da so prsti še enkrat daljši. Vse telo se vrti. Plešejo ob poganskih praznikih, praznikih veselja, ob žetvi, če je zemlja dobro obrodila; vse to pa radi pokažejo tudi turistom.

Indonezijci se vedno smehljajo. Ta nasmeš skriva v sebi vso radost, razposajenost, resnost in tudi mržnjo...

V hotelih je bilo mnogo lepo urejenih ikeban. Ko smo šli na večerjo, so tudi nam vtaknili v lase gardenijo.

Okrog Balija, posebno pa okoli otoka Seranga, lovijo želve velikanke. Iz želvine izdelujejo razne vrste jedilnega pribora, sklade ali pa cenene zaplestine.

Ogledovali smo si izdelke domače obrti — zlatarstva, kamnoseštva, slikarstva in lesoreze.

Pri templjih so tudi kopališča, kjer so se verniki okopali in bili očiščeni. Nam so dali okrog pasu ali zapestja raznobarven trak, navadno oranžnega ali rdečega, kot znak očiščenja — oproščeni so nam bili vsi gresi. Večkrat sem videla v tempelj vklesan kljukasti križ, ki me je spominjal na težke čase nemške okupacije.

Zanimiva je slonova votlina in ostanki budističnega samostana, starega najmanj tisoč let.

Z avtobusom smo se odpeljali v kraj Penelokan, ki leži 1450 metrov visoko. Od tam je bil čudovit pogled na temna lavinska polja ognjenika Agni, z 20 km dolgim kraterjem in na jezero Batur. Največji izbruh ognjenika so bili leta 1917 in 1926, ko je lava prekrila na tisoče ljudi.

Večkrat sem se zgrozila, ko sem videla v ustih ljudi, posebno starejših, kri in zelo razjedeno zobovje. Tudi na tleh so bili temno rdeči madeži. Vodič nam je pojasnil, da so ti madeži le podobni krvi, v resnici pa gre za žvečenje betela, ki je vzhodnjaku to, kar je belcu cigareta. Zelen list betela, košček oreha »Areka« in malo tobaka žvečilec spretno zavije v list in ga potem dolgo z užitkom žveči. Ta silno razširjena navada pa ni brez škodljivih posledic.

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Na ločenih sejah zborov OS Radovljica, družbenopolitični zbor je zasedal na 3. seji 30. maja, zbor združenega dela in zbor KS pa 31. maja, so obravnavali osnutek odloka o registraciji plovnikov in o varstvenih ukrepih na Blejskem in Bohinjskem jezeru ter uporabi rek v rekreativne namene, potrdili osnutek družbenega dogovora o spremembah in dopolnitvah osnov in meril za določanje OD in drugih prejemkov voljenih in imenovanih funkcionarjev, potrdili spremembe in dopolnitve družbenega dogovora o nalogah pri oblikovanju in izvajanju kadrovske politike v SRS, samoupravni sporazum o ustanovitvi občinske SIS za socialno skrbstvo, poročilo o rednih preventivnih zdravstvenih pregledih borcev NOV za čas od 1975. do 1977. leta, poročilo sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu ter poročila občinskih upravnih organov za 1977. leto. Zbor združenega dela je razen tega potrdil odlok o prispevnih stopnjah SIS družbenih dejavnosti, zaključil račun o davkih občanov ter osnutek odloka o minimalnih tehničnih in drugih normativih za vzdrževanje stanovanjskih hiš, stanovanj in poslovnih prostorov.

Izvršni svet OS Radovljica je na 6. seji 29. maja proučil poročilo o sedanjem stanju Blejskega jezera, obravnaval gospodarski načrt o politiki izvajanja družbenega plana občine v 1978. letu, plan investicijskih komunalnih objektov in naprav za 1978. leto, poročilo o preobrazbi srednjega šolstva v usmerjeno izobraževanje v občini in poročilo o pripravi za ustanovitev skupnih služb SIS družbenih dejavnosti. Na seji so sprejeli sklep o 30-dnevni javni razgrnitvi zazidalnega načrta Jarše na Bledu, se dogovorili o pogojih za izvajanje usmerjene stanovanjske gradnje v soseski Cankarjevo naselje v Radovljici ter za izdelavo programskega dela zazidalnega načrta Podnart - Zaloše in spremembe urbanističnega reda Otoče. Na dnevnem redu je bila tudi obravnavna poročila o izvajanju odloka o obveznem odlaganju in odvažanju odpadkov v občini, poročila o problematiki arhiviranja, analiza statističnih podatkov oddelka za gospodarstvo za april 1978 in analiza vojnih proizvodnih načrtov, ki ni bila opravljena na 6. seji.

Na 4. seji občinske konference ZK Radovljica, ki je bila na Bledu 1. junija, so na osnovi predhodne obravnave v statutarni in komisiji za organiziranost in razvoj ZK ter predloga komiteja sprejeli statutarni sklep o oblikovanju in delovanju ZK v občini v skladu z novim statutom ZKS. Delegati so tudi podrobno ocenili ugotovitve za dosledno reševanje problema nagrajevanja po delu v TOZD in OZD ter se seznanili z delom komisije za ugotavljanje sprejemanja samoupravnih aktov do aprila 1978.

Osrednja proslava dneva mladosti v radovljiški občini je bila 25. maja popoldne na igrišču pred osnovno šolo Stane Žagar v Lipnici. Proslavo so skupaj pripravile OO ZSMS Kamna gorica, Kropa, Podnart in Dobrava, ki so poskrbele za kulturni program. Slavnostni govor je imel predsednik OK ZSMS Radovljica Jaka Por, sledila je podelitev priznanj in nagrad najuspešnejšim mladincem in OO ZSMS, ki so sodelovali na športnih tekmovanjih aprila in maja v počastitev meseca mladosti. Svečanosti so bile organizirane tudi v drugih krajih občine ter po vseh osnovnih in srednjih šolah. Ob tej priliki so sprejeli nad 450 sedmošolcev v ZSMS.

Komite OK ZK Radovljica je na 4. seji 25. maja sprejel stališče o organiziranosti občinske organizacije ZK in njenih organov v skladu z novim statutom ZKS sprejetim na 8. kongresu ZKS. Na seji so izrekli soglasje k osnutku družbenega dogovora

o pridobivanju sredstev za osebno in skupno porabo za voljene in imenovane funkcionarje v SRS ter se dogovorili o izvajanju akcijskega programa uresničevanja kongresnih stališč. Sprejet je sklep, da se ustanovijo nove OO ZK v Tapetništvu Radovljica, KZK Radovljica, hotel Grajski dvor Radovljica, v vseh TOZD v Elan Begunje in Sukno Zapuže, v poslovnih enoti LB Radovljica, v poslovni enoti Merkur Radovljica in Lesce ter v Gradbenem podjetju Bohinj.

Predsedstvo občinskega sveta ZSS Radovljica je sklenilo, da bo zasedanje skupščine OSZSS 23. junija in da bo skupščino sestavljalo 175 delegatov, zato morajo osnovne organizacije, ki imajo do 300 članov sindikata, izvoliti še 1 delegata, da bodo imele v skupščini 2 delegata, vse OOS z nad 300 članov pa morajo izvoliti dodatno še po 2 delegata, da jih bodo imele skupaj tri. Naknadne volitve bodo osnovne organizacije sindikata opravile najpozneje do 7. junija.

Na rednem posvetu predsednikov vseh dvajsetih KK SZDL radovljiške občine 2. junija so spregovorili o nalogah SZDL v pripravi na X. zbor gorenjskih aktivistov, ki bo 11. junija v Kranju. Na osnovi medobčinskega dogovora so se v skladu s stališči republiške konference SZDL domenili tudi o oblikovanju skupščin in drugih organov v KS, za kar bodo opravili priprave v jesenskem obdobju. Seznanili so se tudi z oblikovanjem in vlogo poravnalnih svetov v KS in s postopki za evidentiranje delegatov za preskrbovalno in gozdarsko skupnost.

Vsi trije zbori OS Radovljica so na drugih sejah soglasno izrekli pooblastila osebam, ki bodo v imenu skupščine sklepali zakonske zveze v sedanjem mandatnem obdobju. Z Bleda sta pooblaščenca Branko Lubej in Janez Strgar, iz Bohinja Franc Repinc in Janez Vojvoda, iz Lesce Janko Kralj, iz Podhoma Kristi Ogris in iz Radovljice Alenka Vrabec, Svetozar Pezdich in Jože Pikelj.

Po sklepu predsedstva OK SZDL bodo v vseh KK SZDL radovljiške občine do 15. junija pripravili pismene predloge za priznanja posebnih delovnih delegatov v preteklem mandatnem obdobju. Predvidoma bodo iz vsake KS predlagali enega do dva občana oz. delavca, ki sta največ prispevala k uveljavitvi in utrjevanju delegatskega sistema v bazi.

Med programskimi nalogami občinske skupščine Radovljica preteklega mandata, ki ni bila opravljena v I. četrtletju 1978, je tudi odložitve sprejema statuta občine. Razlog za neizvršitev je v tem, da je predlog tega dokumenta v javni razpravi, ki pa se je zavlekla zaradi novega zakona o državni upravi, ki je bil kot osnutek že v obravnavi, vendar pa še vedno ni predloga tega zakona. Sprejem novega statuta občine bo torej dolžnost vseh zborov novega mandata takoj, ko bo sprejet nov zakon.

Za naslednja štiri leta novega mandata so vsi trije zbori občinske skupščine imenovali v komisijo za družbeni nadzor ing. Elzo Osterman z Bleda kot predsednico in člane Jožeta Bufolina, Vitomira Lenaca in Janka Brinška iz Radovljice, Janeza Konca z Bleda, Mirana Vidica iz Gorij in Miroslava Birka iz Kranja.

Po nalogu izvršnega sveta OS Radovljica je KZK Kranj v aprilu izdelal celovito oceno vrednosti naložbe v investicijski program za kmetijsko posestvo Bled v dveh inačicah. Po prvi gre za rekonstrukcijo obstoječe farne s predelevo hleva, postavitvijo molzišča in ureditvijo dvorišča ter pritoklin vključno s hidromelioracijo, ki je ocenjena na 17.400.000 din. Po drugi inačici pa je predvidena postavitev celotne farne na novi lokaciji z izgradnjo hlevov, senika, skladišča, garaž, silosov, molzišča, dovodne ceste, vodovoda, transformatorske postaje in pritoklin, za kar znaša predračun 28.520.000 din. Zaenkrat, po mnenju komisije, ki pripravljajo predlog, prevladuje stališče za realizacijo prve, cenejše variante.

Šolski center Radovljica je 10. maja razpisal vpis učencev in dijakov v srednje in strokovne šole za šolsko leto 1978/79.

V Radovljici na gimnaziji pedagoške smeri bodo sprejeli 32 in na ekonomski srednji šoli 60 dijakov. V gostinski šoli na Bledu bodo sprejeli za poklic natakarja 60 in za poklic kuharja 60 učencev. 60 učencev, ki se bodo odločili za poklic strojnega mehanika, strugarja, ključavničarja, orodjarja ali rezkalca, bodo sprejeli na poklicni kovinarski šoli v Radovljici. Za učence iz oddaljenih krajev je zagotovljeno bivanje v domu učencev na Bledu. Prijave bodo sprejemali na ŠC Radovljica od 16. do 23. junija.

Za izvajanje delegatskega sistema in za komunalno dejavnost je 20 krajevnih skupnosti v radovljiški občini prejelo skupaj 4.349.200 din dotacije. Iz občinskega proračuna je bilo dodeljeno 4.054.500 din, iz sredstev SIS za komunalno dejavnost pa 294.701 din.

Na povabilo Gozdnega gospodarstva Bled so učenci osnovnih šol na Bledu in v Gorjah sodelovali v akciji pogozdovanja, na kateri so posadili blizu 20.000 sadik. Posebno so se izkazali učenci 8. razreda blejske šole, ki so prednjačili v številu zasadenih sadik.

Na Bledu je 19. maja svečano podpisalo samoupravni sporazum o trajnem poslovnem sodelovanju na družbeno ekonomskih osnovah skupnega prihodka in skupnega dohodka s Trgovskim podjetjem Murka Lesce še 25 delovnih organizacij iz Slovenije in drugih republik. Doslej je sklenilo sporazum že 55 podpisnikov, računajo pa, da bo do konca leta to število naraslo na 80 podpisnikov.

Na občinskem tekmovanju v matematiki za Vegova priznanja, ki je bilo 20. maja na blejski osnovni šoli, se je pomerilo 87 učencev šestih, sedmih in osmih razredov vseh osnovnih šol iz radovljiške občine. Največ uspeha so imeli učenci osnovne šole A. T. Linhart iz Radovljice Aleš Gašperšič, Simon Čufar in Uroš Rezar ter Blaž Pungar iz leške šole F. S. Finžgar. Rezar in Pungar sta si kot najboljša pridobila pravico nastopa na republiškem tekmovanju 27. maja v Ljubljani.

Na Pokljuki je bil 26. in 27. maja seminar za predsednike OO in KOO sindikatov radovljiške občine, ki ga je organiziralo predsedstvo občinskega sveta ZSS Radovljica. Seminarja se je udeležilo 85 slušateljev, ki so delali v treh skupinah.

V okviru kulturne akcije za delovne kolektive v radovljiški občini sta občinski svet ZSS in kulturna skupnost Radovljica v petek, 2. junija, zvečer organizirala kulturno zabavno prireditev Pesmi in plesi iz Bosanske Krajine. Nastopili so člani folklornih skupin, tamburaši, pevci ljudskih pesmi in humoristi kulturnoumetniških društev iz občin Cazin in Velika Kladuša, odkoder je največ delavcev, zaposlenih v radovljiški občini.

V počastitev meseca mladosti se je v soboto, 27. maja, v domu TVD Partizan Ljubno predstavil na prvem samostojnem koncertu Mladinski pevski zbor KUD Ljubno. Pod vodstvom pevovodje Marjana Eržena je zapel 20 slovenskih in tujih narodnih, umetnih in partizanskih pesmi.

Združenje gledaliških skupin Slovenije pri ZKO Slovenije je od 5. do 10. junija organiziralo 21. republiško srečanje amaterskih gledaliških skupin v Krškem. Otvoritveno predstavo so med sedmimi najuspešnejšimi slovenskimi gledališkimi skupinami zaupali Linhartovemu odru KUD Radovljica, ki je 5. junija zvečer uprizoril Linhartovo veseligoj Ta veseli dan ali Matiček se ženi. Izbor te predstave za osrednjo slovensko revijo je veliko priznanje radovljiškim igralcem, ki so poželi velik uspeh na vseh letošnjih prireditvah v domači občini.

Namesto za dan mladosti so se učenci od petih do osmih razredov osnovnih šol iz Zirovnice, Lesce in Radovljice 3. junija odpravili na pohod po partizanskih poteh v podnožju Karavank in se nato zbrali v Završnici, kjer so pripravili miting s kulturnim programom.

IZVRŠNI SVET O PRISPEVNIH STOPNJAH ZA SIS, FLUOROGRAFIRANJU IN DRUGEM

Dnevni red pete seje izvršnega sveta skupščine občine Jesenice, ki je bila 31. maja, je bil ponovno obširen, obravnavanih pa je bilo nekaj pomembnih zadev, predvsem osnutek odloka o določitvi stopen prispevkov za SIS družbenih dejavnosti in osnutek odloka o obveznem radiofotografiranju prebivalstva občine Jesenice.

Odlok o stopnjah prispevkov za zadovoljevanje skupnih potreb na področju otroškega varstva, osnovnega izobraževanja, kulture, telesne kulture, socialnega skrbstva, zdravstvenega varstva in zaposlovanja v občini Jesenice bo izvršni svet predlagal skupščini občine v razpravo in sprejem. Namen obravnavanega odloka je v tem, da se vsem delovnim ljudem zagotovi enakopraven položaj pri uresničevanju pravic in obveznosti na področju SIS družbenih dejavnosti. Samoupravne interesne skupnosti so namreč v februarju pripravile predloge dopolnil k samoupravnim sporazumom o temeljnih planov za leto 1978, v mesecu marcu pa so bili predlogi le-teh posredovani temeljnimi in drugim organizacijam združenega dela ter občanom v krajevnih skupnostih v javno razpravo, ki je zaradi podaljšane roka potekala do 15. maja. Dopolnila je sprejelo 120 temeljnih in drugih organizacij združenega dela, delovnih skupnosti in društev oziroma 13.385 delavcev, kar pomeni 99,35 % vseh zaposlenih v občini. Pripomniti je treba, da so dopolnila sprejeli tudi obrtniki. Ker pa ena TOZD dopolnil ni sprejela je potrebno, da se to vprašanje, v skladu z zakonskimi določili, reši z odlokom občinske skupščine in se za posamezna samoupravna interesna področja predpiše enake stopnje prispevka kot so določeni v dopolnilih, za katere se je po samoupravni poti odločilo 99,35 % delovnih ljudi. Odlok bosta 22. junija obravnavala zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti, uporabljali pa naj bi se od 1. julija 1978 dalje.

Fluorografiranje se v naši občini izvaja vsake štiri leta že od leta 1965. Ta splošna preventivna akcija bo v letošnjem letu ponovno izvedena in sicer pod nazivom radiofotografiranje, pač glede na nove zdravstveno-tehnične aparate, ki omogočajo boljše in učinkovitejši postopek. Akcija bo potekala v času od 26. junija do 10. julija in sovpada s programom inštituta za pljučne bolezni in tuberkulozo Golnik. Namen radiofotografiranja ni samo v odkrivanju tuberkuloznih obolenj, ampak tudi drugih obolenj prsnega koša, predvsem pljučnega raka. Spodnja starostna meja občanov, katerim naj bi odlok določal obveznost radiofotografiranja, je 29 let. Ugotovljeno je namreč, da je do te starosti izredno malo skritih obolenj, po drugi strani pa so mlajše kategorije občanov, tako dijaki, študentje, občani, ki sklenejo delovno razmerje te preventive deležni ob raznih drugih priložnostih. Izvršni svet je osnutek odloka sprejel in ga sklenil kot predlog posredovati zboru združenega dela in zboru krajevnih skupnosti v sprejem. Hkrati je izvršni svet v skladu s svojo pristojnostjo imenoval tudi osem člansko komisijo, ki bo organizirala, vodila in usmerjala celotno akcijo.

V nadaljevanju se je izvršni svet obravnaval informacijo o razpisanih prostih mestih za vpis novincev v srednje šole v šolskem letu 1978/79 na Gorenjskem, oziroma o predlogu sprememb razpisanih prostih mest. Osnova temu je bil namreč razpis izobraževalne skupnosti SR Slovenije, objavljenem v Delu 10. maja. Objavljena prosta mesta, za vpis

učencev v srednje šole niso usklajena s številom predpisa učencev v nekatere srednje šole na Gorenjskem. Izvršni svet je v razpravi podprl predlog skupnosti za zaposlovanje Kranj in zavoda SRS za šolstvo - organizacijska enota Kranj, po katerem naj bi se število prostih mest za vpis novincev povečalo za gimnazijo Jesenice in še za nekatere druge šole. Poleg tega je izvršni svet ugotovil, da je sklepanje o problemih s področja vzgoje in izobraževanja v pristojnosti občinske izobraževalne skupnosti, ki mora poskrbeti za usklajevanje programa vpisa, oziroma prostih mest za novince v srednjih šolah, z republiško izobraževalno skupnostjo in pristojnimi posebnimi izobraževalnimi skupnostmi.

Odredba o veterinarsko-sanitarnem redu v objektih za promet z živalmi in živalskimi surovinami v občini Jesenice je nov predpis, ki ga je sprejel izvršni svet in bo pričel veljati osmi dan po objavi v Uradnem vestniku Gorenjske. Namen te odredbe je, da se določi in zagotovi veterinarsko-sanitarni red v klavnici, predelovalnici ter skladišču mesa in mesnih izdelkov, da se

Krajevni odbor ZB NOV Plavž je v nedeljo, 4. junija, uspešno izvedel srečanje svojih članov v Krpinu pri Begunjah. Na sliki del udeležencev izleta (tekst in foto B. Blenkus)

OBČINSKA KONFERENCA SZDL KRANJ - PRIPRAVLJALNI ODBOR IN OBČINSKE KONFERENCE SZDL VSEH GORENJSKIH OBČIN

vabijo gorenjske borce in aktiviste ter vse delovne ljudi in občane, posebno pa še mladino na

X. JUBILEJNI ZBOR GORENJSKIH AKTIVISTOV IN BORCEV NOV V KRANJU

ki bo v nedeljo, 11. junija.

Zbor bo na razstavišču Gorenjskega sejma, v primeru slabega vremena pa v pokritih prostorih sejma. Ob 9. uri bo odprta razstava »Talec na Gorenjskem«, ob 10. uri pa pričetek slavnostnega programa, na katerem bo govoril predsednik izvršnega sveta skupščine SRS dr. Anton Vrtaša.

Po programu bo tovariško srečanje.

zagotovi proizvodnja in skladiščenje higiensko neoporečnih živil živalskega izvora, prepreči širjenje kužnih bolezni ter zagotovi pogoje za ohranitev okolja in prepreči zdravju

škodljive posledice. Odredba v svojih določbah definira transport živali in red v hlevih, klanje živali, obdelavo, predelavo in skladiščenje surovin in proizvodov, vzdrževanje higiene in varstvo okolja. Drugi predpis, o katerem naj bi izvršni svet dokončno sklepal in ga sprejel, je bila odredba o pristojbinah za veterinarsko-sanitarne preglede in dovoljenja v občini Jesenice. Izvršni svet je sklepanje odložil na eno prihodnjih sej, od predlagatelja pa je zahteval podrobnejšo obrazložitve, predvsem glede porasta pristojbin in njihove usklajenosti z družbenim dogovorom o družbeni kontroli cen.

Poleg navedenih točk dnevnega reda je izvršni svet obravnaval še nekatere tekoče zadeve. Šesta seja izvršnega sveta je bila v sredo 7. junija. To seja je izvršni svet organiziral v železarni Jesenice skupaj s poslovnim odborom in drugimi strokovnimi in samoupravnimi organi Železarne, obravnavana pa je bila analiza gospodarjenja v prvem tromesečju v Železarni in prvem Jesenice ter realizacija srednjeročnega plana investicijskih in izgradnje realizacije do leta 1980. Božo Ahc

OTROŠKO VARSTVO V OBČINI

Naša samoupravna socialistična družba omogoča, da vsak dan več življenjskih vprašanj urejamo na samoupraven način. To velja tudi za področje skrbi za otroka. Skrb za otroka je bila vedno v ospredju naše družbene zavesti, pa tudi prakse. Vedno bolj se uveljavlja potreba po zagotovitvi možnosti razvoja celovitega ustvarjalnega človeka z vsemi njegovimi zmožnostmi, da se lahko z delom in ob delu vsestransko osvobaja in z osvobajanjem nenehno spreminja družbo. Zato mu je potrebno že v otroški dobi omogočiti, da razvije vse svoje sposobnosti do najvišje mere.

Celoten proces družbene reprodukcije je pri nas zasnovan tako, da delavci v temeljnih sredinah res lahko načrtujejo svojo prihodnost, s tem pa tudi prihodnost svojih in vseh otrok. Z družbenim varstvom otrok pojmujemo v naši republiki zagotavljanje pogojev za socialno varnost matere in otroka ter za zaščito standarda novorojenca, podaljšani porodniški dopust za njegovo rast in razvoj v prvem letu življenja, denarne pomoči družinam, ko se odraža solidarna medsebojna pomoč vseh delavcev tistim 22 odstotkom, ki nosijo breme biološke reprodukcije prebivalstva in imajo manjši družinski dohodek. Lahko pa rečemo, da je najpomembnejša prva družbena varstva otrok prav vzgojnovarstvena dejavnost. Ravno v skrbi za razvoj najmlajšega rodu se stikajo osebni in družbeni interesi delovnih ljudi in občanov.

Skupnost otroškega varstva je bila na Jesenicah ustanovljena na podlagi samoupravnega sporazuma o ustanovitvi skupnosti v skladu z zakonom o varstvu otrok in skupnostih otroškega varstva.

Kot v vsaki interesni skupnosti, tako je tudi v skupnosti otroškega varstva najvišji organ skupščina, ki je v občini od leta 1975 do letošnjega maja imela deset skupnih sej obeh zborov. Razen tega se je na dveh ločenih sejah sestala še zbor uporabnikov. Povprečno je bilo v zboru uporabnikov navzočih 22 delegatov od 33 ali 66 odstotkov, v zboru izvajalcev pa 12 delegatov od 16, to je 75 odstotkov.

Izvršni odbor se je sestel na 24 sejah, udeležba je bila povprečno 61 odstotkov. Na 18 sejah se je sestala komisija za denarne pomoči družinam za vzdrževanje otrok in obravnavala 200 zadev v zvezi z otroškimi dodatki, priročniki ter upravičenostjo do posebnega dodatka k otroškemu dodatku.

Občinska skupnost se je z dvema delegatoma vključila v skupščino Zveze skupnosti otroškega varstva in s petimi delegati v skupnost socialnega varstva.

Ob tem velja povedati tudi nekaj podatkov. Družbeno organizirana vzgoja in varstvo predšolskih otrok se je razvijala v smeri vključevanja otrok v vzgojnovarstvene zavode zaradi potreb zaposlenih staršev in v smeri razvijanja in oblikovanja vzgojnih programov za otroke, ki niso vključeni v te zavode.

V redno vzgojnovarstveno dejavnost je bilo leta 1975 v jeseniški občini vključenih 735 predšolskih otrok, leto kasneje 766, lani 912 in letos 903, od tega 33 dojenčkov. V letošnjem šolskem letu je bilo v 80-urni

program vključenih v sedmih oddelkih 151 petletnih otrok.

Ce pogledamo dejanski obseg vzgojnovarstvene dejavnosti, vidimo, da je bila leta 1974 kapaciteta v teh zavodih za 555 otrok, letos pa za 699 otrok. Dejansko pa je bilo leta 1974 v 30 oddelkih vključenih 693 otrok, od tega 34 dojenčkov, letos pa v 39 oddelkih 903 otroci, od tega 33 dojenčkov.

Po nekoliko starih podatkih – od oktobra lani – je otroški dodatek v občini prejemalo 2625 upravičencev za 4668 otrok. Posebni dodatek k otroškemu dodatku je prejemalo 441 samohranilk in 84 prizadetih otrok.

V predšolskih ustanovah je 31 odstotkov predšolske populacije, od tega jih je največ vključenih v krajevni skupnosti Sava in Plavž. Otroško varstvo ni organizirano samo v Planini pod Golico. Lani so največ otrok odklonili v krajevni skupnosti Plavž, kar 160, 31 v Kranjski gori, 22 v Žirovnici in 20 v Mojstrani.

V občini se v preteklem obdobju ni razvilo zasebno varstvo otrok. V sodelovanju s krajevnimi skupnostmi so naredili popis zasebnega varstva otrok in varuhinj. Izdelali so tudi analizo, iz nepopolnih podatkov pa so ugotovili, da 180 varuhinj varuje 243 otrok.

Za uspešno delo v vrtcih je potreben tudi prostor. Minimalne zahteve za gradnjo vzgojnovarstvenih objektov v naši republiki predvidevajo, naj bi v teh zavodih na otroka prišlo vsaj 3,67 kv. metra prostora ter vsaj 15 kv. metrov igrišča. V jeseniški občini pride na otroka 2,5 kv. metra prostora ter 7,9 kv. metra igrišča, kar je daleč pod normativi in kaže na veliko stisko s prostorom.

Lani je skupnost razpolagala z 10.360.000 din, letos pa načrtujejo 11.970.000 din. Od tega so lani za redno dejavnost porabili 5.143.000 dinarjev, v letošnjem letu pa načrtujejo porabo 6.490.000 din.

To je le nekaj podatkov o delu in dejavnosti v vzgojnovarstvenih zavodih na Jesenicah, kjer pa se srečujejo tudi s problemi. Skupnost otroškega varstva si bo tudi v bodoče prizadevala za razširjanje kapacitet za otroško varstvo, poleg tega bo potrebno pripraviti enotne kriterije za sprejem otrok v te zavode ter kriterije za obračun oskrbnin. Še nadalje bo potrebno upoštevati nove oblike vzgojnih dejavnosti in omogočiti čimvečjemu številu predšolskih otrok vključitev v vzgojne skupnosti. Ob skrbi za redno dejavnost bo v prihodnje potrebno posvetiti več sredstev za vzdrževanje teh objektov.

KR

KONSTITUANTNA SEJA SKUPŠČINE SKUPNOSTI OTROŠKEGA VARSTVA

V četrtek, 1. junija, je bila na Jesenicah konstituantna seja skupščine skupnosti otroškega varstva Jesenice, na kateri je bila zelo dobra udeležba.

Delegati so poslušali poročilo o delu skupščine v prvem mandatsnem obdobju in opravili konstituantno. Naj ob tem povemo, da je sedaj v vzgojnovarstvene ustanove v jeseniški občini vključenih 31 odstotkov predšolskih otrok, kar je precej nad republikim povprečjem.

Za predsednika skupščine so izvolili Jožeta Brudarja, delegata krajevnih skupnosti Rateče, predsednik zbora uporabnikov je Andrej Maver, delegat Carinamce Jesenice in predsednica zbora izvajalcev Marija Koritnik, delegat Vzgojnovarstvene organizacije Jesenice. Izvršnemu odboru bo v naslednjem obdobju predsedoval Janez Novak, delegat TOZD Profilarna, izvolili pa so še predsednika in člane dveh svetov ter komisije za denarne pomoči družinam za vzdrževanje otrok, za pospeševanje stalnih in občasnih oblik varstva predšolskih otrok, za pospeševanje varstva prizadetih predšolskih otrok ter odbor samoupravne delavske kontrole.

Jožeta Brudarja in Marijo Koritnik pa so izvolili za stalna delegata v zboru uporabnikov, oziroma zbora izvajalcev Zveze skupnosti otroškega varstva Slovenije.

Na seji so soglasno sprejeli tudi sklep o podelitvi listine hvaležnosti tovarišu Titu za 40-letno skrb za mlade, za toplo in zavzeto skrb za najmlajše v težkih dneh vojne in revolucije, za zaupanje in vero v mlade v miru ter za skrb, da bi vsak otrok imel srečno otroštvo.

Sprejeli so tudi sklep o spremembi osmega člena dopolnila k samoupravnemu sporazumu o temeljnih plana skupnosti v letošnjem letu v občini. Tako zavezanci za izvedbo enotnega in dopolnilnega programa v prvem polletju letos združujejo sredstva po prispevnih stopnji 1,05 odstotka, v drugi polovici leta pa po stopnji 0,59 odstotka ali povprečno letno 0,81 odstotka.

Kot pohvale vredno velja omeniti, da so delegati dobili tudi shemo sestave skupščine skupnosti, kdo so delegati, katere komisije in sveti delujejo in podobno. Temu zgledu bi lahko sledile tudi druge samoupravne interesne skupnosti.

KR

HUMANA POBUDA SINDIKATA

Vodovod Jesenice je na predlog osnovne organizacije sindikata Cilki Bajt, ženi njevega sodelavca, sicer pa invalidski upokojenki Železarne, omogočil štirinajstredno zdravljenje v Laških toplicah. To se le malokdaj dogaja, zato pa je dejanje delovnega kolektiva Vodovod in njihove sindikalne organizacije vredno toliko večje pozornosti. Stroške za zdravljenje so pokrili iz sredstev za regrese kar pomeni, da so vsi delavci prispevali k temu humanemu in hkrati solidarnostnemu dejanju.

Njeno zdravstveno stanje se je po vrnitvi iz zdravljenja znatno izboljšalo, to pa pomeni tudi za njenega moža, sicer pa njevega sodelavca, prijetnejše počutje in s tem tudi večjo zbranost in učinkovitost pri delu. To pa je v neposredno korist vseh delavcev Vodovoda, s tem pa se tudi vrača njihova humana in solidarnostna naložba.

Vsekakor pa je njihovo dejanje lahko za zgled tudi drugim, kajti v življenju je nedvomno še mnogo znanih in neznanih primerov, ki bi zaslužili tako pozornost in tak ali podoben način reševanja.

POHOD V »TITOVO VAS«

V soboto, 3. junija, smo učenci žirovniške, leške in radovljanske osnovne šole že drugič krenili po poteh Kokrškega odreda. S tem pohodom smo slovesno končali prireditve ob dnevu mladosti.

Zjutraj smo se učenci osnovne šole Žirovnica zbrali pred šolo in odšli prek Smokuškega vrha, kjer so se nam pridružili mladi Leščani in Radovljčani, v Titovo vas; učenci sedmih in osmih razredov so se odpravili na pot že prej, saj so šli do lovskih koč in na Poljsko planino ter tako obiskali vsa mesta, kjer se je Kokrški odred zadrževal.

V Titovi vasi nam je Tonček Zupan spregovoril o nastanku tega partizanskega taborišča, o življenju v njem, o akcijah in o poskusih napada nanj. Svoje spomine je zaključil z besedami: »Mladi, čuvajte to našo družbo, naš sistem, učite se, da boste čimveč znali, kajti le z znanjem lahko rešujete različne probleme, ki jih pred vas postavlja vaše življenje, naša družba.«

Po kulturnem programu, ki so ga pripravili učenci osnovne šole Žirovnica, so delegacije pionirjev petih razredov vseh treh šol odnesle vence k spominskim obeležjem k Smokuškem mostu in k spomeniku Dragoljuba Milovanovića.

Pod vodstvom svojih razrednikov smo potem odšli na jaso ob spomeniku Dragoljuba Milovanovića, kamor so kmalu prispeli še učenci sedmih in osmih razredov. Tu smo pohod po poteh Kokrškega odreda zaključili s skupnim kulturnim programom: pesmimi združenega pevskega zbora, čudovitim recitalom učencev iz osnovne šole v Lescah in z recitacijami učencev iz Radovljice in Žirovnice. O življenju in delu našega voditelja je spregovorila predstavnica ZSMS Breda Ambrožič. Vsi udeleženci pohoda smo dobili tudi spominske značke.

Mojca Burlačenko, 5. a – novinarski krožek, osnovna šola Žirovnica

OPRAVLJENE SO KONSTITUANTNE SEJE VSEH SKUPŠČIN ZDRAVSTVENIH SKUPNOSTI

V mesecu maju so bile seje skupščin republiške in regijske ter občinske zdravstvene skupnosti. S tem se je začelo drugo mandatsno obdobje delegatskega oblikovanja skupščin.

V občini Jesenice so napravili razmeroma velik korak naprej, število delegatov, posebno iz vrst uporabnikov, je veliko večje kot je bilo v prvem mandatsnem obdobju. V prejšnji mandatsni dobi smo v glavnem imeli v vseh krajevnih skupnostih in TOZD oziroma organizacij združenega dela le splošno delegacijo, sedaj pa smo v večini primerov volili posebne delegacije, to je za vsako SIS posebej. To spremembo je narekoval nadaljnji razvoj delegatskega delovanja.

Občinska zdravstvena skupnost je že v aprilu na svoji prvi seji imenovala delegate tako za regijsko, kakor tudi za republiško zdravstveno skupnost. Tako imamo v regijski skupščini 12 delegatov, v republiški pa dva delegata, razmerje med uporabniki in izvajalci zdravstvene varstva je 50:50.

V republiški zdravstveni skupnosti so bili na odgovorna vodilna mesta izvoljeni: za predsednika skupščine dr. Stane Zupančič iz Nove Gorice, za podpredsednika Leon Čepič iz Maribora, za predsednika zbora uporabnikov Tone Pirč iz Novega mesta, za podpredsednika zbora uporabnikov Vitomir Remc iz Radovljice, za predsednika zbora izvajalcev dr. Zora Bratanič iz Celja, za podpredsednika zbora izvajalcev dr. Franc Grošelj iz Zagorja in za predsednika izvršnega odbora Drago Benčina iz Ljubljane.

Za članico izvršnega odbora republiške zdravstvene skupnosti je bila izvoljena tudi Varja Jensterle iz bolnišnice Jesenice.

V regijski skupnosti Gorenjske so bili na vodilne funkcije izvoljeni: za predsednika skupščine Jože Kliček, delegat železarne Jesenice, za predsednika zbora uporabnikov Stanišlava Jerebič, delegat iz Trčica, za namestnika predsednika zbora uporabnikov Janez Zbontar, delegat iz Škofje Loke, za predsednika zbora izvajalcev dr. Marjan Zupanc, delegat iz Radovljice, za namestnika predsednika zbora izvajalcev inž. Igor Ekar, delegat iz Kranja in za

predsednika izvršnega odbora Aleksander Stojanovič, delegat iz Kranja.

Iz Jesenic sta bila v izvršni odbor izvoljena delegata Jože Frece in dr. Alojz Novak.

Predlog kandidatov za vodilne funkcije v regijski zdravstveni skupnosti je upoštevaljoč kadrovska načela in merila ter v imenu vseh občinskih konferenc SZDL Gorenjske podal predsednik medobčinskega sveta SZDL za Gorenjsko Janez Varl.

Že prve seje skupščin, tako občinskih, regijskih kakor tudi republiških, so pokazale, da se vsi delegati zavedajo svojih nalog in da bodo pri svojem delu skušali upravičiti zaupanje volilcev, zavedajoč se, da je problematika v zdravstvu zelo pestra, delo pa odgovorno.

Lahko trdimo, da smo v prvem obdobju delovanja delegatskega sistema dosegli pomemben napredek in da bodo izkušnje tega obdobja velika spodbuda za nadaljnje delo.

Ena izmed glavnih nalog vseh delegatov je prizadevanje za smotno gospodarjenje z zbranimi sredstvi in za dosledno uveljavljanje svobodne menjave dela. Načelo svobodne menjave dela moramo uveljaviti povsod, tudi v službah samoupravnih skupnosti zdravstvenega varstva. Vse, tako uporabnike kot izvajalce zdravstvenega varstva, mora voditi načelo, da lahko samo toliko trošimo, kolikor gospodarstvo zmore. V kolikor bomo hoteli imeti več, bomo morali tudi več sami prispevati. Posebno pozornost bomo v bodoče morali namenjati tistim, ki neupravičeno izkoriščajo zdravstveno varstvo. Pri tem se bodo morali angažirati tako uporabniki, kakor izvajalci.

Sprejeti samoupravni dogovori o pravicah in obveznostih iz zdravstvenega varstva nam dajejo veliko pravic, seveda prav toliko tudi obveznosti. V reševanje številnih problemov zdravstvenega varstva bo za to potrebno vključiti čim širši krog delovnih ljudi in občanov.

Stane Torkar

OB 25-LETNICI PROSTOVOLJNEGA KRVODAJALSTVA

V sedanjem razvoju transfuzije krvi so predvsem pomembni naslednji razvojni mejniki: odkritje krvotoka, prve transfuzije krvi, ki so bile dane direktno (človek – človeku), odkritje krvnih skupin, uporaba sredstev, ki preprečujejo strjevanje krvi ter konzerviranje krvi in krvnih elementov in sposobnost sušenja in frakcioniranja krvne plazme.

Prvi poizkusi transfuzije krvi z živalmi in tudi živali – človek datirajo iz dobe, ko je Harvej odkril krvni obtok (1616 – 1628), vendar so bile transfuzije krvi človeka – človeku dane šele v začetku 19. stoletja. Na koncu tega stoletja so bile že pogoste, vendar še niso bile odkrite krvne skupine, zato so kompromitirale vso transfuzijsko dejavnost tistega časa. Šele Landsteinerjevo odkritje krvnih skupin leta 1901 pomeni mejnik v moderni transfuziologiji, ki se je kasneje čedalje bolj razvijala in je danes enakovredna znanstvena veja medicine.

Danes je transfuzija krvi zelo važen terapevtski činitelj. Današnjega časa si ne moremo zamisliti brez masovnega prostovoljnega dajalstva krvi. Dajalec je oshovni faktor, ki zagotavlja dovoljne količine krvi poškodovancem in tudi drugim bolnikom, ki so potrebni transfuzije krvi. Prostovoljno dajanje krvi je plemenito delo, dar človeka človeku, odraz ljubezni, patriotizma, tovarštva in občutka, ki mora povezovati vse delovne ljudi in občane v socialistični družbi. Naši ljudje so do sedaj pokazali vse te vrednote, prostovoljno so dali na tisoče litrov te dragocene tekočine, tekočine, ki nosi v sebi kal življenja!

Živimo v dobi, v kateri je tehnična znanost tako napredovala, da je človek v vrtincu tehničnih iznajdb, napredka tehnologije in motorizacije. Vse to nam omogoča hitrejši napredek in stalno rast družbenega in osebnega standarda. Tak razvoj pa s seboj prinaša tudi porast nezgod pri delu, posebno pa prometnih nesreč, ki iz leta v leto naraščajo. Te negativne posledice razvoja zahtevajo velike količine krvi, ki jih moramo nadoknaditi ponesrečencem, da bi jih ohranili pri življenju.

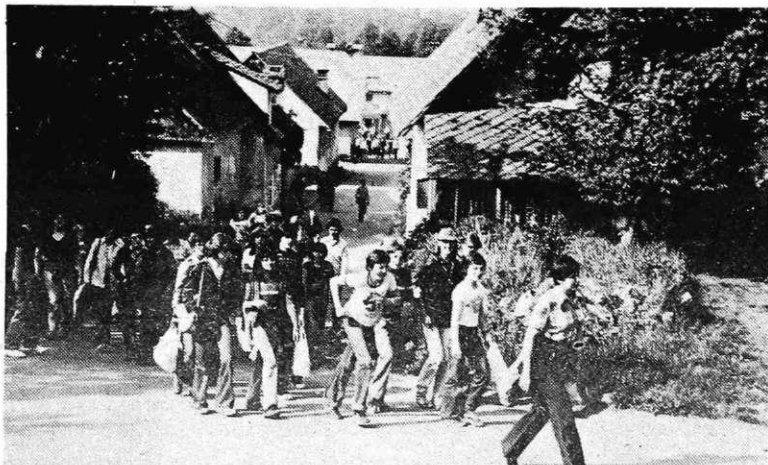
Kri je dragoceno zdravilo, včasih celo edino, ki nam omogoča, da vrnemo ponesrečenca zdravega njegovi družini in družbi.

Pridobivanje krvi je v naši družbi zasnovano na humanem principu prostovoljnega krvodajalstva. Visoka zavest našega človeka, ki se je kalila in utrjevala v narodnoosvobodilni vojni – pomagati ranjencem, se odraža in prenaša na mlada pokolenja tudi danes. Tudi vseljudski odpor in obramba naše domovine nam nalagata, da znamo pokazati, kot že nešteto krat, našo humanitarno zavest – pomagati sočloveku.

Bolnica Jesenice stoji na križišču, kjer je živahen cestni promet, ki povezuje srednjo Evropo, tu je osredotočena težka industrija, tu so Julijci, v katerih se skriva nevarnost nesreč. Nesreče zahtevajo takojšnjo pomoč, pri kateri je v večini primerov potrebna takojšnja transfuzija krvi.

Naša ustanova porabi v poprečju letno 630 litrov krvi, od tega 400 litrov samo intenzivna terapija in kirurški oddelek. Da bi zadostili minimalne potrebe po krvi v naši bolnici, je potrebno, da pride na odzvem krvi 1640 prostovoljnih krvodajalcev letno. Zato je potrebno, da se vsi vključimo v vrste in prizadevanja Rdečega križa, ki zelo aktivno deluje v naši občini, pri pridobivanju prostovoljnih krvodajalcev za pomoč človeku v sili, pod geslom: »Danes tebi, jutri meni!«

dr. Stane Čebokli

S pohoda po poteh Kokrškega odreda (foto B. Blenkuš)

X. JUBILEJNI ZBOR GORENJSKIH AKTIVISTOV IN BORCEV NOV V KRANJU

Letošnji zbor gorenjskih aktivistov in borcev NOV je deseti po vrsti in je torej jubilejen. Srečanje borcev, aktivistov, svojcev in mladine iz vse Gorenjske je tako postalo tradicionalno in je vsako leto v drugi polovici. Letos bo ta pomembni zbor v nedeljo, 11. junija, v Kranju na razstavišču Gorenjskega sejma. Zbor bo ob vsakem vremenu, ker je za primer slabega vremena primerno pripravljena in urejena največja dvorana Gorenjskega sejma.

Prireditelj in organizator zbora občinska konferenca SZDL Kranj pričakuje med 10 in 15 tisoč udeležencev jubilejnega zbora, na katerem bo imel slavnostni govor predsednik izvršnega sveta skupščine SRS dr. Anton Vrtaša.

Več mesecev teko obširne in temeljite priprave za dostojni sprejem, počastitev in pogostitev številnih udeležencev zbora. Tako je vse pripravljeno za kulturni program zbora, v katerem bodo sodelovali komorni pevski zbor, godba na pihala, recitatorji, mešani pevski zbor Gimnazije ter folklorni skupini iz Nemilja. Področja in DPD Svoboda Predoslje. Poskrbljeno je tudi za zabavni del tega tovariškega srečanja, ki bo sledil slavnostnemu delu. Za ples in razvedrilo bosta skrbela ansambel Jevšek in plesni ansambel doma JLA.

O že tradicionalnih zbora gorenjskih aktivistov in borcev NOV, občanov in predvsem mladine je prvoborec in nosilec spomenice 1941 Tone Hafner med drugim dejal:

»Tovarištvo in medsebojno navezanost iz partizanskih dni, iz težkih, a tudi lepih časov, sta ostala v nas vsa leta po vojni. Službene dolžnosti so nas razkropile širom po Jugoslaviji. Toda v nas je vedno bolj telesa želja, da se spet vidimo, da si stisnemo roko, da obudimo spomine, da si izmenjamo izkušnje. Kajti vsi smo si jih veliko nabrali v surovi borbi z okupatorjem in domačimi izdajalci in tudi v povojni graditvi.

Prva naša srečanja smo pripravili le v ožjem krogu. Udeležili smo se jih predvsem tisti, ki smo delali v oblastnem komiteju KP Slovenije, pokrajinskem odboru OF za Gorenjsko ter zaščitnem bataljonu v Davči. Najbolj vnet pobudnik teh srečanj je bil nekdanji sekretar oblastnega komiteja KPS za Gorenjsko Bogdan Osolnik. Sestajati smo se začeli v krajih, kjer so ti pokrajinski forumi imeli svoje občasne postojanke. Morda se najbolj živo spominjam srečanja na Ocvirkovi domačiji v Davči, ki smo jo med vojno imenovali »Sibiriji«. Ob tej priložnosti moram seveda ponovno poudariti, da so bili prebivalci Davče, Rajega potoka in Martinj vrha naša neprelopljiva opora in pomoč. Kajti le tako smo lahko opravljali svoje poslanstvo. Ta srečanja so potemtakem postala tudi priložnost, da smo jim zdaj v svobodi izrekli priznanje in zahvalo za njihovo nesebično pomoč, požrtvovalnost in junaštvo med zadnjo vojno viro.

SREČANJE VETERANOV

Članski sestanek prostovoljcev-borcev za severno mejo 1918/1919 z jeseniške občine, ki je bil 1. junija, je po mnenju vseh udeležencev res dobro uspel, tako po udeležbi, kakor tudi vsebinsko.

Poročila sta podala Jože Stražisar, predsednik občinskega odbora te organizacije in Lojze Ude predsednik republiškega odbora Zveze prostovoljcev-borcev za severno mejo 1918/19. Prvi je zjel v glavnem delo odbora v preteklem letu ter dogodke na Jesenicah po prvi svetovni vojni. Oba pa sta omenjala 60-letnico bojev za našo severno mejo in priprave, da bi dostojno počastili to obletnico, ne samo na Jesenicah, ampak v vsej naši ožji domovini, saj so bili takratni časi še kako pomembni za ohranitev nekaterih krajev, posebno na Štajerskem.

Kritično so obravnavali zadevo okoli spomenika generalu Rudolfu Maistru v Mariboru, ki se že dolga leta vleče in pri tem še ni prišlo do končne rešitve. Kot je povedal predsednik republiškega odbora zveze Lojze Ude, bo prav prihodnje dneve v Mariboru dogovarjanje o tem problemu.

Iz poročila je bilo tudi razvidno, da imajo veterani vedno vso podporo in pomoč pri občinski skupščini, kakor tudi pri komisiji za zadeve borcev NOV pri občinski skupščini, tako v pogledu priznavalnosti za tiste, ki se zaradi nizkih osebnih dohodkov le težko preživljajo, kakor tudi v ostalih pogledih. Hvaležni so tudi nekaterim družbenopolitičnim organizacijam in delovnim organizacijam za denarna nakazila kot pomoč za praznovanje 60-letnice bojev za severno mejo.

Le še 49 članov šteje ta občinska organizacija in to s povprečno življenjsko dobo 82 let. Od teh 49 se je zadnjega sestanka udeležilo kar 35,

Za prvi zbor gorenjskih aktivistov bi pravzaprav lahko smatrali že pokrajinsko konferenco OF na Mosteh na Jelovici v maju 1944. Ta konferenca je imela predvsem delovni značaj, saj je bilo potrebno sklepe II. zasedanja AVNOJA tudi na Gorenjskem prenesti v prakso. Značaj zbora gorenjskih aktivistov lahko pripišemo tudi proslavi ob 10-letnici pokrajinske konference OF, ki je bila prav tako na Mosteh, in sicer maja leta 1954. Že takrat nas je vedno prevečala želja, da bi tovariška srečanja prerasla v zbore, ki naj bi se jih udeležilo mnogo večje število aktivistov in borcev NOV in ki naj bi imeli tudi širši družbenopolitični pomen. Prvo tako srečanje je bilo pripravljeno 7. septembra 1969. leta v Železnikih. Do danes se je izvršilo devet zborov na področju občin Škofja Loka, Jesenice, Radovljica, Trzin, Kranj, Kamnik in Domžale. Letošnji jubilejni deseti pa bo na prostoru Gorenjskega sejma v Kranju v nedeljo, 11. junija.

Odkod vse pričakuje Kranj svoje obiskovalce? Gorenjska se razprostira od Triglava, Bohinja, preko Škofje Loke in loškega hribovja, Karavank, do Kamnika, Domžal, Moravč, Medvoda, Ljubljane (Šiška), Litije. Od tod in še od drugod bodo tega dne Gorenjci z vlaki, avtomobili in avtobusi pohiteli v Kranj, v delavsko mesto na sotočju Save in Kokre.

V počastitev tega dne in v spomin na deseti jubilejni zbor gorenjskih aktivistov in borcev NOV sta Obk SZDL Kranj in pripravljali odbor zbora pripravila brošuro o jubilejnem zboru, plakat in značko, kuhinja kranjske garnizije pa bo pripravila okusen partizanski golaž ter pasulj in ju servirala v posebej za to slavnost izdelanih keramičnih posodah — jušnikih.

Kresovi na okoliških hribovih na predvečer zbora bodo najavili slavnost naslednjega dne.

35-LETNICA USTANOVITVE GORENJSKEGA ODREDA

Glavni štab NOV in POS je videl v pošiljanju gorenjskih fantov in mož v brigade, ki so delovale na Dolenjskem in Notranjskem, le začasen izhod, vendar je bilo to še vedno bolje, kot da neoboroženi ostanejo na Gorenjskem, kjer bi, po njihovem mnenju, že ob prvi večji hajki postali lahek plen Nemcev. Toda glavni štab je na vsak način hotel doseči, da bi gorenjske enote postale v vojaškem oziru prizadenejšje, da bi v akcijah osvajale orožje in ga dajale novim borcem. Razen tega pa je menil, da je tudi na Gorenjskem napočil čas za ustanovitev prve vojaške enote — brigade, ki bi bila kos tudi zahtevnejšim vojaškim nalogam.

Prvi korak na tej poti je bil storjen 24. junija 1943 z ustanovitvijo druge gorenjske operativne cone, ki je zajemala vso Gorenjsko in zahodno Koroško.

Ko sta v prvih dneh julija 1943 prispela na Gorenjsko Pero Popivoda, ki je bil imenovan za komandanta nove cone in Jože Brilej, ki je bil imenovan za političnega komisarja Gorenjske operativne cone, sta se najprej ustavila v pokrajinskem komiteju KPS za Gorenjsko in Koroško.

Sklenili so, da se ustanovi brigada, v katero se vključijo jelovski, selški, kranjski, loški, dražgoški in še nekaj drugih partizanov iz koroškega, koroškega in pokljuškega bataljona.

Brigada je bila ustanovljena z ukazom štaba gorenjske operativne cone dne 12. julija 1943:

»Na podlagi ukaza glavnega štaba NOV in PO Slovenije z dne 24. juni-

ja 1943 se ustanavlja za teritorij Gorenjske in zapadne Koroške druga operativna cona. Na podlagi istega ukaza se izvrši reorganizacija gorenjskih partizanskih enot. V tem smislu štab druge operativne cone, pod čigar komando so postavljene vse partizanske enote na Gorenjskem in zapadnem Koroškem,

nareja:

1. Ustanavlja se VIII. udarna proletarska brigada.

2. Ustanavlja se in reorganizira gorenjski partizanski odred.

3. Ustanavlja se samostojni Koroški bataljon.

Ukaz o reorganizaciji gorenjskega odreda in o ustanovitvi osme udarne proletarske brigade je pred 550 borci nove brigade, ki so se razvrstili pri Špehu v Davči nad Selško dolino, prebral komisar gorenjske operativne cone Jože Brilej-Borko.

Dvanajsti julij 1943 je bil lep, sončen poletni dan. Bataljoni so prihajali na zborna mesta z zastavami, s pesmijo, ne glede na to, da niso imeli dobre oborožitve, pa tudi obleke so bile pestrne. Toda borci so občutili, da so priča izredno pomembnemu dogodku. Vsi so bili ponosni in navdušeni.

Operativni dnevnik Prešernove brigade se začneja takole:

»12. julij. Ustanovila se je VIII. udarna brigada iz partizanskih enot na Gorenjskem, sestojeca iz treh bataljonov. Za komandanta je bil postavljen tov. Igor, za namestnika tov. Silvan, politkomisar tov. Iztok, namestnik tov. Robin. Isti večer je bil prirejen miting.«

Brigada je krenila na pot. Na Žirovskem vrhu je doživela prebriskko izkušnjo, toda na Notranjskem in na Dolenjskem je napravila velik korak naprej.

Nedvomno je po Žirovskem vrhu enomesečno bivanje v teh krajih napravilo svoje. Brigada je imela vrsto spopadov in pomembnejših zmag. Eno najpomembnejših zmag so borci Gorenjske brigade izbojevali na Turjaku. To je bila ena največjih zmag brigade in ena najpomembnejših v narodnoosvobodilnem boju v Sloveniji. Zato je bila deležna tudi velikega priznanja glavnega štaba NOV in POS:

»Vztrajnost v borbi, nepopustljivost proti sovražniku ter iznajdljivost v napadanju, ki so jo pokazali borci VIII. udarne brigade, naj bodo vzgled vsem borcem in borkam NOV in PO Slovenije.«

V dnevnem povelju glavnega štaba NOV in POS z dne 19. septembra 1943 pa piše:

»Danes so edinice VIII. UB »Fr. Prešeren« po osemindnevni žilavi borbi uničile največjo utrjeno belo in plavogardiščno postojanko na teritoriju Slovenije. Borci, komandirji, komandanti in politkomisarji so v tej borbi dokazali veliko junaštvo in visoko vojaško spretnost, ko so s spretnim izkoriščanjem orožja in z odločnim hrabrim vdorom v izredno močno utrjeno trdnjavo dosegli tako odličen uspeh. Za junaško žilavost in spretnost, ki so jo v tej borbi pokazale edinice VIII. UB Fr. Prešeren, izreka glavni štab borcem, komandirjem, komandantom in politkomisarjem

zahvalo in priznanje.«

Tega dne se gorenjska brigada prvič omenja kot Prešernova in tega dne je dobila naziv UDARNA BRIGADA.

(Viri: Stanko Petelin, Dušan Švare-Dule in zgodovina Prešernove brigade.) aR

PRIZNANJE GASILCEM

V četrtek, 1. junija, je bila krajša slovesna seja izvršnega odbora občinske gasilske zveze Jesenice. Dolgoletnim zaslužnim članom gasilskih društev so bila podeljena napredovanja v činih, ki jih je z odlokom izdala Gasilska zveza Slovenije.

V čin gasilskega častnika I. stopnje so napredovali: Janez Petraš GD Podkoren, Ivan Čop GD Koroška Bela in Ivan Tramte GD Planina pod Golico.

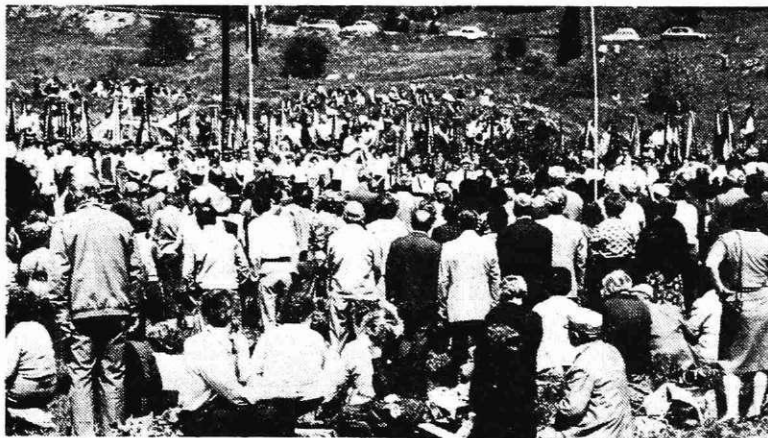
V čin višjega gasilskega častnika I. stopnje sta napredovala: Valentin Kežar GD Hrušica in Jože Tresoglav GD Jesenice-mesto.

V čin višjega gasilskega častnika organizacijsko preventivnega področja sta napredovala: Dušan Stare GD Blejska Dobrava in Anton Arh GD Blejska Dobrava.

Te slovesnosti so se udeležili člani izvršnega odbora občinske gasilske zveze in predsednik ter tajnik SIS za varstvo pred požarom Jesenice. Pozdravni govor je imel predsednik OGZ Anton Arh, ki je med drugim poudaril, da je podelitev napredovanj veliko priznanje OGZ Jesenice za trdo delo in prizadevnost tudi v pridobivanju gasilskega kadra. Tesna povezava s SIS za varstvo pred požari pa pomeni velik napredek na področju varstva pred požarom v naši občini.

Vsi gasilci napredovanim iskreno čestitajo!

C. Jalen

Pogled na osrednji prostor in del udeležencev srečanja bivših političnih zapornikov, internirancev, izgnancev, borcev in aktivistov NOB ter mladine, ki je bilo 3. junija na Ljubelju. Med govorom Dragice Rometove, podpredsednice republiškega odbora ZZB NOV Slovenije. Na srečanju sta nastopila tudi združena pevska zbor osnovnih šol Tone Čufar in Prežihov Voranc z Jesenic, ki jih vodita glasbena pedagog Mira Mesarič in Roman Ravníč, ob spremljavi harmonikarjev, učencev glasbene šole. Sodelovali so tudi recitatorji — člani amaterskega gledališča Tone Čufar z Jesenic (tekst in foto B. Blenkuš)

S »PIONIRJEM« IN GOZDARJI V KOČEVJE

V reviji Pionir smo zasledili prijavnico o merjenju dreves. Tudi biološki krožek osnovne šole Tone Čufar se je prijavil. Poslali smo trinajst popisov. Za plačilo prizadevnosti vseh popisovalcev je uredništvo Pionirja skupaj z gozdarji organiziralo ekskurzijo v Kočevski rog. Izletna sva se udeležila dva člana biološkega krožka.

Pot nas je vodila iz Ljubljane proti Žužemberku, mimo Muljave, Zagradca in Dvora, kjer je livarna. Ustavili smo se na Žužemberškem trgu, kjer smo izmerili šestnajst metrov visoko lipo z obsegom štirih metrov in petnajst centimetrov. Legenda pravi, da je to lipo v 15. stoletju zasadil graščak v spomin na ženo, ki jo je raztrgal medved. Pokopali so jo v cerkvi nedaleč od tod. Cerkvica se je podrla, še vedno pa je ohranjena grobnica.

Odpeljali smo se v Podturn, kjer je drevesnica. Razdeljena je na dva dela. Rožek 1, ki obsega pol hektara površine in Rožek 2 s pet hektari površine. Z jelko ne pogozdujejo,

zato ker veliko jelk uničijo jeleni in druga divjačina. Na leto pridelajo tristo petdeset tisoč sadik in z njim pogozdijo sto hektarov novih površin.

Pot smo nadaljevali na Bazo 20. Cesta do Baze se imenuje Črvanova, po gozdarju, ki je žgal oglje. Baza 20 je dobila ime zaradi konspiracije. Zanj vemo od aprila 1943. leta. Obsegala je šestindvajset barak. V eni je bival CK ZKJ. Tod so bili tudi angleški, ameriški in ruski vojni odposlanci. Imeli so zvezo z Londonom in Moskvo. Avgusta leta 1943 je v Bazi 20 izšel Slovenski Pionir. Ivo Šubic je bil njegov prvi ilustrator. Povsod pa so živeli izdajalci, tudi v vasi blizu baze. Večino prebivalcev so Nemci izselili. Vas je ostala prazna, zato so se partizani gibal skoraj brez skrbi. Nato so izdali še partizane. Umaknili so se spet v Kočevski rog, v bazo 80 in 80/a. Zdaj je v teh barakah muzej.

Odpeljali smo se še v Kočevski rog. Loška cesta je meja med GG Kočevje in GG Novo mesto.

Gozdovi so bili nekoč last grofa Arenšperga. Imel je ogromno gozdov, zato mu je bilo vseeno, če so sto hektarov površine odvzeli in jo proglasili za pragozd. Obsega večina bukve in jelke in le enaindvajset smrek. Gozdarji ne čistijo tega predela in ne posegajo v naravo. Zopet so naselili iztrebljene rise in volkove.

Zame je bil ta izlet prelepo doživetje. Spoznala sem vrsto zanimivosti. Polna bogatih vtisov sem se vrnila domov. Želim, da moji vrstniki podoživljajo izlet ob teh vrsticah.

Špela Kavčič 6. c. r.
osnovna šola Tone Čufar

VAJA CIVILNE ZAŠČITE V KS SAVA

Svet krajevne skupnosti Sava obvešča občane Jesenice, da bo v soboto, 10. junija, ob 9. uri dopoldan v počastitev dneva civilne zaštite vaja pripravljenosti vseh enot civilne zaštite v krajevni skupnosti Sava.

Vabimo zlasti krajanje KS Sava, da si vaje enot civilne zaštite ogledajo in se neposredno seznanijo s pripravljeno enoto v slučaju resnične potrebe.

Svet KS Sava

Mira MIHELIC: Tujec v Emoni. Roman. Cankarjeva založba 1978.

Nima pomena ugrabiti, zakaj se je pisateljica, ki se je proslavila z romani, ki so nekakšne kronike meščanske družine, tokrat lotila zgodovinske snovi. Tako je pač. In če je segla tako daleč, v nek drug prelomni čas, tja v začetek petega stoletja, pa je pokrajina, ki jo opisuje, toliko bolj blizu: če živi in dela v Ljubljani, ji je ta pokrajina zunaj za oknom, isto velja za podnebje, ki se v petnajstih stoletjih najbrž ni kaj prida spremenilo. Čas — tisti čas pa je mogoče še bolj blizu, mogoče na policah v njeni delovni sobi, v takih in drugačnih zgodovinskih knjigah, v delih antičnih pesnikov.

Novejša evropska literatura premore kar precej zgodovinskih romanov o starih Rimljanih in njihovih nosilih. So pisatelji kot Bulwer, Sienkiewicz, Waltari in drugi verjeli, da je življenje pred dva tisoč leti potekalo tako, kot ga oni opisujejo?

— Bogve, kdaj se je začela ustvarjati neka podoba o tistem času, mnogi so jo dopolnjevali, vsi pa so izhajali iz privzetih predstav. Za zadnji slovenski poskus na tem področju — za Rebulov roman *V Sibilnem vetru* bi lahko rekli, da kljub avtorjevemu poznavanju ni bil toliko reprodukcija tistega časa, kolikor projekcija avtorjevih izkušenj s sedanjim časom v sence preteklosti.

Taka projekcija ima utemeljitev v tem, da je tudi ta naš čas prelomni čas, prav tako kot je bil čas zatona antike. Tudi Miheličeva se je do neke mere zavedala teh možnosti. Vendar se zdi, da *Tujec v Emoni* v bistvu le ni kritika stvarnosti (ne te naše, ne tiste pred tisoč petsto leti), njegov končni namen ni ne obsodba ideologij ne graja človeške poniglavo. Vse to je v tekstu po silni prilik do neke mere prisotno, enako, kot je prisotna osrednja zgodba o ljubezni med mlado emonsko ženo (ki je v zakonu z ostarelim veljakom ostala nedolžna) in med lepim Germanom, ki se izdaja za trgovca, pa je v resnici morda vohun, morda le nekdo, ki gre po sledovih svoje preteklosti?

Predvsem se zdi, da je zgodba zasnovana in zaokrožena tako, da jo bo mogoče še nadaljevati. Ne glede na to pa ima jasne in trdne obrise — vsekakor je celota dosti bolj plastična, kot pri Rebuli. Prej smo rekli, da smisel tega romana ni v vzporednicah z današnjim časom, ne v kritiki itd.; v čem je potem smisel? Ta roman ne učinkuje tako, da bi nas moralno prizadeval, učinek je izrazito estetski. V nas ne proizvaja ne ogorčenja ne usmiljenja ne sklepov, da mi pač ne bomo takšni — čeprav se kar naprej dogajajo reči, ki bi morale učinkovati v tem smislu.

Tisto, kar občutimo, je nekakšno prosojno jesensko razpoloženje. Otožnost spričo minljivosti: to je mogoče še najbolj resnična stvar v tej knjigi. Najbolj resnična, to se pravi neposredno presajena iz stvarnosti v varljivi svet lepote.

Usoda je kruta, ampak človek nekako le lahko obstane. Ljudje so slabi, se pravi brezsrčni, fanatični, koristoljubni, poniglati. Če drugega ne, so zatrti v sebi vsa čustva. Pa vendar — so ljudje in ostajajo do neke mere zanimivi. In vsak ima svojo življenjsko filozofijo. Zelo verjetno se zdi, da je imela avtorica pred očmi zamisel »polifonega« romana, romana »za več glasov«. Teh-

nično je to zamisel izpeljala tako, da vsako poglavje pripoveduje ena izmed glavnih oseb romana. To ni kako posebej utemeljeno, se pravi, nikjer ni povedano, komu, kako in zakaj te osebe pripovedujejo (ali pišejo), tako da bralec mirno lahko ostaja v iluziji: pripovedujejo neposredno meni.

Seveda, kadar taka oseba pripoveduje, pripoveduje vedno s stališča svoje osebnosti, svoje privatne življenjske filozofije. Zato se vsakdo sam sebi nikoli ne zdi brezsrčen, poniglav ... itd. Četudi bi tako oznako uporabil sam zase, bi ji vzel vso ostrino. Vsakdo ima pravico in možnost, da pove, zakaj je takšen — in pisateljica v tem romanu zares daje osebam to priložnost, popolnoma v skladu s teorijo polifonega romana (katere oče je sovjetski literarni teoretik Mihail Bahtin).

Spet se vrnimo k seznamu človeških napak (s katerimi so junaki tega romana tako obilno obdarovani, pa vseeno s tem ne zbuja-

pretiranega odpora). Zdi se, ko da bi pisateljica hotela reči tple. Res so ljudje taki in taki. Celotni sami se teh svojih duševnih pohab do neke mere zavedajo. Vendar, je glavno to: taki so, ker le na ta način nekako pridejo na konec z življenjem, z usodo, z razmerami. V svetu, ki je tako težaven, si vsak izdela svojo tehniko, s katero nekako obstane. Kdor je bil prodan v sužnost, je čustveno otrdel. Kdor je videl okrog sebe tiranijo, se je skorumpiral. In tako naprej.

Bahtin je svojo teorijo o polifonem romanu uporabil v zvezi z Dostojevskim. Dostojevski je skušal biti vsem osebam pravičen, pustil je do besede take in drugačne, vendar jih je spremljal vedno z veliko mero etične zavzetosti. Miheličeva je, seveda, v vsakem oziru bolj blaga. Svoji osebe ne spremlja z bolečino, zavzetostjo, usmiljenjem in gnusom, ampak kvečjemu z neko modrostjo — v bistvu malce odmaknjeno, kakor spremlja oko padec lista v zlati jeseni.

LIKOVNA DEJAVNOST NA BLEDU

Likovno razstavna dejavnost je v zadnjem času na Bledu dobila nove razsežnosti. Likovno razstavno dejavnost, ki se je odvijala v osnovni šoli dr. Josipa Plemlja, sta se v juniju pridružili še dve novi. Prvega junija so namreč v hotelu Park odprli galerijo Mladinske knjige, 3. junija pa so daljšem presledku ponovno likovno razstavo v festivalni dvorani.

V galeriji Mladinske knjige ta čas razstavlja svoja likovna dela KOSTJA GATNIK, slikar, ki izhaja iz generacije, ki si je realizem zastavila kot izhodiščno in končno točko, kot likovno izrazno interpretacijo optične resničnosti in celotne konstelacije, ki to resničnost v današnjem času soustvarja ali ponazarja ... V mirni vodni gladini opazujemo hkrati v pravi in zrcalni podobi kamenje,

ki se v naslednji sliki izgublja v iluzionistični projekciji temnega prostora. (Aleksander Bassin)

Razen razstave, je v galeriji Mladinske knjige tudi prodaja likovnih izdelkov, male plastike, srebrnega nakita in keramike.

V festivalni dvorani na Bledu pa so v soboto, 3. junija odprli razstavo likovnih stvaritev znanega slovenskega slikarja Franca NOVINCA, ki bo odprta ves mesec.

To je nedvomno izredno velika pridobitev za svetovno znani turistični Bled, ki je s tem njegovim obiskovalcem dodal še eno kulturno vrednoto k bogati kulturno programski dejavnosti predvsem v turistični sezoni.

OBSEŽNI DNEVNI RED NA PRVI SEJI IZVRŠNEGA ODBORA KS JESENICE

Pretekli ponedeljek, 29. maja, so se na prvi seji sestali člani izvršnega odbora kulturne skupnosti Jesenice, z njimi pa še predsedniki ostalih organov. Kontinuiteta dela je narekovala obsežen dnevni red, ki je obsegal:

- dopolnilo k poslovniku o delu skupščine in odgovor o pripravi novih splošnih samoupravnih aktov,
- obravnavo družbenega dogovora o dohodkih in prejemkih voljenih in imenovanih funkcionarjev,
- imenovanje strokovnih odborov pri izvršnem odboru in predlog skupščinskih teles,
- pogodba o nadaljevanju del v Kosovi graščini na Plavžu,
- zaključki javne razprave o dopolnilu samoupravnega sporazuma o temeljih plana kulturne skupnosti Slovenije in kulturne skupnosti Jesenice za obdobje 1976—1980,
- javna razprava o samoupravnem sporazumu o združevanju sredstev za izgradnjo delavskega kulturnega doma na Jesenicah,
- obravnavo operativnih programov izvajalcev in oblikovanje predloga za skupščino in
- priprava in predlog dnevnega reda druge seje skupščine kulturne skupnosti Slovenije in določitev delegatov.

Predsednik izvršnega odbora Marjan Jemec se je zahvalil članom izvršnega odbora v prvi mandatni dobi in poudaril, da novi izvršni odbor nadaljuje delo po programu iz temeljev plana in njegovega dopolnila. Novi člani izvršnega odbora se bodo zato morali čimprej seznaniti z opravljenim delom in tekočimi nalogami. Zato bo potrebno, da bodo člani izvršnega odbora tvorno delovali po posameznih področjih in ne le na sejah izvršnega odbora.

Po obravnavi normativna dejavnosti so naročili strokovni službi, da pripravijo osnutek dopolnila in novih aktov v skladu z že sprejetimi in bodočimi zakonskimi spremembami tako, da upošteva statut skupščine občine in njen poslovnik. Časovno in vsebinsko pa mora upoštevati še normativno dejavnost kulturne skupnosti Slovenije.

Daljši čas so se zadržali pri oblikovanju strokovnih odborov in komisij pri izvršnem odboru. Dogovorili so se in imenovali odbor za film, radio in TV, odbor za varstvo kulturne dediščine in komisijo za vzdrževanje in vlaganje v kulturni prostor. Pri slednji so člani menili, da bi naloge izvajalca postopoma morala prevzeti zveza kulturnih organizacij občine Jesenice. Skupščini pa bo izvršni odbor predlagal imenovanje komisije za spremljanje in izvajanje samoupravnega sporazuma o temeljih plana in odbor za načrtovanje.

Popravilo Kosove graščine je srednjoročna naloga, katere namen je ureditev in pridobitev ustreznih prostorov oddelka pokrajinskega muzeja za delavsko gibanje. Letos bodo popravili streho in uredili drugo

nadstropje. Pri ureditvi materialno sodelujeta GIP Gradis in Gradibec. Po podaljšani javni razpravi so dopolnilo k temeljem plana za obdobje 1976—1980 sprejeli vsi delavci, razen delavski svet TOZD Željarna. Zato menijo, da je dopolnilo sprejeto, čeprav bo potreben odlok občinske skupščine. S sprejetjem dopolnila je združeno delo zagotovilo sredstva za vzajemnost in solidarnost.

Začela se je javna razprava o financiranju in izgradnji novega delavskega kulturnega doma, ki bo trajala do 26. junija. Ker je predlog v variantah se je izvršni odbor zavzel, da zagovarja varianto, po kateri za izgradnjo prispevajo vsi zaposleni v jeseniški občini in ne le zaposleni, ki stanujejo v občini.

Službi so naročili, da spremlja javno razpravo, zbira pripombe, soglasja ali protipredloge. Nosilec razprave pa so vsi delegati delegacij za skupščino kulturne skupnosti. Zato bo izvršni odbor pripravil javno tribuno v prvi polovici tega meseca. Ker predlog sporazuma še nima politične ocene, so predlagali občinski konferenci SZDL Jesenice, da ga uvrsti na dnevni red na prvi seji predsedstva. Šele po rezultatih razprave bo možno pripraviti nadaljnji program aktivnosti. Vsi člani izvršnega odbora so poudarili, da bo to zahtevna in odgovorna naloga, ki ji mora biti namenjena osrednja pozornost, če bo združeno delo sporazum sprejelo.

Ko so v nadaljevanju seje obravnavali operativne programe izvajalcev občinskega programa kulturne skupnosti za letošnje leto, so sklenili, da se od posameznih izvajalcev zahteva bolj konkretna opredelitev nalog. Tako dopolnjen program bodo še enkrat obravnavali pred sejo skupščine, ki bo program dokončno sprejela na svoji seji koncem tega meseca.

Pri obravnavi materiala za konstituantno sejo skupščine kulturne skupnosti Slovenije so člani izvršnega odbora delovali kot delegacija za skupščino kulturne skupnosti Slovenije. Za področje Gorenjske je kandidat za člana izvršnega odbora skupščine kulturne skupnosti Slovenije Joža Varl z Jesenic, kar je priznanje njegovim prizadevanjem in jeseniški kulturni skupnosti.

Osnutek razvojnega načrta kulture v socialistični republiki Sloveniji so ocenili kot zrel za javno razpravo. V času razprave pa bo potrebno uskladiti pred dvema letoma sprejet občinski načrt kulturnega razvoja in njegovo izvajanje do konca leta 1980. Na koncu so sklenili predlagati delegatom skupščine, da se odrečejo sejnini in da prejmejo le povračilo potnih stroškov.

JUBILEJNI KONCERT ŽENSKEGA PEVSKEGA ZBORA JESENICE

Letos mineva deset let, odkar je bil z veliko upornostjo in vztrajnostjo zborovodja Milka Škoberneta na Jesenicah ustanovljen ženski pevski zbor, ki danes deluje v okviru Pevskega društva Jesenice. Ob desetletnici svojega delovanja bo zbor imel v petek, 9. junija, ob 19. uri v dvorani gledališča na Jesenicah svoj jubilejni koncert, na katerem bo z uvodnim nastopom pozdravil jubilej in čestital pevkam mladinski pevski zbor osnovne šole Prežihov Voranc.

PESEM NAS PLEMITI IN DRUŽI

V soboto, 17. maja, sta ženski pevski zbor z Jesenic in domači pevski zbor Vintgar na Blejski Dobravi priredila celovečerni koncert. Izveden je bil kot zaključek prireditve v letošnjem mesecu mladosti in v počastitev rojstnega dne maršala Tita.

Koncert je popolnoma uspel. Ženski zbor je posebno navdušil poslušalce s solistkami in skladbami, ki jih Dobrava še ni slišala. Pozna se uspeh desetletne prizadevnosti, trdega dela in številnih nastopov. Tudi kvaliteta tri leta starega zbora Vintgar raste, kajti zbor že sega po zahtevnejših skladbah, pa tudi njihovo izvajanje kvalitetno raste.

Lepo in doživeto so izzvenele slovenske narodne, revolucionarne, partizanske in umetne pesmi. Poslušalci, ki so napolnili dvorano in zasedli 150 sedežev, so bili mnenja, da je bil spored prekratek, kljub temu da sta zbora zapela vsak po deset

izbranih pesmi. Tudi povezovalni tekst in predstavitev zborov, kar je opravila Mira Muhar, je bilo zelo skrbno pripravljeno in je prepričljivo predstavilo pevsko udejstvovanje naših občanov in železarjev.

Pevci v zboru Vintgar so skoraj v celoti delavci TOZD naše železarne in kljub izmanskemu delu redno vadijo in se številčno krepijo. Pričakujejo, da se bo drugo leto zbor predstavil s 40-člansko zasedbo in dopolnjenim izborom pesmi v svojem programu.

Po koncertu je bilo tovariško srečanje obeh zborov v obnovljenem salonu pri Poru, kjer po strokovni oceni koncerta ni manjkalo ubrane petja. Oba zbora v celoti, kakor tudi prizadevna zborovodja Milko Škoberna in Alojz Vengar, sta bila s takim načinom sodelovanja, kakor tudi z nastopom, zadovoljna. Dobravci take prireditve pričakujejo tudi v bodoče.

AL

Triglav s Tosca (foto Jaka Čop)

PRAZNOVANJE 200-LETNICE PRVEGA VZPONA NA TRIGLAV V OSNOVNI ŠOLI BOHINJSKA BISTRICA

Bohinjski kot živi zadnje čase vse bolj v znamenju 200-letnice prvega vzpona na Triglav. S posebno vnemo se pripravljajo na to slavo: tudi učenci osnovne šole v Bohinjski Bistrici. Da bi dostojno počastili ta dogodek, bo priredil šolski mladinski pevski zbor v soboto, 10. junija, ob 20. uri v avli osnovne šole slavnostni koncert z geslom »vse je vihar razdjal, narod pa zmeraj stakl«.

Mladinski pevski zbor osnovne šole Bohinjska Bistrica vključuje 160 pevcev, ki so doma iz vseh naselij bohinskega kota od Gorjuš, Koprivnika, Zgornje in Spodnje doline do Bohinjske Bistrice. Ves čas priprav je bil mladim pevcem pred očmi naš Triglav, simbol moči in ponosa slovenskega naroda. Pomembno besedilo pesmi Triglav jih je spodbudilo, da so za koncert izbrali pesmi, s katerimi želijo prikazati veselo in žalostno obdobja v zgodovini slovenskega naroda, kakor jih je skozi stoletja spremljal naš oče Triglav! S pesmijo bodo izrazili naš vrisk in

jok, razdejanje, borbo in osvoboditev, ko je ves narod z zaupanjem »gledal neba obok nad Triglavom«.

S tem koncertom želi zbor počastiti tudi 100-letnico rojstva pesnika Otona Župančiča in 100-letnico rojstva skladatelja Emila Adamiča. Zato bodo pesmi, povezovali z odlomki iz Župančičevih pesmi, kar bo vsebino prireditve še bolj pozhlahtnilo. Skladatelju Adamiču pa se bo poskušal zbor oddolžiti tako, da bo zapel več njegovih pesmi.

Ko so se pevci učili te vsebinsko bogate pesmi, so še bolj občutili in si utrdili ljubezen do naše zemlje in do našega jezika, povečalo se je spoštovanje do slovenskega naroda, trdnejša je postala tudi njihova odločitve, da bodo nadaljevali delo svojih prednikov. Čimveč tega želijo pevci posredovati tudi poslušalcem, zato na koncert iskreno vabijo.

Izredno dopolnilo koncertu bo tudi bogata razstava fotografij iz planinskega sveta avtorja Jaka Čopa, ki jo bodo otvorili takoj po koncertu.

Pevski zbor osnovne šole Bohinjska Bistrica ob lanskoletni proslavi dneva mladosti

NAŠ KONCERT

»Dobro pojte!« so bile zadnje besede zborovodja tovariša Romana Ravniča. Še enkrat smo si zaželeli srečo in že smo se znašli na odru, pred polno dvorano ljubiteljev zborovskega petja.

To se je dogajalo v petek, dan po dnevu mladosti. Pevci pionirskega in mladinskega pevskega zbora osnovne šole Prežihov Voranc smo se v dvorani gledališča na Jesenicah predstavili s samostojnim koncertom. Pokazali smo, kaj smo se naučili skozi vse leto. Razveselilo nas je, da se je koncerta udeležilo tako veliko število poslušalcev in tudi naši učitelji. Po vsaki zapeti pesmi so nas razveselili z burnim ploskanjem. To je bilo plačilo za naš trud, ki smo ga imeli, da smo se predstavili s samostojnim koncertom.

Povedati pa moramo, da nas je nekoliko razočaralo to, da sta se koncerta od osemnajstih povabljenih gostov udeležila le dva!

Katarina Slamnik, 7. c,
OŠ Prežihov Voranc

SKUPŠČINA TITOVEGA SKLADA SR SLOVENIJE ZA ŠTIPENDIRANJE MLADIH DELAVCEV IN OTROK DELAVCEV

RAZPISUJE

za šolsko leto 1978/79

- 50 štipendij za mlade delavce, ki se vključujejo v študij iz dela
- 50 štipendij za mlade delavce za študij in strokovno usposabljanje ob delu
- 50 štipendij za otroke delavcev — redne učence srednjih šol
- 50 štipendij za otroke delavcev — redne študente visokih šol

1. KANDIDATI ZA PODELITEV ŠTIPENDIJ MORAJO IZPOLNJEVATI NASLEDNJE POGOJE

A. Mladi delavci

Za »mladega delavca« se po določilih sklada razume nepriučnega (NK), priučenega (PK) in delavca s poklicno šolo (KV in VK), če

- opravlja najmanj dve leti proizvodno delo in naloge (tudi delavci, ki imajo status delavca v združenem delu v kmetijski dejavnosti),
- dokazuje pri svojem poklicnem delu posebno nadarjenost in prizadevnost (doseganje nadpovprečnih delovnih rezultatov, inovacije, dosedanje izpopolnjevanje),
- aktivno dela v družbenopolitičnih organizacijah, samoupravnih organih in drugih skupnostih,
- se odloči za nadaljnji študij ali strokovno izpopolnjevanje, praviloma v smeri svojega osnovnega poklica oziroma dejavnosti,
- ni starejši od 30 let.

Za mladega delavca se šteje tudi delavca, ki si je ob delu pridobil štiriletno srednješolsko izobrazbo in dela po pridobitvi te izobrazbe največ dve leti na režijskih delih in nalogah.

B. Otroci delavcev

Za »otroka delavca« velja otrok staršev proizvodnih delavcev oziroma kmetov-kooperantov (v smislu prvega odstavka točke A — opredelitve mladega delavca), če

- je redno vpisan v srednjo, višjo ali visoko šolo,
- dosega v srednjih šolah praviloma odlične oziroma prav dober uspeh, če ima v tistih predmetih, ki so značilni za smer študija, odlične ocene,
- dosega na višji in visoki šoli poprečno oceno 8 oziroma nadpovprečne študijske uspehe, kar mora potrditi svet visokošolske delovne organizacije,
- aktivno dela v družbenopolitičnih organizacijah, samoupravnih organih in drugih skupnostih.

Za prvi letnik srednjih šol se štipendije ne podeljujejo.

2. POSTOPEK ZA PODELITEV ŠTIPENDIJ

Kandidate za štipendije sklada evidentirajo in predlagajo do 30. junija 1978:

- samoupravni organi organizacij združenega dela,
- organi družbenopolitičnih organizacij,
- samoupravne interesne skupnosti,
- krajevne skupnosti in
- vzgojno-izobraževalne organizacije.

Predloge zbirajo skupne komisije podpisnic samoupravnega sporazuma o štipendiranju v občinah.

Občinske skupne komisije razpravljajo o predlogih in predloge za tiste kandidate, ki jih podpirajo, pošljejo s svojimi priporočili izvršnemu odboru Titovega sklada SR Slovenije do 15. junija 1978 (naslov: 61111 Ljubljana, Glinška 12).

Izvršni odbor Titovega sklada bo sklepal o podelitvi štipendije za mlade delavce in učence srednjih šol do 30. julija, študente visokih šol pa najpozneje do 10. septembra 1978. O izidih razpisa bo obvestil vse občinske skupne komisije podpisnic samoupravnega sporazuma o štipendiranju.

3. PREDLOG ZA PODELITEV ŠTIPENDIJE MORA VSEBOVATI

Predlog ustreznega organa iz druge točke tega razpisa mora vsebovati:

- utemeljitev predlagatelja o ustreznosti kandidata (nadarjenosti in marljivosti ter družbenopolitičnem udejstvovanju),
- kadroviski interes oziroma zagotovilo predlagatelja o potrebah in zagotovitvi o zaposlitvi po končanem šolanju,
- za mlade delavce dokazila TOZD o delu (delovnem mestu), ki ga opravlja kandidat,
- za otroke delavcev potrdilo o šolanju in učenem uspehu v šolskem letu 1977/78,
- za otroke delavcev dokazila o delu (delovnem mestu), ki ga opravljata oba roditelja,
- potrdilo o premoženjskem stanju in številu družinskih članov,
- soglasje kandidata — izpolnjen obrazec (prošnja za štipendijo) DZS 1.65,
- mnenje občinske skupne komisije podpisnic samoupravnega sporazuma o štipendiranju o predlaganem kandidatu.

4. PRAVICE IN OBVEZNOSTI ŠTIPENDISTOV

Mladi delavci — štipendisti sklada — zadrže lastnost delavca v združenem delu. Štipendija se vsako leto določa v višini povprečnega osebnega dohodka v SRS in se letno usklajuje v skladu z njegovim porastom.

Za otroke delavcev pa se štipendija določa po kriterijih samoupravnega sporazuma o štipendiranju učencev in študentov. Višino štipendije določi vsako leto skupščina Titovega sklada SR Slovenije.

S štipendijo za študij ob delu se nadomeščajo stroški šolnine, odsotnosti z dela, potni stroški in podobno.

Štipendisti sklenejo s Titovim skladom pogodbo o štipendiranju, s katero se zavezujejo:

- da bodo v nadaljevanju šolanja dosegali: učenci srednjih šol praviloma odlične uspeh oziroma prav dober uspeh, če imajo v tistih predmetih, ki so značilni za smer študija, odlične ocene; študenti poprečno oceno najmanj 8 oziroma nadpovprečne študijske uspehe, kar potrdi svet visokošolske delovne organizacije; mladi delavci pa izjemoma v prvem šolskem letu v srednji šoli najmanj prav dober učni uspeh, v višjih in visokih šolah pa najmanj oceno 7, sicer izgube pravico do štipendije,
- da bodo po končanem izobraževanju oziroma usposabljanju ostali zaposleni oziroma se zaposlili v dogovorjeni OZD,
- za vračilo sredstev štipendije, če ne bodo izpolnili pogojev za redno napredovanje v izobraževanju.

DEŽURNE TRGOVINE

V soboto, 10. junija, bo na Jesenicah od 15. do 19. ure odprta SAMOPOSTREŽNA TRGOVINA ROŽCA NA PLAVŽU.

ZAHVALA

Ob nepričakovani in najtežji izgubi našega nadvse ljubljenega in dobrega moža, očeta in starega očeta

JAKOBA REINHARTA

se zahvaljujemo zdravnikom in osebju ambulantne železarne Jesenice ter urološki kliniki kliničnega centra v Ljubljani za trud in pomoč med boleznijo, da bi ga ohranili pri življenju.

Zahvaljujemo se vsem za tolažbo v najtežjih trenutkih, darovalcem vencev in cvetja, sosedom za vso pomoč, pevcem z Javornika za žalostinke, vaščanom Koroške Bele ter znanjem in prijateljem, ki so ga spremili v tako velikem številu na njegovi zadnji poti. Posebno zahvalo izrekamo sorodnikom za tolažbo in vso pomoč ter vsem, ki so nam v dneh težke izgube izrekli sožalje in sočustvovali z nami.

Vsem skupaj tisočera hvala.

Zalujoča žena Jerca z vsemi svojimi

ZAHVALA

Ob izgubi dragega očeta

JANEZA POTOČNIKA

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znanjem, ki so počastili njegov spomin, darovali vence in ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Iskrena zahvala dr. Antonu Grošlju za zdravniško skrb in lajšanje bolečin v zadnjih dneh njegovega življenja.

Posebno zahvalo izrekamo sosedom za pomoč in delovnim kolektivom TOZD Livarna, zava.ovalnica SAVA, KOOP Mojstrana in gasilskemu društvu ter družbenopolitičnim organizacijam Dovje — Mojstrana za vence.

Iskrena hvala sekretarju OO ZK Dovje — Mojstrana za skrb pri organizaciji pogreba, članom ZK, gasilem in članom zveze borcev NOV za častno stražo in spremstvo, govornikom za lepe poslovnice besede in vsem ostalim, ki so pomagali v najtežjih trenutkih.

Sinovi Francek, Stanko, Gregor, hčerki Anica in Ivanka z družinami

ZAHVALA

Ob smrti dragega moža, očeta in starega očeta

OSVALDA MILERJA

se zahvaljujemo njegovim sodelavcem iz TOZD Transport — Železarna za darovani venec, ravno tako tudi delavcem hotela Pošta za venec ter sodelavkam iz bifeja Konjček za šopek. Zahvaljujemo se tudi družini Kavalir za nudeno pomoč.

Zalujoča žena in hčerka z družino

ZAHVALA

Ob smrti naše drage mame

PEPCE MRAK

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znanjem, ki so jo spremili na njeno zadnji poti in izrazili sožalje.

Posebno zahvalo izrekamo kolektivu zobne ambulante in gasilskemu društvu iz Hrušice za darovana venca in spremstvo pri pogrebu, kakor tudi pevcem za zapete žalostinke.

Hčerki Ivanka Miščević in Slavica Ravnikar z družino

OBVESTILO

BORCEM XII. SNOUB MIRKA BRAČIČA

Občinski odbor ZZZB NOV Jesenice obvešča borca XII. SNOUB Mirka Bračiča, da se čim prej zgledajo v pisarni občinskega odbora, Cesta maršala Tita 86.

Domicilni odbor te brigade želi dobiti natančnejše podatke o vseh svojih borcih.

Občinski odbor ZZZB NOV Jesenice

Kaj bomo gledali v kinu

KINO RADIO

10. junija domači barvni film METULJEV OBLAK, ob 15. uri, režija Zdravko Randić, v glavni vlogi Pavle Vujisić.

10. in 11. junija italijanski CS barvni film KEOMA VRNITEV DIANGE ob 17. in 19. uri, režija Enzo G. Castellani, v glavni vlogi Franco Nero.

12. in 13. junija italijanski barvni film — komedija SVETNIKI IN DIJAMANTI ob 17. in 19. uri, režija Giuliano Kamimeo, v glavni vlogi Paul Smith.

14. junija ameriški barvni kavbojski film ODDALJENA TROBENTA ob 17. in 19. uri, režija Raoul Walsh, v glavni vlogi Troy Donahue.

15. junija ni predstav.

16. junija ameriški barvni film — komedija NOROSTI DICKA IN JANE ob 17. in 19. uri, režija Ted Kotcheff, v glavni vlogi Jane Fonda.

17. in 18. junija ameriški barvni akcijski film IME MI JE GATOR ob 17. in 19. uri, režija Burt Reynolds, v glavni vlogi Burt Reynolds.

KINO PLAVŽ

10. in 11. junija italijanski barvni film — komedija SVETNIKI IN DIAMANTI ob 18. in 20. uri.

11. junija domači barvni film — mladinski METULJEV OBLAK ob 10. uri.

V skladu s samoupravnim sporazumom o medsebojnih razmerjih in odgovornosti delavcev v TOZD ENERGETIKA, dajemo

OBJAVO

prostih delovnih nalog in opravil:

3201 U-5 Vodja toplotne energije

1 oseba

Pogoji:

- II. stopnja strojne fakultete — energetska smer, ter tri leta delovnih izkušenj.
- Ustrezne moralno politične kvalitete, ustrezen odnos do razvijanja samoupravnih odnosov, skladno z 19. členom družbenega dogovora o kadroviski politiki občine Jesenice.

Prijave z osnovnimi podatki in podatki o strokovnosti pošljite v roku 15 dni na kadroviski sektor železarne Jesenice z oznako za TOZD ENERGETIKA.

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja TOZD Remontne delavnice z dne 24. 5. 1978, dajemo

OBJAVO

prostih delovnih nalog in opravil:

- 8925 D-4 I. ključavničar tehtnic 9. ktg. 1 oseba
- 8905 D-3 II. elektromehanik klim. naprav 8. ktg. 1 oseba

Pogoji za opravljanje delovnih nalog in opravil:

Ad 1 Poklicna šola (strojni mehanik, orodjar, finomehanik) ter tri leta delovnih izkušenj v stroki.

Ad 2 Poklicna šola (elektromehanik) ter dve leti delovnih izkušenj v stroki.

Prijave z osnovnimi podatki in podatki o delovnih izkušnjah pošljite v roku 15 dni na kadroviski sektor Železarne z oznako »za TOZD Remontne delavnice«.

SŽ ŽELEZARNA JESENICE TOZD KOVINOSERVIS

objavlja prosta dela in naloge za:

- dva vodja montaže na terenu.

Pogoji:

- srednja strokovna izobrazba kovinske stroke
- praksa na področju montaže zaželena
- šoferski izpit B kategorije

- štiri ključavničarje-varilce

Pogoji:

- ustreznost poklicna šola
- praksa zaželena.

Na objavljenih delovnih nalogah se delo združuje za nedoločen čas. Nastop dela je mogoč takoj ali po dogovoru.

Kandidati naj vlogo z dokazili pošljejo v 15. dneh po objavi na naslov:

SŽ železarna Jesenice — TOZD Kovinoservis, Jesenice, Prešernova c. 15.

VIATOR TOZD TOVORNI PROMET JESENICE

objavlja prosta dela in naloge

finančnega knjigovodje,

pod naslednjimi pogoji:

- višja ali srednja strokovna izobrazba ekonomske smeri, dve oziroma štiri leta delovnih izkušenj na podobnih delih.

Kot posebni pogoj je dvomesečno poskusno delo.

Kandidati naj pošljejo ponudbe z dokazili o izobrazbi in dosedanjih zaposlitvah v roku 15 dni od dneva objave na naslov: VIATOR — TOZD Tovorni promet Jesenice, Titova 67.

OBVESTILO KRAJANOM KS PLANINA POD GOLICO

Krajevna skupnost Planina pod Golico obvešča krajanje, da posluje v prostorih krajevnih skupnosti vsak torek od 16. do 18. ure.

JAVNO OPRAVIČILO

Defovodju Pavlu Celarcu se opravičujem za nepremišljene besede, ki sem mu jih izrekel na nočni izmeni 24. maja. Resnično mi je žal in se mu opravičujem.

DUŠKO VUKADINOVIC,
žerjavovodja

HUDIČEV ŽLEB OPOMINJA

V soboto, 3. junija, se je v Hudičevem žlebu Prisojnik nekaj minut po 12. uri pripeljal letos prva večja plezalnoalpinistična nesreča, ki je zahtevala troje mladih življenj. Gorski reševalci iz Kranjske gore, Rateč, Jesenic in Ljubljane so s skrajnimi napori in s pomočjo helikopterja RSNZ rešili težko ponesrečeno 19-letno Tamaro Likar iz Nove Gorice.

Ker sem sam prvič preplezal preko 500 m visok in razmeroma strm ter padajočemu kamenju in snežnim plazovom izpostavljeni Hudičev žleb v zgodnjih jutranjih urah pred 42 leti, 21. junija 1936, si dovoli napisati nekaj bolj ali manj upravičenih pripomb, dobronamernih navodil in opozoril.

Zimске smeri sem po letu 1930 največkrat plezal v ranih jutranjih urah. Zgodaj zjutraj, v hladu in mrazu je skala še kolikor toliko stabilna in primrzljena, sneg je kompakten in se ne plazi toliko in tako kot sredi dneva ali popoldne, ko se začne topiti, čestokrat tudi plaziti in ko se trgajo tudi grebenske snežne opasli. Plazovi in kršče se kamene so največji sovražniki plezalcev in alpinistov še prav posebej v »Uroševih grapah in žlebovih«.

Hudičev žleb med Malim Prisojnikom in samim Prisojnikom je še posebno pod samim vrhom skrajno krutljiv, na samem vrhu pa ga krase ogromne snežne opasli. Hudičev žleb je ravno v prebijajoči pomladanski plezalnoalpinistični sezoni skrajno izpostavljen objektivnim nevarnostim plazov in padajočega kamenja, kateremu se je v ozkem žlebu težko izogniti.

Vstop na sneg pod Hudičevim žlebom in Hudičev stolp običajno ni po Hansovi poti, temveč po snegu (sedanjemu poletnemu smučšču) pod slap in nato na Hansovo pot (ta vstop je mnogo bližji in tudi lažji kot po Hansovi poti).

Zaradi velike strmine in izpostavljenosti ter številnih objektivnih nevarnosti je priporočljivo Hudičev žleb plezati samostojno ali v navezi izvežbanih in kondicijsko jeklenih plezalcev, alpinistov. Več navez v žlebu predstavlja večjo nevarnost. Hudičev žleb se mora premagati in ukrotiti v naskoku, zadrževanje v žlebu je lahko usodno. Zato je nerazumljivo, zakaj sedanje naveze vrhunskih plezalcev in alpinistov plezajo Hudičev žleb v vzponu in sestopu. Mar niso seznanjeni z izvržno smerjo, ki pod vrhom žleba vodi po tvegani in izpostavljeni polici na vrh Hudičevega stolpa in dalje po Hansovi poti preko velikega srednjega snežišča na spodnjo polico, ki privede na snežišče nad slapom in pod Hudičevim stolpom in žlebom.

Drugi izstop vodi izvežban in kondicijsko dobro pripravljene plezalce in alpiniste z vrha žleba na vzhodni strani igle v žlebu po vzhodnem grebenu na vrh Prisojnika.

Mladi plezalci in alpinisti iz Skofje Loke in Nove Gorice so pri vzponu zagrešili več začetniških napak, katerih posledica je bila tragedija. Verjetno niso izbrali pravega vstopa, verjetno so zakasnili čas vzpo-

na, dve navezi sta vsekakor mnogo preveč v ozkem, strmim in izpostavljenem žlebu, popolnoma pa so pogrešili, ker so se sredi vročega, sončnega dne odločili za sestop po žlebu.

Vzrok vseh teh napak in pomanjkljivosti je mladostna zagnanost in neučakanost, neizkušenost. Staro kmečko pravilo dobro poznajo rutinirani in izvežbani planinci, še bolj ga morajo upoštevati plezalci in alpinisti v pomladnih gorah: Dan se zgodaj išče!

V gorah ne smemo nikoli, še najmanj pa v primeru kakršnekoli lažje, težje ali morda smrtno nesreče, izgubiti glave in prisrčnosti. Takoj moramo pristopiti k treznemu in načrtnemu, discipliniranemu reševanju.

Na planinski poti, še mnogo bolj pa v plezalni smeri moramo vedeti, da je lastno znanje, kondicija, previdnost in oprema kompasa do srečnega konca poti ali vzpona. Vedno moramo načrtovati in izvajati le take izlete, ture in vzpone, katerim smo psihično in fizično dozorili. V gorah moramo biti še posebej spomladski skrajno previdni, dober in plemeniti tovariš in nesebičen, požrtvovalen reševalec.

Mladi v gorah vse preradi zapravljajo noči in se običajno pozno, mnogo prepozno odločajo tudi za težke, pretežke in tvegane vzpone brez pravega in nujno potrebnega teoretičnega in praktičnega tehničnega znanja. Na žalost čestokrat izživajo nepremišljeno nevarnost, prehitujejo svoj razvoj, vabijo smrt, ker le preradi hite za rekordi in senzacijami in se lotevajo izletov, tur in vzponov katerim niso dorasli.

Planinstvo in še mnogo bolj plezalni šport in vrhunski zimski alpinizem niso hazardna igra, temveč skrajno resno delo, ki zahteva v boju prekaljenega človeka. Planine naj bodo neusahljiv virec psihične in fizične moči, nikakor pa ne grobnica neučakane in neizkušene mladosti.

V SOBOTO POHOD SLOVENSKE ŽELEZARJEV NA RADUHO

V okviru SOZD Slovenske železarne se tudi v letošnjem letu nadaljuje peštra tekmovalna in rekreacijska dejavnost. Zvrstilo se je že več športnih tekmovalj, v soboto, 10. junija, pa je na vrsti prvi letošnji pohod. Organizirali ga bodo člani komisije za športno rekreacijo iz železarne Ravne in sicer na Raduho. Udeležili se ga bodo delavci iz vseh delovnih organizacij SOZD Slovenske železarne. Iz našega udeležila se bo pohoda na Raduho udeležilo okrog devdeset delavcev. Prijave sprejemajo na sindikatu železarne Jesenice do petka, 9. junija. Dva avtobusa bosta udeležence z Jesenic odpeljala na Ravne zjutraj ob 5.30 z avtobusne postaje na Plavžu (zdravstveni dom).

Ob tem naj še opozorimo udeležence iz naše železarne, da naj s seboj vzamejo primerno planinsko opremo, ker je na Raduhi še sneg. Za vse udeležence pohoda bo ob povratku v Koprivni organiziran piknik.

Odbojka

REKREACIJSKO TEKMOVANJE V ODBOJKI

V petek, 26. maja, se je začelo rekreacijsko tekmovalje v odbojki v jeseniški občini. V tem tekmovalju sodeluje deset ekip.

V prvem kolu so bili doseženi naslednji rezultati: Železarna: Žičarna 3:0, KS Sava: KS Podmežaklja 3:0, KS Javornik: Koroška Bela: Mejna milica 3:0 b.b., Žirov. veterani: Kovinoservis 3:0, Žirov. mladinci: Gimnazija 3:0 b.b.

V drugem kolu so bile odigrane naslednje tekme: KS Sava: Gimnazija 3:0, Mejna milica: Kovinoservis 2:3, KS Podmežaklja: Žičarna 0:3.

Tekmi železarne: KS Javornik: Koroška Bela in Žirovnica veterani: Žirovnica mladinci sta bili prelozeni.

MM

ZAKLJUČENO PRVENSTVO ŽELEZARNE V KEGLJANJU NA ASFALTU

Konec maja se je končalo letošnje prvenstvo železarne Jesenice v kegljanju na asfaltu. Sodelovalo je enaindvajset moških in osem ženskih ekip. Omenimo naj še, da so bila pred prvenstvom izbirna tekmovanja v posameznih TOZD in delovnih skupnostih, kjer so si najboljši pridobili pravico za nastop na prvenstvu železarne.

REZULTATI:
Moški - posamežno: 1. Miha Hafner, TOZD Željarna - 237 kegljev, 2. Vojko Nikolič, TOZD Valjarna blumingštek - 227, 3. Jože Solar, TOZD Jekarna - 225, 4. Milan Šlibar, TOZD Kovinoservis - 224, 5. Miro Ličof, TOZD Vzdrževanje.
Moški - ekipno: 1. TOZD Jekarna 857, 2. TOZD Valjarna blumingštek 826, 3.

ŠPORTNI ČETVERBOJ

V soboto, 27. maja, je bil na Jesenicah športni četverboj v malem nogometu, odbojki, kegljanju in streljanju z malokalibrsko puško. Četverboja so se udeležile ekipe Universal Jesenice, TOZD Hladna valjarna Bela, Elan - tovarna športnega orodja Begunje in postaja milice Jesenice, kombinirana z rezervnimi miličniki. Organizator tega četverboja je bil Universal Jesenice.

Četverboj je bil že drugi po vrsti. Lansko leto ga je organizirala TOZD Hladna valjarna Bela, ki je bila tudi podniznik tega tekmovanja, ki je postalo tradicionalno. Naslednje leto bo organizator Elan.

REZULTATI:
Nogomet: 1. Milica: Elan 2:2, HV Bela: Milica 1:4, Elan: HV Bela 4:2.
Universal ekipe v malem nogometu ni imel. Prvo mesto je tako osvojila ekipa postaje milice pred Elanom in HVB.

Odbojka: HV Bela: Universal 2:0, Milica: Universal 2:0, Milica: Elan 2:1, HV Bela: Milica 1:2, Universal: Elan 0:2, Elan: HV Bela 2:0.

Prvo mesto je osvojila ekipa postaje milice s šestimi točkami pred Elanom 4 točke, HV Bela 2 točki in Universalom brez točke.

Kegljanje:
Moški - posamežno (100 lučajev mešan): 1. Janez Kolman - Elan 448 kegljev, 2. Jože Hafner - Milica 438, 3. Valentin Jekler - Milica 427 kegljev.

Moški - ekipno: 1. Elan 1698 kegljev, 2. Milica 1600, 3. HV Bela 1585, 4. Universal 1467 kegljev.

Šah

30. JUBILEJNO EKIPNO PRVENSTVO SR SLOVENIJE

V Kranjski gori je bilo 3. in 4. junija 30. jubilejno ekipno delavsko prvenstvo SR Slovenije v šahu. V zaključne boje se je po predhodnih obsejnih tekmovaljih uvrstilo 37 štirčlanskih ekip. Ekipa so bile v predtekmovaljih razdeljene v šest skupin, po šest ekip, prvi dve sta se uvrstili v prvo finalno skupino, naslednji dve v drugo in zadnji dve v tretjo finalno skupino. Že v predtekmovaljih je prišlo do nekaterih velikih presenečenj, saj se v finale ni uvrstila ekipa RTV Ljubljane, ki je veljala

za absolutnega favorita, saj je bila zadnja dve leti zmagovalca tega turnirja.

Ravno tako se v finalne boje za najvišja mesta ni uvrstila ekipa železarne Jesenice. V končnem vrstnem redu je ekipa železarne zasedla izredno slabo 23. mesto, kar je po lanskoletnem 14. mestu zares velik neuspeh. V ekipi ni bilo niti enega igralca, ki bi odstopal od drugih, vsi so igrali izredno slabo in zasluženo končali na tako slabem mestu, v končni uvrstitvi. Na železarno so nastopili: Krničar, Krajnc, Čuhaj in Ravnik.

Čast železarne pa so na veliko presenečenje in proti vsem pričakovanjem rešili igralci druge ekipe železarne, ki so nastopili pod imenom TOZD VET železarna Jesenice. Že v predtekmovaljih so igrali odlično in niso izgubili nobenega dvoboja in se s precejšnjo točkovno prednostjo uvrstili v finalno skupino najboljših dvajsetih ekip. V izredno močni konkurenci kaj več kot častnega dvanajstega mesta niso mogli osvojiti, vendar so s svojo izredno borbenostjo in tovariškim odnosom pokazali prvi ekipi železarne, kako se častno zastopa svoje podjetje. Za TOZD VET so nastopili: Janko Korošek, Pavel Poljanšek, Franc Simčič, Miro Noč in Marjan Lužnik.

Tretja ekipa, ki je zastopala občino Jesenice, je bila ekipa Carinarnice Jesenice. Kljub razmeroma majhnemu številu zaposlenih vlad v tem kolektivno veliko zanimanje za šah. Imajo nekaj dobrih igralcev, vendar pa jim za večje uspehe primanjkuje izkušenj, toda to nadomestijo z veliko borbenostjo in velikim tovarištvom. V Kranjski gori je ekipa Carinarnice zasedla solidno 30. mesto. Za Carinarnico so nastopili: Tramte, Ivelja, Kamšek, Globočnik in Bajramović.

Organizacija prvenstva je bila v rokah šahovskega društva Jesenice, ki je prvenstvo izpeljalo brez napake in tako še enkrat dokazalo, da jim organizacija tako velikega tekmovanja ne dela težav. Šahovsko društvo Jesenice izrekla zahvalo vsem delovnim organizacijam, ki so pomagale pri izvedbi tekmovanja, se zlasti to velja za hotelsko turistično podjetje Kompas, ki je odstopilo igralne prostore v hotelih Kompas in Alpina, za občinski svet zveze sindikatov, ki je prispeval pokal za prvo mesto in medalje, bil pa je tudi pokrovitelj prvenstva, za sindikat železarne, ki je dal pokal za tretje uvrščeno ekipo ter mnogo prispeval k organizaciji tekmovanja samega.

Vrstni red finalne skupine: 1. ZG Ljubljana, 2. TE Trbovlje, 3. STT Trbovlje, 4. REK Velenje, 5. Slovenska filharmonija Ljubljana, 6. Skupščina mesta Ljubljana, 7. Iskra Ljubljana, 8. TAM Maribor, 9. Stol Kamnik, 10. Gorenje Velenje, 11. SZDL Ljubljana, 12. TOZD VET železarna Jesenice.

SLOVENSKO PIONIRSKO PRVENSTVO
V Ribnici je bilo od 2. do 4. junija slovensko prvenstvo za starejše pionirje. Edini, ki se je od Jeseničanov uvrstil na to prvenstvo je bil Branko Ivelja, učenec osnovne šole Tone Cufar.

Igralo se je po švicarskem sistemu devet kol z eno uro časa za razmišljanje. V konkurenci 20 igralcev je Ivelja zasedel 16. mesto, kar pa ni neuspeh, saj je odšel na prvenstvo zato, da si nabere tekmovalnih izkušenj, kajti z igranjem šaha se je prišel ukvarjati šele v letošnjem letu. Že sama uvrstitev na slovensko prvenstvo je bila za Iveljo velik uspeh, saj se od jeseniških pionirjev že več let nihče ni uvrstil na tako elitno tekmovanje.

Na prvenstvu je po predvidevanjih zmagal mladi mojsterski kandidat Kranjčan Rado Bumbac, zmagovalce Gorenjcev pa je za drugim mestom potrdil Samo Božič, prav tako iz Kranja. Lahko rečemo, da je to plod načrtnega dela komisije za pionirski šah pri šahovski zvezi Gorenjske, ki se skupno z mentorji po šolah prizadeva za razširitev šaha med pionirji.

Oba Kranjčana sta se z uvrstitvijo na državno prvenstvo, ki bo naslednji mesec v Jajcu, primerno oddolžila za ves trud, ki je bil vložen v njune priprave, napovedujeta pa tudi prodor novega mladega rodu gorenjskih šahistov.

M. Jan

RAZPORED REKREACIJSKEGA TEKMOVANJA V KOŠARKI

I. kolo 2. junija: KK Mojstrana: KS Sava, Železar: Kovin, TVD Partizan Javornik - Koroška Bela: Trhle veje. Šesto kolo bo 1. septembra.

II. kolo 9. junija: KS Sava: Trhle veje, Kovin: TVD Partizan Javornik - Koroška Bela, KK Železar: KK Mojstrana. Sedmo kolo bo 8. septembra.

III. kolo 16. junija: KS Sava: Železar, KK Mojstrana: TVD Partizan Javornik - Koroška Bela, Trhle veje: Kovin. Osmo kolo bo 15. septembra.

IV. kolo 23. junija: KS Sava, Trhle veje: KK Mojstrana, TVD Partizan Javornik - Koroška Bela: Železar. Deveto kolo bo 29. septembra.

V. kolo 30. junija KS Sava: TVD Partizan Javornik - Koroška Bela, Trhle veje: Železar, KK Mojstrana: Kovin. Deseto kolo bo 29. septembra.

Vse tekme, razen tekem KK Mojstrane kadar je domačin, se igrajo na igrišču v Podmežaklju, ob vsakem vremenu.

KK Mojstrana igra, kadar je domačin, na svojem igrišču pri osnovni šoli v Mojstrani vedno ob 17. uri.

Če so vse tri tekme v Podmežaklju, potem se prva prične ob 16. uri, druga ob 17. uri in tretja ob 18. uri.

Če je KK Mojstrana domačin, sta preostali tekmi ob 17. oziroma ob 18. uri.

Vse tekme se igrajo ob petkih. Če ekipa želi tekmo prestaviti, mora obvestiti vodja tekmovanja Marka Božiča.

Rezultati moštvev, za katere nastopajo igralci, ki so registrirani pri KK Jesenice, bodo v primeru, da se članstvo moštva KK Jesenice uvrsti v 1. SKL, veljali izven konkurence (kvalifikacije trajajo do 21. junija).

Vodja tekmovanj: Marko Božič

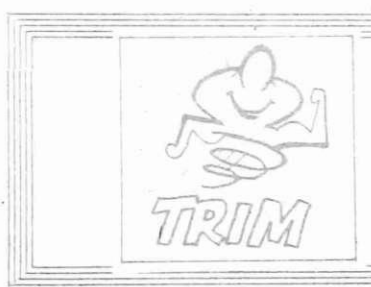
ULČAR IN KOREN S SVOJIMA ŠTIRINOŽNIMA PRIJATELJEMA NA PRVEM IN DRUGEM MESTU

V nedeljo, 4. junija, je bilo na nogometnem igrišču v Lescah tekmovalje službenih psov za sestavo reprezentance za evropsko tekmovalje, ki bo v jeseni v Zahodni Nemčiji. Udeležilo se ga je 21 štiri- nožcev s svojimi lastniki iz raznih mest Slovenije in Beograda, izven konkurence pa tudi iz Trsta. Ob tem naj povemo, da je doseglo največji uspeh društvo za vzrejo in vzgojo športnih in službenih psov Bled. Prvi dve mesti sta namreč zasedla Milan Ulčar iz Jesenic s svojim Voxom in Stane Koren iz Lesc s Cezarjem. Na prva štiri mesta, ki so zagotavljala udeležbo na evropskem prvenstvu, so se uvrstili službeni psi naslednjih lastnikov:

1. Vox - Milan Ulčar Jesenice 332,5 točk, 2. Cezar - Stane Koren Lesc 326 točk, 3. Bart - Mirka Djakula Ljubljana 317 točk in 4. Polux - Nuše Sergio iz Zalca 316,5 točk.

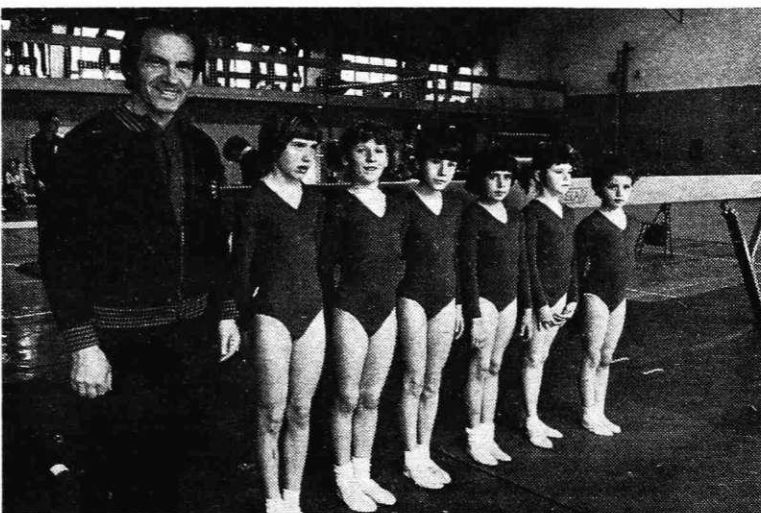
Ob tem naj povemo, da bosta še dve izbrani tekmovalji za evropsko prvenstvo. Eno bo v Slovenski Bistrici, za drugega pa

bo kraj še določila republiška Kinološka zveza Slovenije. Štirje najbolje uvrščeni na vseh treh tekmovaljih bodo izbrani za našo reprezentanco za evropsko prvenstvo.

KOVINARSKA KOČA V KRMI VABI

Planinsko društvo Javornik - Koroška Bela sporoča, da je Kovinarska koča v Krmi od 4. junija dalje redno oskrbovana. V njej postrežejo gostom s prenočitvijo, pijačo in hrano. Za obisk se priporočata planinsko društvo in oskrbnik Matjaž Romšak.

Vrsta jeseniških pionirk, ki je na republiškem prvenstvu v športni gimnastiki v Ljubljani dosegla odlično tretje mesto (foto F. Kolman)

Na republiškem prvenstvu v športni gimnastiki je mlajša mladinka Lea Mesarič zavzela odlično peto mesto in samo petnajst stotink točke ji je manjkalo za osvojitve bronaste medalje. Na gredi je prejela visoko oceno 9,40 točke. - Na posnetku Lea Mesarič med finalnim nastopom na turnirju prijateljstva, kjer je tekmovala kot članica slovenske mladinske reprezentance.